

Nr 95.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om virkesmätning, m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1947.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att

dels jämlikt § 87 regeringsformen antaga härvid fogat förslag till lag om virkesmätning;

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

F ö r s l a g
till
L a g
om virkesmätning.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Konungen äger då särskilda skäl därtill äro förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av virke skall, där mätningen är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller där den som driver verksamhet för förädling av virke låtit på grund av avverkningsrätt avverka virket för att använda detta i nämnda verksamhet, utföras i enlighet med föreskrifter som meddelas av Konungen eller skogsstyrelsen. Om förhållandena därtill föranleda må Konungen tillika förordna, att sådan mätning skall ombesörjas av virkesmätare, som av Konungen eller skogsstyrelsen därtill erhållit tillstånd (auktorisation), eller ock av virkesmätningarnämnd varom i denna lag förmäles. Finnes visst slag av virke böra undantagas från förordnande eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras.

Undantag från meddelat förordnande må för särskilt fall medgivas av skogsstyrelsen.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i travat mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt.

2 §.

Auktorisation som virkesmätare må meddelas allenast virkesmätningför-ening eller annan sammanslutning med liknande syfte vars stadgar innehålla föreskrift därom, att virkessäljar- och virkesköparintressen skola vara lika företrädde inom sammanslutningens styrelse, att sammanslutningens mätningpersonal skall antagas av styrelsen samt att hos sammanslutningen skall finnas kontrollnämnd med uppgift att pröva klagan över auktoriserad mätning.

Kontrollnämnd skall bestå av ordförande samt tre andra ledamöter, av vilka en skall företräda virkessäljar-, en virkesköpar- och en skogsarbetarin-

tressen. Ordföranden tillsättes av Konungen, och den ledamot, som skall företräda skogsarbetarintressen, utses på sätt Konungen bestämmer; övriga ledamöter tillsätts av sammanslutningens styrelse. För varje ledamot skall finnas en i enahanda ordning utsedd suppleant. Om omröstning i nämnden skall gälla vad i lag finnes stadgat rörande omröstning beträffande tvistemål i rådhusrätt.

Auktorisation kan begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Auktorisation må när som helst återkallas.

3 §.

Virkesmättningsnämnd skall bestå av ordförande samt fyra eller sex andra ledamöter, av vilka hälften skall företräda virkessäljar- och hälften virkesköparintressen. För varje ledamot skall finnas en suppleant. Ledamöter och suppleanter förordnas av Konungen.

För prövning av klagan över mätning, som ombesörjes av virkesmättningsnämnd, skall finnas av Konungen utsedd kontrollnämnd. Beträffande sammansättningen av kontrollnämnd och omröstningen i sådan skola bestämmelserna i 2 § andra stycket lända till efterrättelse.

Konungen utfärdar reglemente för virkesmättningsnämnd.

Vad nedan i denna lag stadgas om auktoriserad mätning skall ock gälla beträffande mätning som ombesörjes av virkesmättningsnämnd.

4 §.

Har förordnande jämlikt 1 § första stycket andra punkten meddelats, skall där så påfordras även annan mätning av virke än sådan som omfattas av förordnandet verkställas såsom auktoriserad mätning.

5 §.

Auktoriserad mätning skall utföras av mätningpersonal som är anställd hos den, som ombesörjer mätningen, eller ock av denne förordnats att utföra sådan mätning. Innan någon verkställer auktoriserad mätning, skall han avgiva skriftlig försäkran att efter bästa förstånd och samvete med oväld och redlighet utföra anförtrodda uppdrag angående dylik mätning samt att icke för obehörig yppa förhållanden som avse mätningen.

6 §.

Över vad vid auktoriserad mätning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked).

7 §.

Den som är missnöjd med auktoriserad mätning äger däröver föra klagan hos kontrollnämnden inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen.

Över kontrollnämndens beslut må klagan ej föras.

8 §.

Föreskrifter angående gäldande av kostnader, som uppkomma i anledning av auktoriserad mätning, meddelas av Konungen.

9 §.

Uppsikt över mätning, varom stadgas i denna lag, utövas av skogsstyrelsen.

10 §.

Visar någon vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt denna lag eller ombesörjer någon sådan i lagen avsedd mätning som han icke är berättigad verkställa, straffes med dagsböter.

Med dagsböter straffes ock den som förhindrar eller försvårar verkställande av mätning, som avses i denna lag, eller som åsidosätter vad på honom ankommer till fullgörande av föreskrift, som meddelats med stöd av lagen.

Vad här stadgats skall icke äga tillämpning å gärning, som är straffbar enligt allmänna strafflagen.

Böter tillfalla Kronan.

11 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller efter Konungens bestämmande av skogsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947, då lagen den 20 juni 1935 (nr 369) om virkesmätning upphör att gälla.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och folkhushållningsdepartementen *fråga om ny lagstiftning rörande virkesmätning* samt anför följande.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 209 och 210) har Kungl. Maj:t på min hemställen föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna dels till Kurser för virkesmätare m. m. ett anslag å 10 000 kronor dels ock till Kostnader för virkesmätning ett förslagsanslag å 80 000 kronor. Jag torde nu ånyo få upptaga dessa frågor till behandling.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 23 juli och den 3 oktober 1936 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet två utredningsmän för att i enlighet med angivna riktlinjer verkställa utredning och avgiva förslag rörande skogsbrukets ekonomiska läge och de åtgärder, som kunde vidtagas för att höja dess bärkraft, ävensom fem sakkunniga personer att med utredningsmännen deltaga i överläggningar i ämnet. Utredningen antog benämningen 1936 års skogsutredning.

Med skrivelser den 25 och den 26 november 1938 avlämnade utredningen två betänkanden, innefattande det ena förberedande undersökningar och uttalanden rörande skogsnäringen och statens förhållande till densamma samt det andra förslag till åtgärder för främjande av en ändamålsenlig virkesproduktion (SOU 1938: 53 och 58).

Av utredningens återstående uppgifter hade endast vissa detaljfrågor rörande flottningslagstiftningen därefter varit föremål för undersökningar, då utredningens arbete vid krigets början hösten 1939 i huvudsak tills vidare fick vila.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 januari 1941 förklarade min företrädare i ämbetet att utredningsarbetet skulle upptagas i större sammanhang, varvid bl. a. frågan om reglering av virkesmätningen inom de delar av landet, där gällande lagstiftning icke vore tillämplig, borde göras till föremål för övervägande.

Genom beslut den 5 juni 1942 förordnade Kungl. Maj:t att de arbetsuppgifter, som åvilade utredningen, skulle — sedan denna avslutat pågående undersökning rörande skogsbrukets transporter på vägar och järnvägar — övertagas av skogsstyrelsen.

En inom riksdagens andra kammare år 1943 av herrar Hedlund i Rådomb och Andersson i Hedensbyn väckt motion, nr 269, angående fråga om opartisk mätning av allt virke, som ingår i allmän flottled, blev sedermera överlämnad till skogsstyrelsen för att tagas under övervägande vid styrelsens utredning av frågor, som ägde samband med virkesmätning.

Med skrivelse den 30 augusti 1946 har skogsstyrelsen överlämnat betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. (SOU 1946: 63).

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, mynt- och justeringsverket, allmänna lönenämnden, domänstyrelsen, kommerskollegiet och handelskamrarna, statens bränslekommission, länsstyrelserna, hushållningssällskapens förvaltningsutskott, skogsvårdsstyrelserna ävensom Sveriges lantbruksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet, Svenska lantarbetareförbundet, virkesmätningrådet och samtliga virkesmätningföreningar, Sveriges virkesmätarens riksförbund samt Norrlands skogsvårdsförbund.

Gällande lagstiftning om virkesmätning.

Försäljning av avverkat virke sker i vårt land regelmässigt på det villkor, att köpeskillingen skall utgå i förhållande till virkets mängd och kvalitet. I anslutning härtill brukar vid försäljningen avtalas att virket senare skall inmätas för fastställande av köpeskillingens belopp.

Tidigare företogs mätningen av försålt virke endast mera sällan av säljare och köpare gemensamt eller av mätare, som representerade dem båda; mätningens verkställande uppdrogs vanligen i stället åt köparen eller dennes mätare. Mätningen skedde i allmänhet utan tillämpning av fasta regler eller mätninginstruktioner.

På grund av rådande missförhållanden i fråga om sättet för virkesmätningens utförande uppkom tidigt tanken att genom sammanslutande av trävarubolagen och andra större virkesköpare i särskilda virkesmätningföreningar söka åstadkomma enhetliga och objektiva metoder för virkets mätning. Inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, bildades efter hand inom olika grupper av de virkesköpande bolagen, representerande skilda inköpsområden, ett flertal virkesmätningföreningar. Föreningarnas verksamhetsområden utgjordes huvudsakligen av norra och vissa delar av mellersta Sverige. Deras främsta uppgift var att verkställa mätning av virke, som inköpts av föreningarnas medlemmar (*köpvirke*); föreningsmedlemmarna ägde emellertid genom föreningarna erhålla mätning även av sådant virke, som medlemmarna avverkat å dem tillhöriga fastigheter eller å skogar vartill medlemmarna förvärvat avverkningsrätt (*eget virke*).

Den organisation för mätning av virke, som sålunda genomfördes inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, var från virkessäljarnas synpunkt icke tillfredsställande. Särskilt i de nordligare landsdelarna hade de stora industriella företagen, som voro de huvudsakliga virkesköparna, genom virkesmätningföreningarna kommit att behärska hela mätningförfarandet. Då det pris, som utgår för virke, naturligen är i hög grad beroende av det sätt, varpå mätningen utföres, ansågs hänsyn till billighet och rättvisa kräva att även säljarna av virket erhöilo inflytande å mätningen. Ett sådant inflytande befanns dock ej kunna ernås utan lagstiftningens medverkan.

Med anledning av hemställan av 1932 års riksdag beslöt Kungl. Maj:t att utredning skulle verkställas rörande virkesmätningföreningarnas verksamhet. Den sålunda beslutade utredningen ombesörjdes av den s. k. virkesmätning-kommissionen, och på grundval av ett av kommissionen avgivet betänkande (SOU 1934: 32) tillkom *lagen den 20 juni 1935 (nr 369) om virkesmätning*. Denna lag är alltjämt gällande.

Enligt lagens 1 § äger Kungl. Maj:t, då skäl därtill äro, förordna att inom Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket, ombesörjas allenast av särskild nämnd, virkesmätning-nämnd. Innan sådant förordnande meddelas av Kungl. Maj:t, skola virkessäljare och virkesköpare ävensom vederbörande hushållnings-sällskap och handelskammare höras i ärendet.

Virkesmätning-nämnd skall enligt lagens 21 § vara sammansatt av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare samt en opartisk ordförande. Ledamöterna skola utses av Kungl. Maj:t.

Den nyss återgivna huvudregeln angående förordnande om uteslutande rätt för virkesmätning-nämnd att mäta sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, kompletteras av föreskriften att, där särskilda slag av runt virke lämpligen finnas böra undantagas från förordnandet eller eljest av förhållandena påkallas särskilda inskränkningar, såsom i fråga om virke avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, därav föranledda begränsningar skola göras i förordnandet.

Av lagens stadganden må här ytterligare omnämnas följande. Virkesmätning-nämnd äger att inom nämnden anvisat verksamhetsområde ombesörja även annan mätning av virke än sådan, som omfattas av förordnande enligt lagens 1 § (3 §). Hos virkesmätning-nämnd skola finnas anställda en mätning-schef samt erforderlig mätning- och annan personal (4 §). Enligt 5 § utfärdar Kungl. Maj:t instruktion rörande förfarandet vid mätning ävensom, till ledning för virkessäljare och virkesköpare, mätning-regler för olika slag av virke. I 10 § stadgas att mätning skall verkställas av ojäviga mätare.

De skola, där ej i mätninginstruktionen annorlunda föreskrives, vara två, av vilka en skall vara förman. Enligt 13 § skall över allt vad vid mätningförrättning förekommit upprättas skriftlig handling (mätbesked). Sakägare, som ej åtnöjes med mätningförrättning, äger enligt 15 § klagorätt hos virkesmättningsnämnd.

Under de närmaste åren efter lagens tillkomst verkställdes vissa undersökningar och gjordes vissa framställningar i fråga om lagens tillämpning. Resultatet blev dock att lagen icke blev satt i tillämpning. I stället överenskomms mellan de olika intressentgrupperna att virkesmätningen alltjämt skulle ordnas på frivillighetens väg. En del ändringar vidtogos i virkesmätningföreningarnas organisation, varigenom virkessäljarna och virkesköparna blevo lika representerade i föreningarnas styrelser. Något förordnande om lagens tillämpning har ej heller senare meddelats. Syftet med lagstiftningen har nämligen i stort sett ändock vunnits.

I samband med de överväganden, som under krigsåren ägde rum i fråga om statliga ingripanden i prisreglerande syfte å virkesmarknaden, aktualiserades åter spørsmålet att åstadkomma en förbättrad ordning för mätning av virke. Den virkesmätning, som ombesörjdes av virkesmätningföreningarna i norra och mellersta Sverige, ansågs väl fylla alla anspråk på tillförlitlighet och opartiskhet. Men i södra Sverige framträdde starkt ett behov att ernå större enhetlighet. Från vissa krisorgan, främst statens bränslekommission och statens priskontrollnämnd, framställdes krav på genomförande av en lagstiftning, som möjliggjorde att på ett snabbt och förhållandevis enkelt sätt få till stånd mätning av ved och annat virke. Det påpekades att bristande enhetlighet vid mätningförfarandet i åtskilliga fall försvårat en effektiv övervakning av gällande prisregleringar. En mätning genom statligt auktoriserade organ skulle vara ägnad att möjliggöra en opartisk och enhetlig bedömning av varans mängd och kvalitet samt att öka kontrollmöjligheterna. De statliga ingripandena på vedmarknaden ansågos vidare göra det nödvändigt att under vissa förhållanden mätning av brännved kunde komma till stånd på sådant sätt, att mätningen erhöles vitsord gentemot såväl säljare som köpare. Man befarade nämligen att i det läge, då veden icke längre blevo lika begärlig å den allmänna marknaden som under krisåren, tvister skulle komma att uppstå i fråga om kvantitet och kvalitet beträffande betydnande partier levererad eller för leverans avsedd ved.

Det ansågs ej lämpligt att för nu angivet ändamål utsträcka bestämmelserna i 1935 års lag att avse även de södra delarna av landet och att omfatta jämväl de virkessortiment, beträffande vilka en auktoriserad mätning befunnits önskvärd men som ej innefattades under nämnda bestämmelser. En helt ny lagstiftning på ifrågavarande område ansågs därför nödvändig. I anledning härav tillkom *lagen den 30 juni 1943 (nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke*.

Denna lag, som ursprungligen gällde t. o. m. den 30 juni 1944, har två gånger förlängts, första gången för ett år och andra gången för två år. Giltighetstiden för lagen kommer alltså att utgå den 30 juni 1947.

Enligt lagens 1 § skall det ankomma på Kungl. Maj:t att, då särskilda skäl därtill äro, förordna att inom riket eller viss del därav mätning av ved eller annat virke skall, där mätningen är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, utföras i enlighet med föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer. Om förhållandena därtill föranleda, skall förordnandet jämväl kunna innefatta att mätningen skall, där så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen, utföras av virkesmätare, som av Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer därtill erhållit tillstånd (auktorisation). Finnes visst slag av virke böra undantagas från förordnande, som här avses, eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras. Undantag från meddelat förordnande skall ock för särskilt fall kunna medgivnas av myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

I 2 § stadgas att auktorisation som virkesmätare skall få meddelas allenast den, som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Virkesmätningsförening ävensom annan sammanslutning med liknande syfte må, om så prövas lämpligt, erhålla auktorisation. Sker det, skall på sammanslutningen ankommande mätningsarbete utföras av mätningspersonal, som är anställd i sammanslutningens tjänst. Jämlikt 3 § skall mätbesked upprättas över vad som förekommit vid mätningsförrättning. I samma paragraf är vidare stadgat att föreskrifter angående gäldande av kostnader, som uppkommit i anledning av mätningsförrättning, skola meddelas av Kungl. Maj:t. Tillsyn över mätningsarbetet skall utövas av myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer (4 §). I 5 § äro intagna regler om klagan över auktoriserad mätning. Sådan klagan skall kunna föras hos skogsstyrelsen inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt sakägare icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen; över skogsstyrelsens beslut skall klagan ej kunna föras. Vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt lagen skall straffas med dagsböter (6 §).

Genom kungörelser den 15 oktober 1943 (nr 754) och den 31 december samma år (nr 944) har Kungl. Maj:t meddelat förordnanden jämlikt 1943 års lag. Sistnämnda kungörelse innehåller följande.

Mätning av sågtimmer av furu och gran, fanér- och plywoodvirke av furu, slipersämnen av furu och lärk, sparr- och bjälkämmen av furu och gran, kraftledningsstolpar av furu, telegraf- och telefonstolpar av furu och lärk, sågbar kubb av furu och gran, massaved, sågtimmer av björk, klibbal, asp, ek och bok, möbelfanér- och plywoodvirke av björk, klibbal och asp, fanérvirke av ek, tändsticksvirke av björk, klibbal och asp, skidvirke av björk, kubb av björk, klibbal, asp och bok, träullsved av furu, gran och asp samt brännved och flottningsbrännved skall, där mätningen är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket, utföras enligt av skogsstyrelsen meddelade föreskrifter, i den mån Kungl. Maj:t ej därom särskilt

förordnat. Finnes så påkallat, må för olika delar av riket skilda föreskrifter utfärdas. Sådan mätning varom förut sagts skall, där så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen, utföras av virkesmätare, som därtill erhållit auktorisation. I fråga om brännved i partier understigande etthundra kubikmeter travat mått skall auktoriserad mätning, utan att frivillig mätning enligt gällande föreskrifter ägt rum, icke få utföras med mindre parterna äro ense om att mätning skall utföras av auktoriserad virkesmätare eller skogsstyrelsen med hänsyn till föreliggande särskilda förhållanden finner skäl bifalla framställning av ena parten om sådan mätning.

För särskilt fall skall skogsstyrelsen äga medgiva undantag från meddelade mätningsföreskrifter.

Tillsyn över fullgörande av mätningsarbete, som avses i kungörelsen, skall utövas av skogsstyrelsen.

Auktorisation att utföra mätning skall, där ej fråga är om virkesmätningsförening eller annan sammanslutning med liknande syfte, meddelas av skogsstyrelsen.

Kostnaderna för auktoriserad mätning skola gäldas på sätt i kungörelsen närmare anges.

Ytterligare erforderliga föreskrifter angående tillämpningen av 1943 års lag skola meddelas av skogsstyrelsen.

Med stöd av de bemyndiganden, som genom kungörelsen nr 944/1943 givits skogsstyrelsen, har styrelsen utfärdat dels särskilda cirkulär med tillämpningsinstruktioner rörande de i kungörelsen angivna virkessortimenten dels ock ett cirkulär med föreskrifter angående auktoriserad mätning.

Därjämte har inom skogsstyrelsen igångsatts ett omfattande utredningsarbete i syfte att få till stånd enhetliga mätningsföreskrifter om möjligt för landet i dess helhet eller åtminstone beträffande större sammanhängande områden avseende massaved i fast mått och sågtimmer. Vad angår massavedsföreskrifterna har arbetet fortskridit så långt att upprättade förslag ha prövats vid ingående provmätningar.

Auktorisation som virkesmätare har av Kungl. Maj:t meddelats samtliga nu verksamma virkesmätningsföreningar. Däremot har skogsstyrelsen icke funnit anledning att meddela sådan auktorisation åt enskild person.

Auktoriserad mätning har, om man bortser från brännved, endast kommit till utförande i ett fåtal fall. Beträffande brännved anordnas alltsedan den 1 juni 1945 auktoriserad mätning bl. a. av praktiskt taget all den ved, som skall tillföras de s. k. handelsreglerade orterna. Omfattningen av sistnämnda mätningsverksamhet är betydande.

Vid tillkomsten av 1935 års lag funnos inom landet sju virkesmätningsföreningar, nämligen Överbottens tumningsförening, Umeå tumningsförening, Örnsköldsviks tumningsförening, Ångermanälvens tumningsförening, Sundsvalls virkesmätningsförening, Dalälvarnas tumningsförening och Wernländska inmätningsföreningen. Av dessa föreningar hade den äldsta, Ånger-

manälvens tumningsförening, bildats år 1892 och den yngsta, Örnsköldsviks tumningsförening, år 1922. Överbottens tumningsförening blev år 1936 uppdelad i två föreningar, Skellefteå tumningsförening och Norrbottens tumningsförening. Efter ikraftträdandet av 1943 års lag ha ytterligare tillkommit två virkesmättningsföreningar, Ljusnans tumningsförening och Södra Sveriges virkesmättningsförening, båda bildade år 1944.

Sammanlagda antalet nu verksamma virkesmättningsföreningar utgör alltså tio. De två senast bildade föreningarna ha redan från början organiserats såsom opartiska organ med lika representation för virkessäljare och virkesköpare inom styrelserna.

För att möjliggöra ett vidgat samarbete mellan virkesmättningsföreningarna tillskapades år 1941 virkesmättningsrådet. Samtliga virkesmättningsföreningar äro anslutna till detta.

Närmare uppgifter angående virkesmättningsföreningarna och virkesmättningsrådet återfinnas i skogsstyrelsens förenämnda betänkande s. 27—37, vartill här torde få hänvisas.

Skogsstyrelsens förslag till virkesmättningslag.

Skogsstyrelsens lagförslag.

Det av skogsstyrelsen framlagda förslaget till lag om virkesmätning innebär i huvudsak följande.

Kungl. Maj:t skall äga förordna att inom riket eller viss del därav mätning av virke skall, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, utföras i enlighet med föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bestämmande av skogsstyrelsen. Då särskilda skäl därtill äro, skall Kungl. Maj:t tillika äga förordna att inom riket eller viss del därav mätning av virke må, i den omfattning Kungl. Maj:t föreskriver, ombesörjas allenast av virkesmätare, som därtill erhållit tillstånd (auktorisation) av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bestämmande av skogsstyrelsen. Finnes visst slag av virke böra undantagas från förordnande eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras. Undantag från meddelat förordnande skall för särskilt fall kunna medgivas av skogsstyrelsen.

Med mätning av virke förstås i lagen dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i travat mått, av antalet och dimensionerna av de staplar eller travar, vari virket upplagts, dels ock bedömande av virkets beskaffenhet.

Auktorisation som virkesmätare skall få meddelas allenast den, som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Där så prövas lämpligt, skall auktorisation kunna meddelas virkesmättningsförening eller annan sammanslutning, som har till syfte att åstadkomma en betryggande och opartisk mätning och vars stadgar fastställts av Kungl. Maj:t, eller ock särskild s. k. virkesmät-

ningsnämnd. Auktorisation skall kunna begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Den skall när som helst kunna återkallas.

Erhåller virkesmättningsförening eller annan sammanslutning eller virkesmättningsnämnd auktorisation som virkesmätare, skall på sammanslutningen eller nämnden ankommande mättningsarbete utföras av mättningspersonal, som antingen är anställd hos sammanslutningen eller nämnden eller ock av denna godkänts för sådant arbete.

Vid prövning av stadgar för virkesmättningsförening eller annan sammanslutning skall särskilt tillses att stadgarna innehålla föreskrift därom, att virkessäljar- och virkesköparintressen skola vara lika företrädade inom sammanslutningens styrelse samt att hos sammanslutningen eller gemensamt för flera sådana sammanslutningar skall finnas en nämnd (kontrollnämnd) med uppgift att, där så påkallas, öva tillsyn över mättningsarbetet. Kontrollnämnd skall bestå av tre ledamöter och lika antal suppleanter, vilka skola företräda virkessäljar-, virkesköpar- och skogsarbetarintressen.

Virkesmättningsnämnd skall enligt Kungl. Maj:ts bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter jämte lika antal suppleanter, som för tre år i sänder förordnas av Kungl. Maj:t. Ordförande och suppleant för denne skola utses bland personer, som ej kunna anses företräda virkessäljar- eller virkesköparintressen. Av övriga ledamöter och suppleanter skall ena hälften företräda virkessäljar- och andra hälften virkesköparintressen. För virkesmättningsnämnd eller gemensamt för flera sådana nämnder skall finnas kontrollnämnd med sammansättning som förut sagts. Ledamöterna och suppleanterna i sådan kontrollnämnd skola förordnas av Kungl. Maj:t för tre år i sänder. Kungl. Maj:t skall utfärda reglemente för virkesmättningsnämnd.

Över vad vid mättningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som så snart ske kan skall tillställas sakägarna.

Kostnader, som uppkomma i anledning av auktoriserad mättningsförrättning, skola gäldas av sakägaren och, om flera sakägare finnas, av dessa enligt grunder, varom överenskommelse kan ha träffats. Föreligger icke sådan överenskommelse, skola sakägarna svara för kostnaderna i enlighet med föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t. Mätningssökande skall vara pliktig att erlægga förskottsersättning för mätningen.

Tillsyn över mättningsarbetets fullgörande skall utövas av skogsstyrelsen.

Sakägare, som är missnöjd med auktoriserad mättningsförrättning, skall äga föra talan däröver hos vederbörande kontrollnämnd inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen. Klagan över kontrollnämndens beslut skall kunna föras hos skogsstyrelsen. Över skogsstyrelsens beslut rörande auktoriserad mättningsförrättning skall däremot klagan ej få föras. Beslut, som enligt lagen eljest meddelats av skogsstyrelsen, skall kunna överklagas hos Kungl. Maj:t.

Visar någon vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt lagen eller ombesörjer någon auktoriserad virkesmätning utan att vara därtill berättigad, skall han straffas med dagsböter. Detsamma skall gälla

där någon förhindrar eller försvårar verkställande av mätning eller åsidosätter vad på honom ankommer till fullgörande av föreskrift, som meddelats med stöd av lagen.

Skogsstyrelsens motivering.

Rörande betydelsen av ett ordnat virkesmätningssystem har skogsstyrelsen framhållit att virkesmätningen i allmänhet hade direkt betydelse för såväl säljare som köpare samt att även andra intressenter i skogshanteringen, nämligen arbetare av olika slag såsom huggare och körare, kunde vara beroende av mätningen, enär ersättningen för deras tjänster regelmässigt bestämdes efter mätning av det virkesparti, som huggits i och framforslats ur skogen. Om virkesmätningens betydelse i övrigt har styrelsen anfört följande.

Virkesmätningen är av intresse icke enbart för den direkta uppgörelsen enskilda parter emellan utan också för handeln med virke. Enhetlig och korrekt utförd mätning underlättar nämligen en sund prisbildning och är därigenom ägnad att öka möjligheterna till en fördelaktig avsättning av virket. Överläggningar om virkespriser samt upprättande av pris- och värdekalkyler ske betydligt enklare, om virket inmätes på ett likartat sätt. I den mån större enhetlighet åstadkommes å detta område, försvåras också möjligheterna att bedriva illojal konkurrens genom att begagna ett svåröverskådligt prissättningsystem.

Ett ändamålsenligt organiserat virkesmätningssystem har även direkt nationalekonomisk betydelse. Mätningssystemet och apatering av virke stå nämligen i intimt samband med varandra. En olämplig mätningssysteminstruktion eller en olämplig mätning kan sålunda medföra en oriktig apatering av virket, medan en väl avvägd mätning torde utgöra en förutsättning för en ändamålsenlig apatering av virket. En förbättring av mätningssystemet kan också bidra till ett större uttag av gagnvirke ur skogen. Genom ett rationellt mätningssystem undviks vidare onödigt slöseri med skogstillgångarna på så sätt, att värdefullare virkessortiment komma till användning där mindre värdefulla sådana böra utnyttjas. De vinster, som i dessa hänseenden kunna ernås, äro av betydande storleksordning, ehuru de äro svåra att siffermässigt angiva; de framträda för skogsägaren i form av ökat rotvärde, för skogsindustrien genom bättre sortering av råvarutillgångarna samt för landet i dess helhet genom stigande avkastning av skogen. En god hushållning med skogskapitalet är för närvarande av allra största vikt med hänsyn till den stora efterfrågan å råvaror för träindustrien.

Jämväl andra fördelar av ekonomisk art äro förenade med en ändamålsenlig virkesmätning. Då korrekt mätning förutsätter en lämplig uppläggning av virket, främjar den virkesvärden. Förluster i form av lagringsskador och sjunkning i flottled kunna nämligen därigenom undvikas eller minskas. Även upprättandet av en fullt riktig avverkningsstatistik förutsätter ett enhetligt mätningssystem. Utöver vad nu angivits förtjänar framhållas att utfallet av virkesmätningen kan vara av betydelse ur skattesynpunkt.

Om virkesmätningen sålunda har avsevärd betydelse icke endast för enskilda parter, köpare, säljare och arbetare, utan även för det allmänna, måste därav följande, att det blir av största vikt att mätningen kommer att utföras på mest ändamålsenliga sätt.

Om de för närvarande rådande förhållandena å virkesmätningens område har skogsstyrelsen uttalat att virkesmätning-

en numera i stor utsträckning utfördes av opartiska organ, virkesmätningss-föreningar, i vilka såväl säljare- som köpareparten vore representerad. Den inmätning av virke, som verkställdes av dessa organ, fyllde högt ställda an-språk på opartiskhet och sakkunskap. Emellertid vore virkesmätningss-föreningarnas verksamhet i huvudsak begränsad till de norra och mellersta delarna av riket. Den för södra Sverige nyligen bildade virkesmätningss-föreningen hade sålunda hittills endast i begränsad omfattning fått sig mät-ningsuppdrag anförtrodda. Men även inom vissa delar av de övriga virkes-mätningssföreningarnas områden verkställdes inmätningen av rätt betydande virkespartier genom andra mätare än föreningarnas och därvid i allmänhet genom parterna själva. Bortsett från inmätningen av eget virke rörde det sig här till stor del om mindre virkespartier, som levererades antingen direkt till såg eller eljest som regel icke flottades. Några köpare av större virkes-partier hade emellertid jämväl inom de norra delarna av landet föredragit att stå utanför virkesmätningssföreningarna och att själva verkställa inmät-ningen helt eller delvis.

Härefter har skogsstyrelsen vidare anført.

Om den inmätning, som verkställs genom virkesmätningssföreningarna, i stort sett kan anses tillfredsställande, förhåller det sig ofta annorlunda med den inmätning, som handhaves av parterna själva, den s. k. fria mätningen. Den fria mätningen karakteriseras i hög grad av att äldre metoder bevarats. Alltjämt komma sålunda de mest skilda mätningssmetoder och redskap till användning. Synnerligen vanligt är också att mätningen utnyttjas som ett konjunkturinstrument med hård mätning vid god tillgång å virke och mot-satsen då efterfrågan å virke är mera stark. Detta bestyrkes av att under de senaste krigsåren, då högkonjunktur å området varit rådande, mätningen utnyttjats såsom ett medel i syfte att överskrida gällande normalpriser. En direkt oredlighet i virkeshandeln genom ett fördomsfritt utnyttjande av in-mätningen torde ej heller få anses höra till undantagen.

Särskilt den omständigheten, att den fria mätningen av virke kan utnytt-jas som ett konjunkturinstrument, får anses olycklig. Att virket inmätes ef-ter växlande regler medför sålunda att det ena året gränsen mellan prima och sekunda virke icke upprätthålles, medan man ett annat år går till mot-satt överdrift och uppställer synnerligen stränga kvalitetskrav på virke av högsta klass. Detta förhållande är uppenbarligen icke tillfredsställande för säljareparten, än mindre är det förenligt med det allmännas intresse att naturtillgångarna utnyttjas rationellt. För säljaren måste det framträda som i hög grad osäkert vilka möjligheter till avsättning av virket som föreligga. Även om vissa normer för priserna överenskommits, vet säljaren icke, in-nan inmätning ägt rum, huru olika kvaliteter behandlas i mätningsshänse-ende. Ur nationalekonomisk synpunkt är det självfallet ett framträdande önskemål att produktionen av kvalitetsvirke eller av sådant virke, som är av högre värde för förädlingsindustrien, särskilt premieras och i prishänse-ende icke jämställs med en mindre värdefull vara. Av största vikt är därför att inmätningen av virket åtminstone icke kommer att motverka strävandena att främja produktionen av kvalitetsvirke. Även för virkesköparna lä-rer det på något längre sikt vara en avgjord fördel att icke i något läge ge-nom mätningens verkställande erlægga ett högre pris för varan än som mot-svarar träffade prisöverenskommelser. Ur rationell synpunkt kan det ej hel-ler anses ändamålsenligt att, som ej sällan händer, konkurrensen om råva-ran verkställs genom inmätningen på så sätt, att olika köpare bjuda över

varandra genom »liberal mätning». Ett sådant system torde också stå i direkt motsättning till utvecklingen å andra områden, där man genom överenskommelser olika företagare emellan eller genom statligt ingripande sökt komma till rätta med osunda konkurrensmetoder. Även om tillgång och efterfrågan å råvaran ytterst torde avgöra prissättningen och skillnaden i pris mellan olika virkeskvaliteter, bör själva inmätningen utföras fullt oberoende härav och inmätningsreglerna vara i möjligaste mån fasta. En säsongmässig ändring av dessa regler bör sålunda ej få förekomma utan kontroll. Däremot kunna ändrade anspråk på virke för visst ändamål och nya rön å skogsindustriens område självfallet medföra att tid efter annan jämkningar och tillägg måste göras i inmätningsreglerna.

En jämförelse mellan virkesmätningen och motsvarande förhållanden å andra områden, där mätning eller vägning av en vara skall ligga till grund för bestämmande av köpeskillning e. d., synes klart giva vid handen att förhållandena å den fria virkesmätningens område ofta äro synnerligen otillfredsställande och efterblivna. Detta framträder som så mycket mer anmärkningsvärt som det här är fråga om en handelsvara med dominerande betydelse för det svenska nationalhushållet.

Med hänvisning till vad sålunda anförts och under betoning av att, om nu gällande bestämmelser rörande virkesmätning upphävdes eller lättades, den fria mätningen med säkerhet skulle återgå till tidigare otillfredsställande former, har skogsstyrelsen såsom sin uppfattning uttalat att behov i hög grad föreläge av åtgärder för att åstadkomma förbättrade förhållanden å virkesmätningens område, framför allt i södra Sverige.

Vidkommande frågan om lämpliga åtgärder i syfte att undanröja föreliggande missförhållanden å virkesmätningens område har skogsstyrelsen — efter erinran om att de under kriget tillkomna lagbestämmelserna rörande virkesmätning, vilka gällde såväl för virkesmätningens föreningarnas mätningar som för de fria mätningarna, innebure att inmätningen av ett stort antal virkessortiment skulle äga rum efter bestämda regler — till en början andragit följande.

Ett system med fasta regler för inmätningen av virke, som regelmässigt skulle tillämpas åtminstone i den egentliga virkeshandeln vid försäljningen till någon i och för hans rörelse, skulle obestriddligen vara ägnat att undanröja de mest påtagliga olägenheterna å virkesmätningens område. Att skogsstyrelsen i första hand och som enda åtgärd emellertid icke anser sig böra förorda en sådan lösning av föreliggande spörsmål, beror icke uteslutande på svårigheten att kontrollera tillämpningen av sådana regler. Ett annat skäl talar också starkt mot nämnda system. Det förutsätter nämligen förhandenvaron av ett flertal organ eller auktoriserade virkesmätare, till vilka de parter, som vore missnöjda med den partsutförda mätningen, kunde vända sig. Därest dessa auktoriserade mätare finge utföra mätningssuppdrag allenast efter klagan av part, skulle de med all sannolikhet erhålla alltför ringa träning för sin uppgift. Då ett oeftergivligt villkor måste vara att mätarna icke samtidigt få vara anställda hos eller eljest stå i beroendeställning till parterna inom virkeshandeln, bleve vidare en sådan organisation av mätningen med säkerhet synnerligen dyrbar. Resultatet kunde förväntas bliva att parterna av kostnadsskäl skulle draga sig för att anlita den auktoriserade mätningen. Vinsten av systemet torde sålunda åtminstone i vissa delar av landet bliva obetydlig.

Skogsstyrelsen har beträffande förevarande fråga vidare yttrat.

Enligt skogsstyrelsens förmenande är den mest rationella lösningen av problemet att i största möjliga utsträckning söka få virkesmätningen utförd av opartiska mätare, som äro anställda hos särskilda för ändamålet inrättade organ. Med en sådan organisation av virkesmätningen äro förenade stora fördelar. Virkesmätningen är till sin natur ömtålig och vid utförandet ej sällan komplicerad. För undvikande av tvistigheter och misstro parterna emellan framstår det därför som eftersträfvansvärt att mätningen handhas av fullt opartiska mätare. I sakens natur ligger också att inmätning, verkställd genom personer som utöva denna yrkesmässigt, blir säkrare och bättre utförd än om den fullgöres som ett mera tillfälligt uppdrag. Där mätningen koncentreras att utföras genom särskilda organ, bör den kunna anordnas så, att den ställer sig billigare än om den verkställes av parterna själva. En fördel vid mätning genom ett mätningorgan framträder vidare, då försäljning från ett och samma skogsskifte skall äga rum av olika sortiment; särskilt i södra Sverige är sålunda icke ovanligt att ett flertal skilda sortiment tages ut vid samma avverkning samt att sortimenten avyttras till olika köpare. Sker mätningen genom ett särskilt organ, behöver säljaren i nu avsett fall endast uppvisa virket för en mätare i stället för ett flertal. Även om försäljningarna i regel föregå inmätningarna, förekommer dock även att avyttring av virke äger rum enbart på grundval av erhållet mätbesked. Detta förutsätter emellertid att opartisk mätning ägt rum. Jämväl byte av virke mellan olika industriföretag verkställes i icke ringa utsträckning, och en sådan transaktion underlättas, om mätningen skett av opartisk personal och efter samma regler. En opartisk inmätning bör utan risk kunna företagas även i parternas frånvaro, vilket innebär en betydande ekonomisk lättnad. Vid en fullt opartisk mätning behöver köparen icke räkna med den riskmarginal, som eljest ansetts erforderlig för mätningen. En ytterligare fördel med den opartiska mätningen är att endast en inmätning av samma virkesparti som regel torde erfordras, medan för närvarande ingalunda är ovanligt att samma parti mätes flera gånger, t. ex. först av skogsägareföreningen, sedan av en virkesuppköpare samt slutligen av förbrukaren. Överhuvud torde de fördelar, som enligt det förut anförda äro förenade med en fullt ändamålsenligt organiserad mätning, framkomma först därigenom, att mätningen allmänt överlämnas till opartiska organ.

Efter att ha anmärkt att, då tidigare fråga väckts om vidtagande av åtgärder för att även i södra Sverige sammanföra virkesmätningen till särskilda organ såsom redan beträffande huvudparten av inmätningen skett i de norra och mellersta delarna av landet, mot en sådan anordning bl. a. framställts den erinran, att i södra Sverige betingelserna för en organiserad mätning skulle vara helt annorlunda än i landets övriga delar, har skogsstyrelsen rörande detta spörsmål anført.

De betänkligheter, som anförts mot anordnande av en mera centraliserad mätning av köpvirket i södra Sverige genom särskilda mätningorgan, torde i flera hänseenden vara överdrivna och starkt generaliserade. Sålunda kan framhållas att mätningen exempelvis i Bohuslän och Dalsland, i södra Värmland och Dalarna samt i norra Uppland och Västmanland, där förhållandena i väsentliga hänseenden äro likartade med dem i södra Sverige, till övervägande delen utförts av där verksamma inmätningföreningar. En omfattande mätning äger sålunda i dessa landsdelar rum vid väg. Mätningen blir därigenom spridd över stora områden. Likaså äro, åtminstone beträffande Dalsland och Värmland, träförädlingsföretagen icke koncentrerade till en-

staka platser utan ganska jämnt fördelade utöver hela landsändan. I detta sammanhang må såsom särskilt anmärkningsvärt framhållas att Werm-ländska inmättningsföreningen hör till dem bland virkesmättningsföreningarna som inom sitt område fått sig anförtrodd den största andelen av den totala inmätningen inom området och detta trots att de lokala förutsättningarna för en koncentrerad inmätning åtminstone i södra delen av föreningens verksamhetsområde anses sämre än i norra Sverige. Erfarenheten av den mättningsverksamhet, som hittills handhafs av Södra Sveriges virkesmättningsförening, ger vid handen att mättningskostnaderna vid en centraliserad mätning i södra Sverige, därest denna omfattar en väsentlig del av det avverkade virket, sannolikt endast obetydligt skulle överstiga motsvarande kostnader i norra och mellersta Sverige. I varje fall torde nämnda kostnader icke nämnvärt inverka på virkets rotvärde.

Beräffande ett så viktigt sortiment som massaved har en gemensam inmätning i viss grad kommit till stånd redan före bildandet av Södra Sveriges virkesmättningsförening. Även om svårigheter föreligga för en centraliserad mätning därigenom, att virket ligger spritt å ett flertal upplagsplatser framförallt utmed olika enskilda skogsbilvägar men även vid allmänna vägar och järnvägar, synas dessa svårigheter i stort sett icke vara större för mätning genom ett särskilt organ än för mätning ombesörjd av de olika köparna själva. Man får ej förbise att stora virkespartier avlämnas på sådant sätt, att en mera koncentrerad mätning kan äga rum. Detta gäller bl. a. beträffande åtskilliga av domänverkets försäljningar. Problemet ställer sig dessutom i fråga om massaveden enklare än beträffande andra gagnvirkessortiment därigenom, att varje köpare sammanlagda inköpskvantitet i allmänhet är betydande. Vad som anförts beträffande detta sortiment giver alltså vid handen att föreliggande organisatoriska svårigheter för anordnande av opartisk mätning äro överkomliga.

Att anordna opartisk inmätning av sågtimmer och liknande sortiment är i många fall svårare än beträffande massaved. Å andra sidan får emellertid ej förbises att stora sammanhängande försäljningar av timmer från en och samma skogsägare och betydande inköp från samma virkesförbrukare förekomma även i södra Sverige. Kostnaderna för mätningen av dylikt virke böra ej ställa sig dyrare, om mätningen verkställles genom ett särskilt mättningsorgan än om den äger rum genom köparna själva, snarare bör motsatsen bliva fallet. Något avgörande hinder att åstadkomma en opartisk mätning för sådant sågtimmer synes icke föreligga.

Det må ej heller förbises att, även om de inom ett visst skogsområde eller utmed en och samma väg eller vid samma järnvägsstation från en säljare för en köpares räkning avlämnade virkespartierna mången gång äro relativt obetydliga, samtidigt inom samma område regelmässigt avlämnas virkespartier såväl från andra skogsägare som till andra köpare. Den samlade kvantiteten virke, som under en säsong skall inmätas vid samma järnvägsstation eller utmed en och samma väg, är i allmänhet icke av obetydlig storlek. Även om icke allt virke, som levereras utmed samma väg, torde kunna inmätas vid samma tillfälle, hör mätning genom ett organ, som erhåller tillräckligt stor del av den totala inmätningen, obetingat kunna, under beaktande jämväl av parternas berättigade intressen, organiseras på sådant sätt, att kostnaderna regelmässigt bliva lägre än om parterna själva ombesörja mätningen. Genom att försäljningen av virke numera i växande omfattning äger rum genom säljarnas egna organisationer torde en centraliserad inmätning än mera underlättas och kunna avse även relativt små partier. Det förtjänar anmärkas att virkesmätningen i Norrland även vid flottlederna mången gång berör små spridda partier, som ligga mycket otillgängliga i förhållande till andra kommunikationsleder.

Beträffande virke, som levereras till verkliga småförbrukare, torde en opartisk inmätning i vissa fall ställa sig betydligt svårare att organisera inom en rimlig kostnadsram. En stor del av sådant virke levereras också av säljarna direkt vid såg. I detta sammanhang må ock erinras att det redan enligt 1935 års virkesmätningsslag är förutsatt att det däri avsedda mätningsslaget icke skall behöva omfatta virke, som är avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk. Antalet sådana mindre träförädlingsverk är emellertid vida talrikare i södra än i norra Sverige. Om man önskar åstadkomma en förbättring av virkesmätningen i södra Sverige, torde man dock knappast böra helt utesluta de mindre företagen. Att utgå från att ett opartiskt organs mätare i allmänhet skall utföra mätningen av det virke, som exempelvis levereras direkt vid såg, låter sig icke göra. Inom Wermländska inmätningsslagets verksamhetsområde samt i viss utsträckning även på andra håll, bl. a. i Dalarna och Gästrikland, där förhållandena i många hänseenden äro lika dem i södra Sverige, har detta problem emellertid tillfredsställande lösts på det sättet, att inmätningen av virke vid såg eller fabrik (även massafabriker) visserligen äger rum i föreningens regi men av vederbörande köparens egen personal. På framställning av virkesköparen bemyndigas vederbörande virkesmätningsslagets härvid lämpliga personer bland köparens folk att verkställa inmätningen vid sågen eller fabriken efter föreningens instruktion. Liksom andra mätare äro dessa skyldiga att verkställa mätningarna efter bästa förstånd, med oväld, nit och redlighet samt i enlighet med gällande instruktioner och reglemente. Förevarande mätningar äro liksom varje annan mätning underkastade kontroll från virkesmätningsslagets sida. Den säljare, som icke är nöjd med inmätningen, kan givetvis påkalla kontrollmätning, därvid föreningens kontrollmätare anlitas. Uträkningen av mätbesked sker centralt genom föreningens försorg. Mätbeskeden tillställas sakägarna genom virkesmätningsslagets. Några merkostnader för dessa mätningar vid såg eller fabrik uppstå på detta sätt i allmänhet icke, och föreningen debiterar regelmässigt ej heller för annat än andel i föreningens allmänna kostnader, motsvarande bl. a. utgifterna för uträkning av mätbesked och för kontrollen. Det virke, som dessa företagare icke erhålla levererat vid egna verk utan själva avhämta, skall givetvis i vanlig ordning inmätas genom föreningens egna mätare.

Genom en på detta sätt organiserad mätning torde man även i södra Sverige böra ha möjlighet att genom ett opartiskt organ övervaka en mycket väsentlig del av mätningen av det virke, som levereras direkt vid företagen. Emellertid torde, även om sådan organisation genomföres av virkesmätningsslagets i lämplig utsträckning, vissa virkespartier liksom i övriga delar av landet rimligen icke kunna inmätas i mätningsslagets egen regi. Detta gäller först och främst sådant virke, som är avsett för köparens husbehov. Men även vissa andra mindre försäljningar böra måhända, åtminstone till en början, undantagas från mätningsslagets mätningar.

Som nyss nämnts äsyftar ej heller 1935 års lag att virkesmätningsslagets medlemmar ovillkorligen skulle inmäta sådant virke, som vore avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk. Men även i andra fall avsågs att undantag skulle meddelas från virkesmätningsslagets medlemmars inmätningar, t. ex. beträffande virke, som avyttrades till en del mindre virkesförbrukare såsom byggmästare, hantverkare, vissa fastighetsägare m. fl., eller virke, som utdrevs till avlägset belägna sjöar, vattendrag eller andra transportleder eller som eljest upplagts för mätning å avlägset liggande eller otillgängliga platser. Då ett närmare angivande i lagen av alla de fall, då undantag från slaget vore påkallade för vinnande av en ändamålsenlig virkesmätning, ej lämpligen ansågs kunna ske, förutsattes att erforderliga

föreskrifter därutinnan skulle meddelas i administrativ väg. Härför ansågs även tala den omständigheten, att ifrågavarande undantag borde utformas med hänsyn till de växlande förhållanden, som i skilda fall förelåge, och jämväl borde kunna jämkas efter inträdande förändringar i dessa förhållanden.

Vad nu anförts beträffande undantag från virkesmätningensmonopolet enligt 1935 års lag synes skogsstyrelsen i stort sett böra tillämpas i fråga om gränsdragningen mellan fri mätning och mätningensorganets mätning. Överhuvud taget synes icke böra föreskrivas att virkesmätningen obetingat skall tillkomma mätningensorganet i fall, där sådana omständigheter föreligga att mätning genom organet stöter på stora praktiska svårigheter av ekonomisk eller annan art.

I fråga om genomförandet av en sådan ordning å virkesmätningens område, som enligt skogsstyrelsens mening borde eftersträvas, har styrelsen såsom ett önskemål uppställt att densamma om möjligt ernåddes genom frivilliga överenskommelser mellan därav berörda parter. Med den utveckling, som under senare tid ägt rum genom bildandet av starka branschsammanlutningar, borde — enligt vad styrelsen vidare uttalat — dylika överenskommelser i praktiken lätt kunna åvägbringas. Det vore emellertid knappast sannolikt att en sådan lösning skulle komma till stånd i önskvärd utsträckning utan stöd av lagstiftning. De motsatta ekonomiska intressena mellan köpare och säljare av virke samt konkurrensen olika köpare emellan om de för närvarande ganska knappa råvarutillgångarna vore så pass starka, att parterna icke kunde väntas själva komma att taga initiativ till åtgärder, som i vissa lägen måhända framträdde såsom mindre fördelaktiga för den enskilde. Om man alltså nödgades förutsätta att en önskvärd utveckling knappast komme att äga rum utan lagstiftningens stöd, syntes man i allt fall böra eftersträva sådant innehåll i lagbestämmelserna, att dessa i första hand stimulerade till frivillig uppgörelse mellan parterna. Att utsträcka giltigheten av 1935 års lag till riket i dess helhet torde icke giva en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål. Den reglering, som meddelats i denna lag, vore av omständlig art. En tillämpning av lagen påkallade bl. a. igångsättandet av en tungrodd administrationsapparat. I stället syntes böra undersökas en i viss mån annan lösning av spörsmålet, varigenom skulle kunna åstadkommas en lämplig anpassning av regleringen efter föreliggande speciella förhållanden. Även för norra och mellersta Sverige torde för övrigt föreligga behov av möjlighet till en mera smidig legal reglering å ifrågavarande område. Bl. a. borde möjlighet tillskapas att kunna reglera mätningen jämväl beträffande lövvirke. Av flera skäl vore det givetvis önskvärt att samma lagregler komme att gälla för landet i dess helhet. I anslutning till det anförda hade skogsstyrelsens förslag, i vad det avsåge virkesmätningens handhavande, utformats så, att Kungl. Maj:ts befogenhet att förordna om obligatorisk opartisk mätning skulle utsträckas att gälla för landet i dess helhet. I motsats till vad som nu gällde enligt 1935 års lag utginge förslaget emellertid från att befintliga organisationer å området såvitt möjligt skulle kunna utnyttjas. Från nämnda lag skilde sig förslaget även därutinnan, att Kungl. Maj:ts

förordnande om mätning genom opartisk mätare icke begränsats att avse runt virke av barrträd; sådant förordnande hade föreslagits skola kunna meddelas även beträffande annat virke.

Beträffande spörsmålet, huruvida den av skogsstyrelsen föreslagna befohgenheten för Kungl. Maj:t att meddela förordnande om opartisk virkesmätning borde avse endast mätning av köpvirke eller omfatta jämväl mätning av eget virke, har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Även om frågan om inmätning av eget virke genom opartiska organ icke i alla hänseenden är direkt jämförbar med spörsmålet om inmätning av köpvirke, kunna dock starka skäl anföras för att det egna virket i mätningshänseende undergår en likartad behandling som köpvirket. Ur organisatorisk synpunkt måste det obestriddigen vara en påtaglig fördel, om största möjliga kvantiteter virke inmätas av samma organ och efter samma bedömningsmetoder. En sådan ordning torde vara ägnad att minska de samlade mätningskostnaderna. Ju flera uppdrag ett mätningsorgan erhåller ju lägre måste nämligen kostnaderna per inmätt enhet i regel bliva. Det kan ej heller anses förenligt med en rationell ordning att virkesmätningsföreningarnas och industriföretagens mätare fara om varandra under fullgörande av inmätningssuppdrag å närliggande skogsskiften och virkesavlägg. Den omständigheten att köpvirke och eget virke inmätas efter olika bedömningsgrunder kan vidare medföra omgång och besvär för handeln, särskilt vid avyttring av partier, som innehålla såväl eget som annat virke. Byte av virke mellan olika industriföretag, vilket numera förekommer i ganska stor omfattning, torde också underlättas av att inmätningen av virket verkställts genom opartiska personer och efter enhetliga bedömningsmetoder.

Men även andra skäl tala för att jämväl det egna virket bör inmätas genom opartiska förrättningsmän. Även om flera enskilda företag nedlägga stor omsorg att verkställa mätningen korrekt, torde icke kunna bestridas att mätning utförd genom ett opartiskt organ måste vara överlägsen i flera hänseenden. Som förut framhållits blir mätningsspersonalen i ett speciellt organ regelmässigt bättre övad och därigenom säkrare än en personal, som mera tillfälligt sysslar med virkesmätning. Ehuru man beträffande mätningen av eget virke icke på samma sätt som i fråga om mätningen av köpvirke kan ange en motpart, vilken lika påtagligt som säljaren är beroende av utfallet av mätningen, kan det dock ej bestridas att även andra intressen än virkesägarens beröras av mätningen av det egna virket. Det allmänna kan nämligen ha stort intresse av att mätningen blir riktigt utförd, då denna kan ligga till grund för skatteunderlagets storlek. Genom mätningen fastslås sålunda omfattningen av de från skogarna gjorda virkesuttagen och därmed även den inkomst olika fastigheter lämnat. Det allmänna har intresse av att mätningen av eget virke verkställs på mest ändamålsenliga sätt även därför, att hushållningen av skogstillgångarna på så sätt kan befrämjas. Man får ej heller förbise det mycket viktiga förhållandet att mätningen av virket från industriföretagens egna skogar i regel lägges till grund för betalningen av avverkningsarbetet och utkörningen av virket. För huggare och körare framträder det därför som ett mycket starkt önskemål att all sådan mätning sker fullt opartiskt. Flottningskostnadernas fördelning mellan olika trafikanter i en flottled är också beroende av virkesmätningen. Jämväl med hänsyn härtill måste det eftersträvas att all mätning kommer att verkställas genom opartiska förrättningsmän. Först därigenom vinnes nämligen verklig garanti för att mätningen under alla betingelser och oberoende av vem som är ägare till virket utföres fullt korrekt och verkligt opartiskt.

Skogsstyrelsen har i denna del ytterligare andragit.

Av de skäl, som anförts mot att inmätning av eget virke skall verkställas av opartiska organ, synes ett särskilt böra framhållas, nämligen att den på så sätt organiserade inmätningen under vissa förhållanden skulle ställa sig dyrare än om densamma verkställdes av virkesägarens personal. Vissa större industriföretag begagna egna detaljföreskrifter för uppdelning av virket på olika specialsortiment. Dessa föreskrifter skulle korrespondera med företagens olika industrigrenar och ha anpassats efter virkets kvalitet inom skilda anskaffningsområden m. m. Vissa företag uppdelade sålunda virket i ett flertal olika sortiment och åsätta stockarna märken efter anvisningar under drifningen. Det har framhållits att en sådan speciell sortimentsuppdelning i allmänhet skulle göras snabbare och säkrare av företagets egna mätare, som äro särskilt tränade att tillämpa dessa specialföreskrifter, än av inmätningssöreningarnas personal.

Från industriens sida har även gjorts gällande att mätningen av det egna virket regelmässigt vore organiserad efter vad som i de särskilda fallen ställde sig mest lämpligt av praktiska motiv av organisatorisk art. Kostnads- och andra lämplighetshänsyn skulle därvid även spela in. Den mätning, som företagaren själv verkställer, har från industriens sida ansetts vara fullt betryggande. Den skulle också ske under omedelbar kontroll av de arbetare, som för sin avlöning kunde vara beroende av mätningens resultat.

Vad nu anförts torde måhända giva vid handen att det skulle vara i viss mån tveksamt, om särskilda lagstiftningsåtgärder finge anses påkallade för att framtinga en opartisk mätning av eget virke. Detta skulle i så fall gälla sådant virke, som härrörde från industriföretagens egna fastigheter, för vilkas förvaltning regelmässigt anskaffats särskild, skogligt utbildad personal. Annorlunda framträder emellertid förhållandet i vad det avser sådant virke, som industriföretagen förvärvat genom s. k. rotköp. Då virkesförsäljningarna numera i växande omfattning övergå till att äga rum genom sådana avtal, få dessa numera större betydelse än tidigare. Om det bestämdes att köpvirket i regel skulle mätas genom opartiska mätare, kunde effekten därav väsentligen minska eller t. o. m. omintetgöras därigenom, att virkesköparna allmänt överginge till att förvärva huvudparten virke genom rotköp.

Av skäl, som nu angivits, framträdde det, enligt vad skogsstyrelsen uttalat, såsom både ändamålsenligt och lämpligt att all mätning av virke i största möjliga utsträckning komme att verkställas efter enhetliga bedömningsgrunder och genom opartiska förrättningsmän. De invändningar, som rests mot sådan inmätning av eget virke, förefölle styrelsen ej böra tillmätas avgörande betydelse. Om styrelsen sålunda funne övervägande skäl tala för att inmätningen av eget virke i regel borde handhavas av opartiska mätningssorgan, hade styrelsen emellertid icke ansett sig böra förorda en lagregel av den innebörd, att sådant virke obetingat skulle mätas på dylikt sätt. Liksom beträffande inmätningen av köpvirke hade styrelsen funnit det lämpligast att i första hand överlåta åt de enskilda att på frivillighetens väg söka ordna denna fråga på ett tillfredsställande sätt. Detta ståndpunktstagande hade för anletts jämväl därav, att utvecklingen under de senaste åren mer och mer gått därhän, att ett flertal industriföretag frivilligt överlämnat all inmätning av virke till opartiska organ. Först i den mån denna utveckling icke fortsatte i önskvärd riktning, borde lagstiftningen ingripa. Styrelsen förme-

nade alltså att de åtgärder, som nu borde ifrågasättas på förevarande område, kunde inskränkas till en fullmaktslagstiftning. Denna syntes böra innehålla bemyndigande för Kungl. Maj:t att, då särskilda skäl talade därför, meddela erforderligt förordnande i ämnet. En sådan utformning av lagstiftningen syntes möjliggöra en önskvärd smidig anpassning av dess tillämpning. Styrelsen förutsatte att ifrågavarande fullmakt, åtminstone i vad den avsåg mätning av virke från egna fastigheter, icke komme att utnyttjas i andra fall än då det med hänsyn till de intressen, som berördes av inmätningen, kunde anses direkt påkallat att denna överlämnades till opartiska förrättningsmän. I den mån vederbörande industriföretag kunde påvisa att ett överlämnande av inmätningen av det egna virket till opartiskt organ skulle medföra påtaglig skada eller olägenhet för företaget, borde detta såvitt möjligt bibehållas vid sin befogenhet att själv mäta virket. Behörig hänsyn borde därvid i möjligaste mån tagas till företagets önskemål att förbehålla de egna mätarna inmätningen av vissa specialsortiment. Förordnandet skulle därjämte, där så ansåges lämpligt, kunna omfatta mätning allenast av virke från rotköp men icke mätning av sådant virke, som avverkades å företagets egna fastigheter.

Beträffande frågan om mätningens organens lämpliga organisation har skogsstyrelsen till en början framhållit att, då det vore ett viktigt allmänt intresse att tillse att virkesmätningen handhades på ett ändamålsenligt och fullt opartiskt sätt, det kunde ifrågasättas, om icke mätningens organen borde vara statliga. Vid ett ställningstagande till organisationsfrågan finge emellertid, enligt styrelsens förmenande, icke förbises att å virkesmätningens område genom i huvudsak frivilliga åtgärder uppbyggts en organisation i form av virkesmätningföreningar, vilkas samlade verksamhetsområden numera omfattade hela riket. Det måste, efter styrelsens uppfattning, anföras mycket starka skäl för att icke i fortsättningen utnyttja denna organisation, vilken visat sig ändamålsenlig. På grund härav hade styrelsen ansett sig sakna anledning att till närmare övervägande upptaga frågan om ett förstärkt förhållande av mätningens organen.

I förevarande sammanhang har skogsstyrelsen vidare uttalat att, eftersom den nuvarande organisationen av virkesmätningföreningarna finge ur virkessäljarnas synpunkt anses tillfredsställande, styrelsen icke funnit skäl att ingå på frågan om avvägningen mellan säljarepartens och köparepartens inflytande inom föreningarna.

Skogsstyrelsen har ytterligare med avseende å organisationsspörsmålet anförut att det med hänsyn till virkesmätningens betydelse för arbetareparten kunde ifrågasättas, om icke jämväl denna part borde vid sidan av säljare- och köpareparterna erhålla medinflytande inom mätningens organen. Här om har styrelsen närmare yttrat.

Då det gäller att bereda arbetarintresset medinflytande i virkesmätningföreningarna, uppkomma svårigheter av organisatorisk art. Genom att i föreningarnas styrelser upptaga representanter för samtliga nu nämnda intressen skulle sålunda åvägbringas ett trekantförhållande, som knappast är fullt ändamålsenligt för det löpande arbetet i styrelserna. Önskemålet att

erhålla representation för arbetarna framträder icke lika starkt som beträffande övriga parter. För arbetareparten är sålunda den närmare utformningen av kvalitetsreglerna i mätningsinstruktionerna i allmänhet av mindre vikt. Denna part har i stället intresse av att kunna kontrollera mätningarnas rätta utförande. Ett inflytande i dylikt hänseende skulle kunna beredas arbetareparten genom representation i sådana kontrollnämnder, som nu finnas i ett par virkesmätningsföreningar. Dessa nämnders uppgift är nämligen att pröva klagomål över föreningarnas mätningar, varigenom nämnderna komma att utöva kontroll över mätningarna och deras rätta utförande. I nämnderna ingå för närvarande lika representanter för köpare och säljare samt en opartisk ordförande. Enligt skogsstyrelsens uppfattning skulle de önskemål, som nu behandlas, kunna tillgodoses, om i nämnderna finge ingå en representant för vardera arbetar-, köpar- och säljarintresset. Det kan ifrågasättas, om icke i kontrollnämnderna härutöver borde ingå även en fjärde person, som skulle fungera såsom opartisk ordförande. Med hänsyn till önskvärdheten att göra organisationen av dessa nämnder så enkel och smidig som möjligt har styrelsen emellertid funnit det mest ändamålsenligt att begränsa antalet ledamöter i nämnderna till de tre partsrepresentanterna. Dessa ledamöter böra bland sig utse ordförande. Det bör förutsättas att i nämnderna enbart inväljas personer, som äro väl insatta i hithörande frågor.

I anslutning till vad sålunda anförts har skogsstyrelsen vidare yttrat.

En betydelsefull uppgift för kontrollnämnderna skall som nämnt vara att utgöra klagoinstans beträffande mätningsorganens mätningar. Av stor vikt är givetvis att nämnderna för sina kontrollmätningar komma att äga tillgång till personal, som får anses fullt opartisk gentemot den som utfört överklagade mätningar. Med hänsyn härtill kan ifrågasättas, om icke nämnderna borde organiseras fullt självständiga gentemot virkesmätningsföreningarna. I sakens natur ligger emellertid att man av olika skäl icke lämpligen kan anställa särskild mätningspersonal hos nämnderna. Det torde i stället få ankomma på nämnderna att i varje särskilt fall avgöra, huruvida opartisk personal från den inmätningsförening, som verkställt den överklagade förrättningen, eller personal från annat håll lämpligen bör anlitas. Härvid lärer det sakna betydelse, om nämnden utgör ett organ inom virkesmätningsföreningen eller organiseras helt självständigt. Om man väljer sistnämnda alternativ, måste nämnderna åtminstone delvis finansieras av allmänna medel. Nämnderna skulle därigenom bliva att betrakta som i viss mån statliga organ. Det skulle därvid också framträda som naturligt att låta statlig myndighet utse ledamöterna i nämnderna. Om nämnderna åter knytas till virkesmätningsföreningarna, bibehåller man även på detta område föreningarnas självbestämmanderätt. I föreningarnas stadgar torde därvid närmare böra angivas hur de olika ledamöterna skola utses. Enligt skogsstyrelsens förslag möter icke hinder för två eller flera virkesmätningsföreningar att, om så anses ändamålsenligt, ha gemensam nämnd.

Rörande kontrollnämnderna har skogsstyrelsen slutligen anmärkt att det syntes styrelsen uppenbart att nämnderna lämpligen icke borde användas uteslutande som klagoinstanser. Den erfarenhet och kunnighet på olika områden, som ledamöterna av en sådan nämnd besitte, förefölle böra utnyttjas även för andra ändamål. Sålunda låge det nära till hands att nämnderna finge inspektera mätningsarbetet, exempelvis genom kontrollresor.

Efter att ha framhållit att vad skogsstyrelsen hittills anfört angående

mätningens organisation väsentligen avsåge det läge, då virkesmätningen i huvudsak ordnades på frivillighetens väg, har styrelsen rörande det fall, då förordnande meddelas att virkesmätningen i större omfattning skall handhavas av opartiskt organ, anfört följande.

I en sådan situation framtråda givetvis de skäl, som anförts för statliga mätningens organisation, betydligt starkare. Den obestriddliga fördel, som är förenad med att även i ett dylikt läge kunna bibehålla den förefintliga organisationen, gör emellertid att skogsstyrelsen för sin del ansett det mest ändamålsenligt att mätningstvävet i första hand får utövas genom en befintlig organisation på området, givetvis under förutsättning att denna är fullt lämplig för ändamålet. Därest förordnande om mätningstväv obetingat skulle förutsätta inrättandet av nya mätningens organ, torde detta komma att medföra att en måhända olycklig återhållsamhet iakttoges. Exempelvis i ett sådant läge, då virkesmätningen inom ett område tämligen allmänt utföres genom vederbörande virkesmätningens förening men en viss del av densamma handhaves genom parterna själva på ett mindre tillfredsställande sätt, kan det synas vara en allför omständlig apparat att tillsätta nya organ. Däremot skulle en ändring härutinnan smidigt kunna åstadkommas, om virkesmätningens förening kunde erhålla auktorisation att ensam i erforderlig omfattning handhava inmätningen inom sitt område.

Som villkor för att en virkesmätningens förening skall erhålla auktorisation bör givetvis gälla att föreningen uppfyller de krav i fråga om verksamhetens allmänna syfte och dess utövande, som angivits i det föregående, samt att organisationen får anses betryggande. Styrelsen skall alltså vara sammansatt med lika antal representanter för köpare och säljare. Kontrollen över mätningarna skall vidare tillkomma en särskild nämnd, kontrollnämnd, sammansatt av representanter för köpare, säljare och arbetare. Det har härvidlag också synt lämpligt att uppställa den fordran, att föreningens stadgar godkänts av Kungl. Maj:t.

Skulle åter inom ett område lämplig virkesmätningens förening saknas, bör Kungl. Maj:t äga möjlighet att tillsätta ett särskilt organ för ändamålet. Först i det läge, då parterna underlåta att själva skapa ett betryggande opartiskt organ för virkesmätningen, blir enligt skogsstyrelsens mening nödvändigt att det allmänna inskrider. Härvid skall det enligt förslaget få ankomma på Kungl. Maj:t att förordna att mätning av virke, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, skall få utföras allenast av det statliga organet, förslagsvis benämnt virkesmätningens nämnd. Organisationen av en sådan nämnd torde lämpligen kunna anordnas i nära anslutning till vad som här föreslagits beträffande virkesmätningens förening. I sådan nämnd bör sålunda ingå ett lika antal representanter för köpare- och säljareparten ävensom härutöver en opartisk ordförande. Liksom beträffande virkesmätningens föreningars mätningar bör i fråga om nämndens mätningar gälla att dessa skola stå under tillsyn av en särskild kontrollnämnd med representanter för köpare, säljare och arbetare. Samtliga nu angivna funktionärer synas böra utses av Kungl. Maj:t. Personalen hos virkesmätningens nämnd — mätningens chef, kontorspersonal, mätare och kontrollanter m. il. — synes däremot böra antagas av nämnden. Närmare erforderliga regler för virkesmätningens nämnds verksamhet torde böra meddelas i ett av Kungl. Maj:t utfärdat reglemente.

I förevarande sammanhang har skogsstyrelsen berört ett par andra spörsmål av organisatorisk art.

Sålunda har skogsstyrelsen framhållit att, därest statsmakterna på sätt styrelsen förutsatt skulle lämna virkesmätningens föreningarna ökade uppgif-

ter genom auktorisation att handhava mätningen inom visst område, fråga uppkomme, huruvida de nuvarande verksamhetsområdena för föreningarna kunde anses fullt ändamålsenliga. Beträffande några föreningar syntes fog finnas för önskemål om förändringar. Enligt styrelsens uppfattning borde emellertid gränsdragningen mellan olika föreningars områden i första hand avgöras genom frivillig överenskommelse. Därest detta icke skedde, borde förhållandet uppmärksammas i samband med förordnande om auktorisation.

Vidare har skogsstyrelsen ifrågasatt, om icke vissa fördelar i organisatoriskt hänseende skulle kunna ernås genom en gemensam organisation av flottning och virkesmätning. Styrelsen har dock funnit det mest ändamålsenligt att flottning och virkesmätning handhades av skilda organ.

Slutligen har skogsstyrelsen beträffande virkesmätningrådet uttalat att detta i framtiden kunde antagas komma att få ökad betydelse, bl. a. såsom en mellaninstans mellan virkesmätningföreningarna och statens organ, varför det vore naturligt att rådet lämnades orubbat av den ifrågasatta lagstiftningen.

Under erinran om att skogsstyrelsen ansett föreliggande missförhållanden å virkesmätningens område icke kunna avhjälpas enbart genom ett system med fasta regler för inmätningen av virke, har styrelsen framhållit att detta ståndpunktstagande icke uteslöte behovet av det allmännas stöd jämväl vad avsåge tillämpningen av mätningens regler. Härutinnan har styrelsen närmare andragit.

För att underlätta en sådan frivillig utveckling å det organisatoriska området, som av skogsstyrelsen åsyftats, skulle ett system med fasta mätningregler obestriddligen vara av fördel. Därigenom skulle det icke för parterna i något läge framträda som på så sätt olägligt att överlåta inmätningen åt ett opartiskt organ, att man därigenom förlorade den frihet i själva mätningens utförande, som eljest skulle föreligga. Enligt vad styrelsen funnit torde vidare knappast kunna förutsättas att all inmätning kommer att övertagas av virkesmätningföreningar. För att den mätning, som alltså jämväl i fortsättningen verkställs genom parterna själva, skall bli jämförbar med den opartiska mätningen, synes det styrelsen angeläget att den utföres enligt samma regler.

Under återopande av vad skogsstyrelsen nu anfört har styrelsen ansett sig böra föreslå att de bestämmelser, som finnas i 1943 års lag, i huvudsak bibehållas som ett komplement till den reglering å det organisatoriska området, som styrelsen förordar. Det torde således alltjämt böra ankomma på Kungl. Maj:t att, när skäl därtill äro, kunna förordna att mätning av virke skall utföras i enlighet med föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bestämmande av skogsstyrelsen. I samband med sådant förordnande torde det vara ändamålsenligt att Kungl. Maj:t tillika föreskriver att mätningen skall, där så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen, utföras av virkesmätare, som erhållit auktorisation. Auktorisation som virkesmätare torde därvid i första hand böra meddelas virkesmätningförening, som uppfyller de av skogsstyrelsen i det föregående för sådant ändamål uppställda fordringarna.

Genom vad skogsstyrelsen sålunda förordat skulle de framsteg å virkesmätningens område, som med stöd av 1943 års lagstiftning åstadkommit

så tillvida, att fasta regler börjat komma till användning även vid den fria mätningen, bevaras och kunna ytterligare befästas.

Skogsstyrelsen har vidare yttrat i huvudsak följande.

Ehuru en stor fördel får anses vunnin därigenom, att enhetliga regler för virkesmätningen regelmässigt komma att tillämpas åtminstone inom samma virkesmätningssöreningens område. måste dock åtminstone på något längre sikt som mål uppställas att samma regler bliva gällande för betydligt större områden med likartade avsättningsmöjligheter för virket; beträffande sådana sortiment, där så anses lämpligt, böra reglerna om möjligt gälla för landet i dess helhet.

De av de olika virkesmätningssöreningarna utfärdade mätningssinstruktionerna äro sinsemellan olika. Denna ordning med olika mätningssinstruktioner kan knappast anses tillfredsställande. Försäljningen av virke försvåras, när den skall äga rum inom ett annat område än där inmätningen verkställs. Vissa industriföretag företaga regelmässigt virkesinköp inom flera virkesmätningssöreningars områden. För dessa framträder systemet med olika mätningssinstruktioner givetvis såsom olägligt. Ett fullt enhetligt mätningssystem skulle sålunda underlätta virkeshandeln. Först genom ett sådant möjliggöres vidare upprättande av en tillförlitlig avverkningsstatistik. Å prisbildningens område måste det också vara en avgjord fördel med en sådan enhetlighet. För närvarande kunna nämligen virkespriserna inom olika virkesmätningssöreningars områden endast med svårighet och ofullständigt jämföras med varandra. Jämväl andra fördelar av mera organisatorisk natur äro förenade med enhetliga mätningssregler. Sålunda skulle därigenom mätningsspersonalens utnyttjande underlättas. Slutligen torde ett enhetligt mätningssystem möjliggöra en rationellare utbildning av mätningsspersonal och hör därigenom på längre sikt vara ägnat att göra mätningen säkrare och bedömningen enhetligare.

Slutligen har skogsstyrelsen beträffande föreliggande spörsmål anført.

Även om enligt skogsstyrelsens uppfattning starka skäl kunna anföras för införande av gemensamma inmätningssregler för stora delar av landet, anser sig styrelsen dock icke vilja förorda att en sådan ordning tillskappas tvångsvis. Styrelsen finner alltså att man även å detta område närmast bör eftersträva en frivillig reglering. En i huvudsak allmän uppgift torde dock vara att leda tillskapandet av sådana mätningssregler, som äro lämpliga att tillämpas inom större områden. Sedan dylika regler framkommit, torde man till en början höra avvakta de olika virkesmätningssöreningarnas ställningstagande, innan det allmänna vidtager ytterligare åtgärder för reglernas tillämpning. Man måste därvid givetvis noga pröva de skäl, som kunna anföras för att inom någon virkesmätningssöreningens område fortfarande bibehålla de äldre reglerna eller vidtaga lokala jämkningar i de allmänna föreskrifterna. Svårigheter och avsevärda kostnader äro alltid förenade för en virkesmätningssörening med övergången från ett mätningssystem till ett annat. Tidpunkten för övergången till ett nytt system måste därför i varje fall såvitt möjligt anpassas efter föreningarnas berättigade önskemål. Detta torde kunna ske därigenom att antingen de allmänna reglerna till en början göras tillämpliga endast inom vissa virkesmätningssöreningars områden eller dispens meddelas.

Även om ett enhetligt mätningssystem tillämpas beträffande något virkessortiment, är det givet att tid efter annan erfordras översyn och eventuell omarbetning. Nya krav från skogsbrukets och industriens sida, nya mätningssmetoder, överhuvud taget hela utvecklingen å det skogligen och skogsin-

dustriella området kommer med säkerhet att framskapa nya behov och nya mättningsmetoder. Till följd därav framkomma också önskemål om nya eller ändrade mättningsregler. Det ständiga arbete, som här torde bliva erforderligt, synes lämpligast böra ske i form av samarbete mellan de olika mättningsorganen och det allmänna. En sammanslutning sådan som virkesmättningsrådet kommer att fylla en viktig funktion för att åstadkomma detta samarbete. I sakens natur ligger att tillämpningen av ett enhetligt mättnings-system måste vara smidig och lätt kunna anpassas efter ändrade förhållanden.

Med hänvisning till att skogsstyrelsen funnit det lämpligt att själva utförandet av virkesmätningen uppdroges åt de redan befintliga enskilda virkesmättningsföreningarna, har styrelsen uttalat att det statliga inflytande å området, som med hänsyn till det allmännas intresse av mätningens rätta handhavande framträdde såsom naturligt, syntes böra komma till stånd genom viss tillsynsverksamhet. Detta förefölle så mycket naturligare som mätningen jämligt styrelsens förslag i viss utsträckning torde komma att ske enligt föreskrifter, som utfärdats av myndighet. I än högre grad bleve så fallet, därest föreningarnas verksamhet direkt stöddes därigenom, att Kungl. Maj:t föreskrev att mätningen i viss omfattning obligatoriskt skulle verkställas genom föreningarna.

Om anordnandet av berörda tillsynsverksamhet har skogsstyrelsen anfört.

Tillsynsverksamheten beträffande virkesmätningen synes enligt skogsstyrelsens uppfattning liksom för närvarande lämpligen böra bedrivas i form av inspektioner. Genom dessa bör i första hand fastställas, om mätningarna verkställas i enlighet med utfärdade föreskrifter och överhuvud taget handhavas på ett ändamålsenligt sätt. I sakens natur ligger att tillsynen över de mätningar, som fullgöras av andra än opartiska organ, måste bliva den mest tidskrävande uppgiften. En löpande kontroll över virkesmättningsföreningarnas egna mätningar torde nämligen i fortsättningen liksom hittills komma att utövas genom föreningarna själva. Detta hindrar emellertid icke att som nämnts en viss tillsyn från det allmännas sida bör äga rum även beträffande virkesmättningsföreningarna.

Inspektionerna böra icke endast avse kontroll. De synas även och i minst lika hög grad böra innefatta upplysning. Under inspektionerna iakttagna bristfälligheter i mätningarna kunna säkerligen i flertalet fall tillrättas genom lämplig handledning. Överhuvud taget böra inspektionerna i första hand icke anordnas efter fiskaliska synpunkter.

En viss tillsyn över den auktoriserade virkesmätningen kommer också att ske därigenom, att denna mätning föreslagits skola genom klagan kunna bringas under skogsstyrelsens prövning.

Den organisation på virkesmätningens område, som skogsstyrelsen ansett sig böra tillstyrka, har lämnat åtskilliga uppgifter åt statliga organ. Mättningsföreskrifter skola utarbetas. I den mån sådana givas officiell prägel och förordnande meddelas om deras tillämpning, torde dispenser behöva lämnas. Det allmänna skall handhava en viss tillsyns- och upplysningsverksamhet. Statens representanter måste noggrant göra sig underrättade om utvecklingen å virkesmätningens område. Frivilliga åtaganden från de enskildas sida böra eftersträvas. Man måste därför förutsätta att viktiga initiativ skola kunna tagas från det allmännas representanter. I första hand böra dessa därvid söka eftersträva att virkesmätningen genom frivilliga åtaganden ordnas på mest tillfredsställande sätt.

Alla nu nämnda uppgifter lämpa sig knappast för direkt handläggning hos Kungl. Maj:t. Flertalet äro av den natur att de torde böra handhavas av central myndighet. Det mest ändamålsenliga är därvid utan tvivel att hela verksamheten koncentreras hos en myndighet. Vissa skäl torde kunna anföras för att kontrollen över mättningsföreskrifterna sammankopplades med kontrollen över lagen om mått och vikt. I så fall skulle mynt- och justeringsverket erhålla även förevarande tillsynsverksamhet. Någon egentlig fördel av organisatorisk art torde emellertid knappast vara förenad härmed. För fullgörande av tillsynsverksamhet å virkesmätningens område kräves nämligen en speciell sakkunskap, vilken icke är erforderlig vid den tillsynsverksamhet, som nu utövas genom mynt- och justeringsverket. Övriga uppgifter å förevarande område kräva i ännu högre grad sådan speciell sakkunskap. Då denna är att hänföra till det skogliga området, finner skogsstyrelsen, som i detta ämne samrätt med mynt- och justeringsverket, det naturligt att förevarande uppgifter anförtros åt styrelsen. En sådan anordning underlättas genom att styrelsen redan byggt upp en organisation för ändamålet och därigenom vunnit viss erfarenhet å området. Vissa ärenden, såsom utfärdandet av mättningsföreskrifter, böra självfallet avgöras efter samråd jämväl med mynt- och justeringsverket.

I förevarande sammanhang har skogsstyrelsen till behandling upptagit spörsmålet huru virkesmättningsärendena närmare borde beredas och handläggas inom styrelsen samt personalbehovet för ändamålet. I denna del hänvisas till betänkandet s. 103—105.

Skogsstyrelsen har framhållit att, därest styrelsens lagförslag bleve upphöjt till lag, Kungl. Maj:t i anslutning därtill syntes böra utfärda kungörelse om mättningsföreskrifter att samtidigt med lagen lända till efterrättelse. I kungörelsen skulle angivas de sortiment, beträffande vilka mätningen skulle utföras enligt särskilda föreskrifter. Sådana föreskrifter syntes alltjämt böra tillämpas för samtliga de sortiment, som funnes upptagna i kungörelsen nr 944/1943, ävensom för props och propsämmen. Liksom för närvarande skulle föreskrifterna tillämpas endast där mätningen vore avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virke. I motsats till vad som gällde enligt sistnämnda kungörelse borde endast där part så påfordrade föreskrifterna tillämpas i fråga om virke, som försåldes till enskild person för dennes husbehovsförbrukning eller för förädling i rörelse, vilken dreves utan biträde av flera än make och barn under sexton år. Styrelsen förutsatte vidare att auktoriserad mätning tills vidare endast skulle äga rum, om den, vars rätt berördes av mätningen, så påfordrade.

I anslutning till vad skogsstyrelsen sist anført har styrelsen ytterligare andragit.

Med stöd av 1943 års lag har Kungl. Maj:t auktoriserat samtliga tio nu verksamma virkesmättningsföreningar. Denna auktorisation har emellertid icke medfört att dessa föreningars mättningsförrättningar över lag betraktats såsom auktoriserade; så har endast varit fallet med de inmätningar, där part uttryckligen påkallat att mätningen skall utföras såsom auktoriserad. Att auktoriserade mättningsorgan sålunda ha att verkställa olika slag av mätningar, auktoriserade och frivilliga, kan måhända synas i någon mån oegentligt. Alla mätningar skola nämligen utföras enligt samma regler och böra ske

med samma noggrannhet. Av praktiska skäl torde det dock vara ändamålsenligt att upprätthålla denna skillnad. I flertalet fall, då virkesmättningsföreningarna anlitas, sakna nämligen parterna intresse av att kunna överklaga mättningsförrättningarna hos skogsstyrelsen. Man torde i allmänhet vara tillfredsställd med den interna kontroll, som är anordnad av inmättningsföreningarna själva. Det lärers också endast i undantagsfall ha inträffat att part, sedan frivillig mätning ägt rum genom en virkesmättningsförening, påkallat auktoriserad mätning. Där sådant förekommer, torde man också genom att anlita andra förrättningsmän, t. ex. kontrollmätare, med högre kvalifikationer än de första mätarna, kunna giva den auktoriserade mätningen en i viss mån annan karaktär än den frivilliga.

Yttrandena.

Av de myndigheter och sammanslutningar, som hörts angående skogsstyrelsens lagförslag, har ett tjugotal avstyrkt detsamma. Från några håll har påyrkats anstånd med lagstiftning på förevarande område. Övriga hörda myndigheter och korporationer, uppgående till ett antal av omkring åttio, ha i princip tillstyrkt förslaget eller lämnat detta utan erinran.

I de yttranden, i vilka förslaget avstyrkts, ha såsom skäl härför framförts i huvudsak följande synpunkter. Genom den frihet beträffande mätningen, som för närvarande rådde, hade några nämnvärda olägenheter icke uppstått, varför behov av den föreslagna lagstiftningen ej föreläge. De av skogsstyrelsen förordade bestämmelserna vore ej lämpliga med avseende å förhållandena i södra Sverige utan skulle där förorsaka avsevärt besvär och dryga kostnader för dem som komme att därav beröras. Vissa av de i lagförslaget upptagna föreskrifterna, särskilt de som rörde mätningen av eget virke, finge anses alltför hårt ingripa i den enskildes handlingsfrihet.

Som skäl för det framförda yrkandet om anstånd med lagstiftningen har åberopats att större erfarenhet från de nu verksamma virkesmättningsföreningarnas arbete borde samlas, innan förfarandet på virkesmättningsområdet definitivt lagfästes.

Även i de yttranden, vari den föreslagna lagstiftningen i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran, ha åtskilliga invändningar framställts mot den utformning, förslaget erhållit. Framför allt ha invändningar rests mot det likställande av eget virke med köpvirke, som förslaget innefattar. Vissa anmärkningar ha även riktats mot den tillämnade organisationen av mättningsorganen. Jämväl vad som föreslagits för åstadkommande av enhetliga mättningsföreskrifter har från flera håll blivit föremål för gensagor.

Ur de yttranden, i vilka ifrågavarande lagstiftningsförslag tillstyrkts, må återgivas följande mera allmänna synpunkter på lagstiftningsfrågan.

Statens bränstekommission har inledningsvis framhållit att det ur de synpunkter, kommissionen såsom krisorgan hade att företräda, skulle vara fullt tillfredsställande, om å 1943 års lag gäves fortsatt giltighet, men att det å andra sidan självfallet vore önskvärt att en mera slutgiltig lagstiftning på området komme till stånd. Vidare har kommissionen anfört.

Skogsstyrelsens förslag förutsätter, i likhet med nu gällande lagstiftning, att lagbestämmelserna om virkesmätning skola träda i tillämpning först efter Kungl. Maj:ts särskilda förordnande. En fullmaktslagstiftning av den typ, som styrelsen föreslagit, torde i princip vara en god och lämplig grund för fortsatt arbete med att åstadkomma en tillfredsställande ordning på virkesmätningens område. Vid strävan efter bättre ordning bör man emellertid gå fram med försiktighet. Förordnande om lagtillämpning torde därför böra tillgripas endast i den mån berörda parter icke själva inom skäligen tid kunna träffa frivilliga uppgörelser om ordnad virkesmätning.

Länsstyrelsen i Gotlands län har yttrat.

Det synes synnerligen betydelsefullt för såväl skogsägare som virkeskonsumenter att en tryggande ordning för virkesmätningen kommer till stånd. Såsom förslaget utformats torde enligt länsstyrelsens mening starkare betänkligheter icke behöva hysas mot förslaget upphöjande till lag. Först och främst avses ju med förslaget, liksom med 1935 års lag, endast en fullmaktslag, vilken för sin tillämpning är beroende av Kungl. Maj:ts förordnande. Förordnande enligt 1935 års lag har hittills icke behövt meddelas, tack vare att lagens blotta existens medfört tillkomsten av starka branschammanslutningar till en förbättrad ordning på virkesmätningens område. Det är att hoppas att utvecklingen inom landets södra delar skall gå i samma riktning. Det förutsättes ju enligt betänkandet att mätningssammanslutningarna i dessa landsdelar skola få tid att utbygga sin organisation och parterna tillfälle att avveckla den egna mätningens verksamheten innan ett förordnande kan övervägas.

Länsstyrelsen, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och skogsvårdsstyrelsen i Skaraborgs län ha uttalat sin anslutning till förslaget att lagen skulle bli en fullmaktslag, som ej behövde träda i tillämpning, därest den ordning på virkesmätningens område, som ansåges erforderlig, kunde ernås genom frivillig överenskommelse mellan berörda parter.

Liknande uttalanden ha gjorts av *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län, skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län, Östergötlands och Södermanlands handelskammare* samt *Norrbottens tumningsförening* och *Södra Sveriges virkesmätningförening*.

Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har framhållit att det icke minst ur de enskilda skogsägarnas synpunkt förefölle angeläget att en organisation av virkesmätningen komme till stånd efter i möjligaste mån enhetliga linjer. Det framlagda förslaget syntes vara väl ägnat att i första hand på frivillighetens väg åstadkomma en utveckling i önskvärd riktning.

Skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, i vars yttrande *länsstyrelsen* och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i länet* instämt, har betonat att det ur skogsbrukets synpunkt vore synnerligen önskvärt att reda och likformighet skapades på virkesmätningens område där uppenbara missförhållanden nu föreläge till följd av brist på enhetliga bestämmelser angående virkets inmätning. Härefter har i yttrandet anförts bl. a. följande.

Av skogsstyrelsen föreslås fullmakt för Kungl. Maj:t beträffande lagens tillämpning. Lagens värde blir sålunda i högsta grad beroende på dess tillämpning. Sker denna med noga aktgivande på de speciella förhållandena inom olika landsdelar, torde de föreslagna åtgärderna icke behöva bli allt-

för betungande för skogsägarna. Det torde emellertid komma att bereda särskilda svårigheter att giva lagen en så pass smidig anpassning, att de väsentliga nackdelarna med de föreslagna åtgärderna undvikas. Det synes styrelsen önskvärt att frivilliga lokala sammanslutningar i största möjliga utsträckning komma till stånd för genomförande av enhetliga mättningsbestämmelser.

Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län har yttrat att en ny lagstiftning om virkesmätning syntes motiverad av de brister, som vidlådde virkesmätningen inom vissa landsdelar; och i anslutning till detta yttrande har styrelsen understrukt lämpligheten av att 1935 och 1943 års lagar ersattes av en enda lag. Som ett totalomdöme om det framlagda förslaget har styrelsen uttalat att detsamma syntes vara väl utformat och ägnat att befordra en rättvis virkesmätning.

Av *skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län* har anförts.

Skogsvårdsstyrelsen har i princip intet att erinra mot lagförslaget. Visserligen skulle man kanske kunna ifrågasätta nödvändigheten av att stifta en ny virkesmätningsslag för de områden, speciellt mellersta och norra Sverige, där virkesmätningsslag finnas, vilka ha visat sig fungera på ett fullt tillfredsställande sätt, och där utvecklingen går mot ett mera enhetligt och opartiskt mätningssystem allteftersom mätningsslag efterhand få övertaga mätningarna av en allt större mängd av det avverkade virket. Då det emellertid givetvis är en fördel att äga en lag gällande för hela landet och då den som i detta fall är en fullmaktslag, vilken endast skall tillgripas då frivilliga överenskommelser om mätning icke kunna ernås, torde den påskynda utvecklingen mot ett alltmera enhetligt och opartiskt mätningssystem.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har gjort följande uttalande.

Ingen som helst tvekan behöver råda därom, att det är ett allmänt intresse lika väl som av avgörande betydelse för enskilda parter, att virkesmätningen utföres på ett fullt rättvist och inom så stora områden som möjligt likformigt sätt. Emellertid hade det givetvis varit olyckligt, om 1935 års lag kommit att utan vidare utsträckas till hela landet, enär, som skogsvårdsstyrelsen påpekat, en tillämpning av lagen till dess yttersta konsekvens skulle påkalla tillskapandet av en mycket tungrodd administrationsapparat. I så måtto måste det anses lyckligt att det framlagda förslaget i motsats till 1935 års lag låter redan befintliga organisationer på området fortfarande utnyttjas.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har, med instämmande av *Sveriges lantbruksförbund*, yttrat i huvudsak följande.

Hur virkesmätningen utformas i vårt land är, som skogsvårdsstyrelsen också framhåller i betänkandet, av intresse för ett flertal olika parter. Virkesmätningen är sålunda av grundläggande betydelse för handeln med virke, eftersom vid mätning av köpvirke den inmätta kubikmassan ligger till grund för fastställandet av den köpeskillning, som skall erläggas för virket; såväl säljare som köpare ha därför stort intresse av hur virkesmätningen utföres. Även skogsarbetarna äro i hög grad beroende av mätningen genom att i stora delar av landet huggning och körning betalas efter den inmätta kubikmassan. För det allmänna slutligen är det även av största vikt att mätningen utföres efter mest ändamålsenliga grunder, enär en rätt utformad mätningsslag instruktion i hög grad bidrager till att skogens värden utnyttjas på bästa sätt.

Virkesmätningen har sålunda stor betydelse för ett flertal parter, var och en med sina intressen. När det gäller att samordna alla dessa intressen, blir

det utan tvivel svårt att nå ett tillfredsställande resultat, om icke en lagstiftning finnes, som kan giva visst stöd åt utvecklingen.

Riksförbundet anser, bl. a. av nu omnämnda skäl, att lagbestämmelser rörande virkesmätning äro nödvändiga, men understryker samtidigt kraftigt att de böra vara så formulerade, att en frivillig uppgörelse mellan berörda parter stimuleras. Det föreliggande lagförslaget anser riksförbundet i stort sett vara väl utformat med avseende på senast berörda synpunkter. Lagen är en fullmaktslag, vilken för sin tillämpning är beroende av Kungl. Maj:ts särskilda förordnande. Riksförbundet förutsätter att dylikt förordnande utfärdas, först sedan varje möjlighet till frivillig överenskommelse prövats.

Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet har anfört.

Då förbundet sedan mera än 20 år tillbaka arbetat för att undanröja de mycket otillfredsställande förhållanden, som varit rådande rörande virkesmätningen och som nödvändigtvis krävt mera enhetliga bestämmelser för att rättvisa i största möjliga utsträckning skall vederfaras såväl köpar- och säljarintressen som framför allt arbetarintressen, anser förbundet att nuvarande förslag med enhetliga grunder för virkesmätningen innebär att förbundets önskemål och krav i stort sett blivit tillgodosedda. Den variation av system, som förelegat, har ur arbetarsynpunkt varit högst otillfredsställande. Då förbundet kan giva sin anslutning till förslaget, beror detta på att förbundet funnit detsamma innebära sådana enhetliga grunder för mätningen, att det även ur arbetare- och rättvisesynpunkt är godtagbart.

Åt den sålunda framförda uppfattningen har även *Svenska lantarbetareförbundet* i sitt yttrande givit uttryck.

Virkesmätningrådet har andragit.

Virkesmätningrådet tillåter sig uttala den meningen, att förhållandena i fråga om virkesmätningen inom de områden där virkesmätningföreningar av ålder varit verksamma — Norrland, Dalarna och Värmland — numera äro sådana, att någon ny lagstiftning, som ersätter 1935 års lag, ej kan anses motiverad för dessa delar av landet. Med hänsyn härtill förefaller det rådet, som om en utvidgning av tillämpningsområdet för nämnda lag att gälla i hela landet borde komma till stånd. Därest emellertid en lag, uppbyggd enligt samma principer som 1935 års lag, icke skulle anses passande för södra Sverige, har virkesmätningrådet mot själva grundprincipen i förslaget, nämligen att bestämmelserna i lagen skola träda i tillämpning först efter Kungl. Maj:ts särskilda förordnande, intet att erinra. Rådet förutsätter dock att lagen icke kommer att sättas i kraft, förrän vägande skäl föreligga för ett sådant ingripande. Enligt rådets mening bör lagen träda i tillämpning, först när det visat sig att en objektiv och opartisk mätning icke kan erhållas genom frivilliga överenskommelser mellan köpare- och säljareparterna.

Av Norrlands skogsvårdsförbund har anförts.

Det synes ostridigt att de förhållanden, som beträffande virkesmätningen varit rådande inom stora delar av mellersta och södra Sverige, icke varit tillfredsställande vare sig med hänsyn till mellanhavanden mellan köpare och säljare eller med hänsyn till ett ekonomiskt utnyttjande av skogens produkter.

En ändamålsenlig mätning saknar ingalunda betydelse för skogshushållningen och skogsvården. Mätninginstruktionerna, ytterst dikterade av råvarans användning vid förädlingen, påverka apteringen, gynna uttagandet av mesta möjliga gagnvirke och göra det möjligt för skogsägaren att erhålla priser, som stå i skäligen förhållande till virkets kvalitet. Därjämte bör icke för-

bises den goda ordning beträffande virkets uppläggning m. m. på upplagsplatser i skog och vid transportled, som plägar vara en följd av ett organiserat mättningsförfarande. En god virkesvård överhuvud taget, vari en ändamålsenlig uppläggning är ett viktigt led, är kvalitetsbevarande och verkar sänkande på transport- m. fl. kostnader. Ett genomförande av ordning och reda beträffande virkesmätningen kommer sålunda skogsbruket till godo i form av en förbättrad skogsavkastning och ett bättre ekonomiskt resultat, som i sin tur skapar ett starkare underlag för en ändamålsenlig skogsvård.

Principiellt torde hinder icke böra resas mot ett mera rationellt ordnande av virkesmätningen än vad hittills varit fallet. Den kritik, som framkommit vid tillämpningen av 1943 års lag, torde i väsentlig del ha sin grund i den enligt förbundets mening olyckliga sammankopplingen med priskontrollbestämmelserna. I den mån icke ens skogsägarna varit nöjda med just nu rådande ordning, torde detta säkerligen vara en företeelse, som helt beror på den nuvarande starka högkonjunkturen och virkeshungern, vilken företeelse i ett motsatt läge kommer att förbytas mot krav på skydd mot övergrepp och godtycke. Det torde ej vara för mycket sagt att inom de områden, där opartisk mätning sedan lång tid tillämpats, icke någon part nu önskar en återgång till tidigare rådande, oordnade förhållanden.

Ur de yttranden, i vilka förslaget avstyrkts, må återgivas följande uttalanden av mera principiell betydelse.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har framfört den uppfattningen, att förslaget icke lämpade sig för de i södra Sverige rådande förhållandena utan tvärtom vore ägnat att där medföra allvarliga olägenheter; och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i samma län* har andragit.

Utskottet har ej anledning bestrida att en obligatorisk virkesmätning genom av statligt organ utsedda auktoriserade virkesmätare kan ha viss betydelse för norrländska förhållanden vid tvister mellan säljare och köpare samt för den allmänna handeln med ved och timmer. För södra Sveriges förhållanden passar den föreslagna lagen emellertid ej. Här försiggår en omfattande handel mellan småskogar och småsågar. Det gäller många och små partier. En obligatorisk auktoriserad mätning skulle ställa sig alltför dyr och orsaka alltför lång tid mellan köp och mätning. Den är även i stort sett onödig. Såvitt utskottet har sig bekant förekomma mera sällan sådana tvister mellan säljare och köpare, som kunna motivera en särskild lag om virkesmätning. Utskottet anser det alltså fortfarande lämpligt med fri handel i södra Sveriges skogar.

Av *länsstyrelsen i Älvsborgs län* har yttrats bl. a. följande.

Förslaget, som tydligen tager sikte på ett förenhetligande av mättningsförhållandena över hela landet, avser en väsentlig skärpning av hittills gällande bestämmelser. Även om hänsyn toges till undantagsbestämmelserna, synes förslaget dock innebära ett belastande av skogsnäringen, som icke kan anses betingat av något oundgängligt behov. En omständighet, som under nu rådande förhållanden på arbetsmarknaden synes värd större beaktande, är det ökade behov av arbetskraft, som lagstiftningens tillämpning skulle medföra. Den ytterligare utvidgning av den statliga förvaltningsapparaten, som lagstiftningen förutsätter, måste även räknas som en ovälkommen konsekvens av förslagets genomförande.

Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har anfört.

Skogsstyrelsen har i olika sammanhang framhållit att behov av åtgärder föreligger för att åstadkomma förbättrade förhållanden å virkesmätningens

område framför allt i södra Sverige. Så vitt angår förhållandena inom Uppsala län har utskottet sig icke bekant att olägenheter uppstått genom den frihet beträffande mätning, som nu är rådande. Påkallande av auktoriserad mätning förekommer här i obetydlig omfattning, vilket förhållande synes tyda på att parterna äro tillfredsställda med den egna mätningen. Införande av strängare bestämmelser i fråga om virkesmätning synes i allt fall för Uppsala län icke vara erforderligt och skulle närmast få till följd väsentligt fördyrade mätningskostnader.

Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län har yttrat att det förefölle styrelsen som om förslaget genomgående bagatelliserade eller förbisåge de svårigheter, som ett genomförande av detsamma i södra Sverige skulle medföra, kanske mest beroende på att erfarenheter från Norrland allt för mycket lagts till grund för förslaget.

Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar läns norra område, i vars yttrande *länsstyrelsen i länet* instämt, har förklarat sig i likhet med skogsstyrelsen finna de virkesmätningmetoder, som tidigare använts i de södra och mellersta delarna av landet, i allmänhet icke ha varit tillfredsställande. En bättre ordning på detta område skulle säkerligen bidra till att höja det enskilda skogsbrukets bärkraft och främja en ändamålsenlig skogsproduktion. Skogsvårdsstyrelsen kunde dock icke finna att skogsstyrelsen förebragt skäl, som vore så starka, att de motiverade en i den enskildes handlingsfrihet så kraftigt ingripande lagstiftning som den föreslagna, och enligt skogsvårdsstyrelsens mening hade skogsstyrelsen även underskattat de svårigheter av teknisk art, som komme att inställa sig vid ett genomförande av lagstiftningen. Skogsvårdsstyrelsen ville därför för sin del förorda att, för åstadkommande av en möjligen önskvärd utvidgning av den ordnade virkesmätningen, det allmänna i stället subventionerade den i södra Sverige verksamma virkesmätningföreningen. Härigenom skulle mätningen bliva billigare för parterna och intresset för föreningen skulle stimuleras. I varje fall borde en sådan åtgärd prövas under en övergångstid; måhända bleve under denna tid den frivilliga anslutningen till föreningen och dennas livskraft så starka, att något stöd från det allmänna därefter icke längre behövdes.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län har anfört.

Handelskammaren vill icke förneka att det i och för sig är ett befogat önskemål att virkesmätning sker efter vissa bestämda normer och att härigenom skulle skapas större säkerhet och reda i omsättningen. Men detta torde ingalunda vara något för trävarumarknaden egenartat — samma torde förhållandet vara på alla köpenskapens områden. Härtill kommer emellertid att prisutvecklingen och efterfrågan på skogsprodukter under senare år medfört att de avarter, som tidigare möjligen kunnat motivera en lagstiftning på området, nu icke längre förefinnas. Den föreslagna lagstiftningen skulle därför, enligt skogsstyrelsens intentioner, utgöra en fullmaktslag, av vilken för närvarande knappast behov föreligger men som skulle kunna tillgripas, därest utvecklingen ej går i rätt riktning eller förhållandena försämras. Handelskammaren kan icke finna en sådan lagstiftning motiverad. En lagstiftning synes böra ske för ett aktuellt behov eller ett läge, som inom en nära framtid kan väntas bliva aktuellt. I annat fall torde lagen, om och då den en gång behöver tillgripas, knappast motsvara sitt ändamål.

Den av skogsstyrelsen i första hand förordade åtgärden för undanröjande av rådande missförhållanden beträffande virkesmätningen eller alltså införandet av möjlighet för Kungl. Maj:t att meddela förordnande om opartisk mätning har i det stora flertalet avgivna yttranden godtagits. Från åtskilliga håll har emellertid hemställts att de föreslagna bestämmelserna måtte ersättas av eller kompletteras med stadganden av innebörd att köpare och säljare skulle äga rätt att själva ombesörja mätningen med möjlighet för missnöjd kontrahent att påkalla opartisk mätning av auktoriserad mätare.

Yrkanden av sist angivet innehåll ha framställts av *länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands och Älvsborgs län, hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Stockholms län och stad, Södermanlands län och Östergötlands län, Kalmar läns norra och södra områden, Hallands län och Skaraborgs län samt skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Jönköpings län, Kalmar läns södra område, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Västmanlands län ävensom handelskammaren i Göteborg och Västergötlands och norra Hallands handelskammare.*

Till belysande av de skäl, som åberopats till stöd för införandet av den från nu nämnda håll förordade anordningen, må några av yttrandena här återgivas.

Sälunda har *skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län* anført.

Skogsvårdsstyrelsen har ej funnit att några olägenheter av betydelse uppstått genom den frihet beträffande mätning, som nu är rådande. Det står ju envar, vars rätt beröres av mätningen, fritt att påkalla auktoriserad mätning. Den omständigheten att sådant påkallande förekommer i ytterst ringa utsträckning, synes tyda på att parterna äro tillfredsställda med den egna mättningsverksamheten. Det har synts överflödigt att fördyra mätningen genom anlåtande av auktoriserade mätare. Man avser emellertid nu att åt administrativ myndighet överlämna rätt att träffa avgöranden, som på ett betydelsefullt sätt ingripa i förhandlingar mellan köpare och säljare utan att sådant ingripande av någondera av dem påkallas. Särskilt betänksam blir man mot att en sådan befogenhet skall lämnas, då man hör de skäl, som anföras för behovet av att införa strängare bestämmelser. Såsom ett starkt skäl emot nuvarande system anføres att auktoriserade mätare skulle erhålla alltför ringa träning för sin uppgift, om de finge utföra mätning allenast efter klagan av part. För att ge övning åt det allmännas mätare skulle således parternas frihet att välja mätare inskränkas. Man kan ej värja sig för tanken att man vill göra den auktoriserade mätningen till ett självändamål.

Skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län har uttalat.

Opertisk mätning har hittills blott i obetydlig utsträckning tillämpats i södra Sverige, där parterna själva handhaft inmätningen. Att denna lämnat mycket övrigt att önska kan icke bestridas. Genom enhetliga mätningföreskrifter böra förbättrade förhållanden härutinnan kunna åstadkommas. Där emot torde inmätning genom opartiska organ här icke lämpligen kunna ske i tillnärmelsevis den utsträckning som fallet är i Norrland. Genom att bondskogarna dominera i sydligaste Sverige bliva försäljningarna från varje enskild fastighet förhållandevis små och därtill fördelade på en mångfald sortiment med ofta olika köpare. Snabb inmätning är dessutom merendels angelägen, då timmer av såväl barr- som lövträd bör vara bortforslat från sko-

gen, innan det utsättes för vårsolens kvalitetsförsämrande påverkan. Även andra förhållanden tyda på att en centraliserad mätning genomgående skulle bliva avsevärt dyrare än om köpare och säljare inbördes ordna mätningen. Dessutom bör framhållas att skogsägareföreningen tenderar till att bliva den största köparen av virke inom länet. Det bör ju kunna förutsättas att föreningen utan allmän kontroll skall på ett fullt tillfredsställande sätt kunna avsluta köp och ordna inmätning av virke från sina egna medlemmar.

Skogsvårdsstyrelsen i Malmöhus län har i huvudsak yttrat följande.

Det är obestriddligt att det ur skogsägarens synpunkt måste ligga ett stort värde i möjligheten att kunna nyttja en auktoriserad mätare. Det steg, som ytterligare tagits i lagförslaget genom skärpningen av mättningsbestämmelserna, synes likväl skogsvårdsstyrelsen innebära större våld än nöden kräver, sett ur sydsvensk synvinkel. När styrelsen därför i viss mån tager avstånd från förslaget, så är det sålunda med speciell tanke på de förhållanden, som prägla skogsbruket i vår sydligaste landsända. Sålunda äger Malmöhus län ett synnerligen omfattande vägnät, dit virket med lätthet kan utforslas. Följden blir att virkespartierna fördelas längs vägarna i ett otal småpartier, vilket mången gång skulle medföra en orimlig mättningskostnad. Härtill kommer ytterligare att vinterförhållandena äro synnerligen opålitliga, vilket i sin tur medför att vissa vägar endast kunna trafikerats under korta perioder vintertid. Inmätningen av partier vid dessa vägar måste därför också begränsas till dessa perioder och ske med kort varsel — kan under dessa förutsättningar verkligen mättningspersonal ställas till förfogande? Av särskild vikt för Malmöhus län är lövvirkets inmätning, då lövvirket här torde förekomma i den procentuellt största utsträckningen inom landet. Dylikt virke levereras emellertid ofta i partier om ett fåtal stockar och kräver en snabb inmätning, innan vårsolen hinner göra sig gällande genom sprickbildning o. d. Det nu förordade mättningsförfarandet låter sig därför i praktiken, enligt styrelsens uppfattning, icke ekonomiskt genomföras beträffande lövvirke.

Med tanke på de skäl, vilka styrelsen nu anfört, vill styrelsen därför förordna att köpare och säljare själva skola äga ombesörja mätningen med rätt för endera parten att eventuellt hänvända sig till auktoriserad mätare.

De inom södra Sverige rådande förhållandena ha berörts jämväl av *Sve-
riges industriförbund*, som avstyrkt skogsstyrelsens förslag i förevarande del. Förbundet har anfört.

Förhållandena i södra Sverige äro, vad virkesmätningen angår, obestriddliga i vissa hänseenden icke jämförbara med dem, som råda i övriga delar av landet. Genomförandet av opartisk mätning i södra Sverige måste framför allt befaras medföra ökade besvär och kostnader. Vidare är den kvalificerade mättningspersonal, som står till förfogande, alldeles otillräcklig för att mätningen skall kunna utföras utan menlig tidsutdräkt. Från skogsägarehåll tidigare gjord framställning om genomförande av lagligt reglerad virkesmätning även i södra Sverige har icke föranlett någon åtgärd. Förbundet vill under hänvisning till vad sålunda åberopats avstyrka skogsstyrelsens förslag om obligatorisk mätning av köpvirke genom för ändamålet auktoriserade organ.

Skulle emellertid skogsstyrelsens förslag i dess helhet genomföras, vill förbundet understryka nödvändigheten av att övergången till opartisk mätning i södra Sverige — såsom ock förslaget uttryckligen förutsätter — i första hand eftersträvas genom frivilliga överenskommelser mellan de berörda parterna. Möjlighet måste därvid föreligga att ordna mätningen på sådant sätt, att den icke göres obligatorisk, där mättningskostnaden på grund av virkespartiets mindre omfattning eller av annan orsak skulle bliva oproportioner-

ligt stor eller där eljest praktiska olägenheter skulle uppkomma. Sådan mätning synes sålunda bl. a. icke böra ifrågakomma beträffande virke, som levereras till småförbrukare eller är avsett för köparens husbehov. Även vissa slags virkessortiment böra kunna undantagas från opartisk mätning.

Betänkligheter mot vad skogsstyrelsen i nu förevarande hänseende föreslagit ha — i betraktande av förhållandena inom de södra delarna av landet — framförts jämväl av bl. a. *kommerskollegiet* och *de i nämnda landsdelar verk samma handelskamrarna* ävensom *länsstyrelserna i Jönköpings och Malmöhus län*.

Vad av Sveriges industriförbund anförts om nödvändigheten av att vid ett genomförande av skogsstyrelsens förslag gå fram med särskild försiktighet såvitt angår förordnande om opartisk inmätning i södra Sverige har kommit till uttryck även i andra yttranden, bland dem det av *Sveriges skogsägareförbund* avgivna, vari följande uttalanden göras.

Förbundet finner det angeläget att själva inmätningens verksamhet beträffande köpvirke i största möjliga omfattning sker genom från parterna fristående, opartiska organ. Så sker ju redan nu i väsentlig omfattning genom de på enskilt initiativ tillkomna virkesmätningsföreningarna, beträffande vilkas verksamhet skogsstyrelsen, sedan såväl säljare- som köpareparten fått likvärdig representation i föreningarnas styrelser, icke något att erinra. Det är ovedersägligt att dessa föreningar utföra mätningen med stor teknisk skicklighet samt med oväld. Inom de delar av landet, där inmätningen kunnat koncentreras till flottlederna, har det även varit möjligt att verkställa huvudparten av all inmätning av köpvirke genom sagda föreningar. Däremot har det visat sig vara väsentligt svårare att organisera inmätning genom mätningsförening i de södra delarna av landet. Mätningen är där utspridd efter vägarna i skogarna, ofta med mycket små partier på varje plats. Stundom har framkörning skett till lastplats, men detta sker dock i tämligen ringa omfattning. Köparen avhämtar oftast virket med bil vid skogsbilvägen. Denna stora spridning av virket gör att här tillkommer ett moment av resekostnader och tidspillar, av ringa arbetsprodukt per dag, som medför att mätning genom centraliserat organ måste bli relativt dyrbar. Såsom skogsstyrelsen även själv framhållit har anslutningen till virkesmätningsföreningen för södra Sverige blivit tämligen ringa. Den har icke fått uppdrag i den omfattning, som man hoppats. Säkerligen ha de tekniska svårigheterna och rädslan för höga kostnader varit det tillbakahållande momentet. Man torde kunna av motiven i styrelsens förslag utläsa att ett av syftena med den föreslagna nya lagstiftningen är att genom hotet med mätningsmonopol för föreningen förmå skogsägarna att mer allmänt övergå till att mäta frivilligt genom föreningen. Skulle denna förhoppning ej realiseras, skall enligt förslaget mätningsmonopolet bli verklighet.

Förbundet anser, som nyss framhållits, att det är ett önskemål att mätningen av köpvirke må i största möjliga grad äga rum genom från parterna frikopplad, opartisk personal. Men denna fördel får dock icke köpas till priset av oproportionerligt höga mätningskostnader eller svåröverkomliga organisatoriska besvärligheter. Skogsstyrelsen har i sin motivering uttalat att mätning genom föreningens personal icke behövde bli dyrare än mätning genom parternas folk, vilket ju även måste förpassa sig till den plats, där mätningen skulle äga rum. Detta argument är emellertid icke riktigt. Mätning av parterna själva sker i de allra flesta fall genom personal, som parterna ändock måste ha hos sig anställd och som icke drager någon särskild

lön eller arvodeskostnad. Denna personal är i regel även bosatt i orten, varför resekostnaderna bliva obetydliga. Härtill kommer att virkeshandeln i södra Sverige till mycket stor del äger rum med köpare, som ha småindustrier i orterna och vilka hämta sina råvaror mycket lokalt inom den närbelägna trakten. Leveranserna ske oftast direkt från skogen till verket, och mätningen sker lassvis vid fabriken's upplagsplats. Skogsstyrelsen har medgivit att i dylika fall mätning genom föreningens fast anställda personal är en omöjlighet. Man har då i stället föreslagit den metoden, att föreningen hos sig tillfälligt anställer en av köparens män, som för föreningens räkning utför mätningen i den mån virket anländer. En sådan anordning är givetvis tänkbar men synes mer ägnad att tillgodose en princip än att betjäna ett praktiskt syfte.

Förbundet har med det sagda velat framhålla att i södra Sverige virkesmätningen på grund av kommunikationernas art, industriens mångskiftande natur samt fördelning på små och spridda anläggningar kommer att arbeta under mycket speciella förhållanden, som föranleda allvarliga organisatoriska svårigheter och som kunna förväntas avsevärt fördyra mätningen. Förbundet har emellertid därmed icke velat avstyrka att man bör eftersträva att ernå en opartisk mätning genom förening även i södra Sverige. Det framstår alltjämt som ett önskemål att inmätningen av köpvirke i största möjliga omfattning må kunna äga rum genom opartisk personal. Men förbundet hyser den meningen att det vid strävandena att nå fram till detta mål är farligt att gå fram bryskt. Man får icke för hävdandet av en princip allt för mycket bortse från de organisatoriska och ekonomiska skadeverkningar, som säkerligen i många fall skulle framträda vid ett tvångsvis genomförande i södra Sverige av obligatorisk mätning genom centralt organ. Då emellertid skogsstyrelsen själv i motiven uttalat att en viss smidighet torde bliva nödvändig vid lagtillämpningen och att dispenser måste givas då centraliserad mätning endast med stora kostnader kan utföras, anser sig förbundet kunna tillstyrka vad styrelsen föreslagit beträffande inmätningen av köpvirke. Förbundet hyser i likhet med styrelsen den förhoppningen att utvecklingen skall bliva den, att man kommer fram till opartisk mätning i tillfredsställande omfattning utan att förordnande om lagens tillämpning skall behöva utfärdas.

Förbundet anser sig i detta sammanhang böra framhålla en omständighet, från vilken man vid den föreslagna lagstiftningens omsättande i praktisk tillämpning ej bör bortse. Medan i Norrland virkesmätningen endast omfattar ett relativt litet antal olika sortiment, förekommer i södra Sverige ett mycket betydande antal sådana. Officiella mätningsregler ha redan av skogsstyrelsen utfärdats för över 30 olika slag av virke, av vilka övervägande flertalet endast framställas inom de sydligare landsdelarna. Denna mångfald olika varuslag, som förekommer vid auktoriserad mätning eller frivillig mätning genom auktoriserat organ, ställer mycket stora krav på mätarnas kompetens. Ehuru flera kurser för utbildande av mätare redan hållits, torde antalet kompetenta sådana dock fortfarande vara tämligen ringa. Man torde även få anse att många personer, som genomgått dylik kurs, icke enbart därigenom erhållit tillfredsställande skicklighet i det ömtåliga värvet att vid mätning skifta rätt mellan köpare och säljare. Det kräves även lång träning och erfarenhet. Kravet härutinnan blir så mycket större, som många av de i södra Sverige förekommande sortimenten, särskilt av lövträd, äro relativt ovanliga och icke förekomma i handeln så ofta. Det bör icke få förekomma att en hos auktoriserad mätningsförening anställd mätare visar bristande kompetens, begår uppenbara misstag eller i övrigt visar sämre kännedom om sortimentet än parterna, vilka väl i allmänhet få anses äga gammal kännedom om detsamma. Förbundet vill av dessa orsaker uttala att det icke vore lyckligt, om mät-

ning genom virkesmättningsförening i södra Sverige växte fram eller genom lagstiftningen drevs fram i snabbare takt än tillgången på skickliga mätare medgäve. Ett bakslag kunde annars lätt inträffa, som finge befaras undergräva förtroendet för det statligt kontrollerade mätningstväsendet.

Statens bränslekommission har i nu förevarande hänseende anfört.

Vad angår mätningens organisatoriska ordnande genom virkesmättningsföreningar ha förhållandena i södra Sverige särskilt uppmärksamrats i förslaget. Efter tillkomsten av den nybildade Södra Sveriges virkesmättningsförening har opartisk mätning inom detta område börjat tillämpas, tills vidare huvudsakligen i fråga om brännved. Även vid återgång till normala förhållanden torde förutsättningarna för genomförande av opartisk mätning komma att visa sig begränsade. Inom området äro förhållandena inom virkeshandeln så skiftande och särpräglade, att virkesmätning genom opartiskt organ är svårare att ordna än längre norrut. Enligt kommissionens mening måste man nog räkna med att inom södra Sverige den opartiska virkesmätningen vinner större insteg först sedan köparna blivit bättre organiserade och allmänt insett betydelsen av sådan mätning ur rent ekonomisk synpunkt. I sådant syfte borde ökad upplysning genom propaganda m. m. bereda vägen för sådan frivillig anslutning till virkesmättningsförening, som i första hand bör eftersträvas för detta område.

I ett par yttranden har gjorts gällande att de betänkligheter, som uttalats med avseende å tillämpandet av opartisk mätning i de sydliga delarna av landet, vore opåkallade.

Sålunda har *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*, med instämmande av *Sveriges lantbruksförbund*, anfört följande.

Riksförbundet är väl medvetet om de skiljaktigheter i förutsättningarna för mätningarnas praktiska bedrivande, som finnas mellan södra Sverige och det övriga landet. Det har ansetts att mätningen i södra Sverige skulle i hög grad fördyras, om den skulle utföras av centrala gemensamma organ, på grund av det stora antalet småköpare, som arbeta med alla tänkbara sortiment. Riksförbundet anser dock denna farhåga synnerligen överdriven. Utförda arbetsstudier ha visat betydelsen av att mätlagen få arbeta inom relativt begränsade områden. En dylik koncentration av arbetet kan icke vinnas utan att mätlaget får mäta in det mesta virke, som kommer från en trakt. Det kan icke vara rationellt att som nu flera mätlag åka om varandra kors och tvärs inom ett relativt stort område. Utföres mätningen av opartiska organ, är det dessutom i de flesta fall icke nödvändigt att säljare och köpare äro representerade vid mätningen. De besparingar, som därigenom kunna göras, torde vara avsevärda. Riksförbundet anser därför, att någon större risk ej föreligger för att mätningarna skola nämnvärt fördyras genom att de utföras av ett särskilt organ. Förutom den tämligen obetydliga risken för fördyring av mätningarna vid mätning genom särskilda organ kunna vissa andra nackdelar påvisas vid den sortens mätning, men riksförbundet anser dessa nackdelar små jämfört med den vinst, som erhålles: ett ordnat, för alla parter rättvist mätningstväsende. Dock förutsätter riksförbundet att mätningstväsendet ej bygges upp för brådstörtat i södra Sverige utan att alla möjligheter till frivilliga överenskommelser utnyttjas.

Liknande åsikter ha framförts i det av *Norrlands skogsårdsförbund* afgivna yttrandet, vari det heter.

I betraktande av de otvetydiga framsteg, som vunnits genom den sedan många år i Norrland tillämpade opartiska mätningen av köpvirke, synes det

förbundet eftersträvansvärt att införa lagbestämmelser för hela landet, vilka kunna länka utvecklingen i en liknande riktning. Emellertid äro förhållandena i Norrland icke i allt analoga med det övriga Sveriges. I detta sammanhang må främst anföras den norrut starka koncentrationen av virke på avläggsplatser vid flottled. Någon motsvarighet härtill finnes ej i andra delar av landet. Farhågor ha också uttalats för att opartisk mätning av många smärre och spridda partier skulle medföra alltför höga kostnader. Ehuru dessa farhågor torde vara överdrivna, vill förbundet dock understryka vikten av att, därest de finnas berättigade, virkesmätningens lag göres smidig i tillämpningen. Ett annat förfarande skulle sannolikt väcka en motvilja mot den opartiska mätningen, som bör undvikas.

Med anledning av skogsstyrelsens uttalande att mätningen av virke, som levererades till vissa småförbrukare, borde kunna äga rum i mätningsorganets regi men av köparens egen personal, ha *Skånes handelskammare*, *Smålands* och *Blekinge handelskammare* samt *Sveriges virkesmätarens riksförbund* anmärkt bl. a. att en dylik anordning strede mot den av styrelsen i annat sammanhang hävdade principen att auktoriserade mätare icke samtidigt finge vara anställda hos eller eljest stå i beroendeställning till parterna inom virkeshandeln.

Wermländska inmätningföreningen har framhållit att möjligheten att be- myndiga personer, anställda vid köparens sågverk eller fabrik, att för mätningsorganets räkning utföra mätning måhända utgjorde ett avsteg från principen om fullt opartisk mätning men att tillvägagångssättet — vilket givetvis förutsatte en vaken kontroll från mätningsorganets sida — under lång tid praktiskt prövats och befunnits lämpligt.

Handelskammaren i Karlstad har förklarat sig icke finna något att an- föra mot den föreslagna möjligheten att anordna inmätningen genom per- soner, anställda i köparens tjänst.

Av *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* och *Sveriges lantbruksför- bund* har framhållits att mätningens uppdragande åt personer, som inne- hade anställning hos köparen, visserligen icke stode i samklang med prin- cipen om fullt opartisk mätning men att förbunden dock ville tillstyrka skogs- styrelsens härutinnan framställda förslag, vilket torde innefatta det enda till- vägagångssätt som vore möjligt att praktiskt genomföra. Förbunden ville emellertid samtidigt understryka vikten av en effektiv kontroll från mät- ningsorganets och det allmännas sida.

I ett tiotal yttranden, bland dem de av *länsstyrelserna i Skaraborgs* och *Kopparbergs län* avgivna, har påyrkats att från laglig reglering skulle av kostnadsskäl undantagas mätning av mindre kvantiteter gagnvirke och ved.

Skogsstyrelsens förslag att jämväl inmätning av eget virke skulle in- begripas under den nya lagstiftningen har i ett ganska stort antal yttranden bestämt avstyrkts.

Sålunda har *kommerskollegiet* ansett mindre lämpligt och ej av behovet påkallat att framtvinga mätning genom auktoriserade mätare av eget virke. Särskilt betänkligheterna mot att lägga det egna virket under ett mätningso-

monopol vore anledningen till att kollegiet icke ansåge sig kunna tillstyrka skogsstyrelsens lagförslag.

Sveriges industriförbund har anfört.

Som motiv för förslaget att mätningen av eget virke skulle likställas med mätningen av köpvirke har av skogsstyrelsen i första hand anförts att de samlade mätningskostnaderna skulle minskas genom att antalet mätningsuppdrag ökades. Emellertid är den kostnadsbesparing, som ett mätningsmonopol skulle möjliggöra, högst tvivelaktig. Detta sammanhänger bl. a. med att skogsindustrien för utförande av ifrågavarande mätningar i stor utsträckning använder en mer eller mindre fast anställd förmanskår, som under mätningssäsongen icke alltid lämpligen kan utnyttjas för annat arbete, varjämte industriens eget folk i många fall kan utföra mätningen till lägre kostnad än utomstående. Härtill kommer att vederbörande virkesägare ofta nödgas verkställa mätning av i skogen befintligt virke, nämligen för fastställande av avlöningar — en uppgift som knappast torde kunna uppdragas åt mätningsförening — varför ägaren i sådana fall vid ett genomförande av mätningsmonopol skulle bliva tvungen att bekosta dubbla mätningar.

De argument, som skogsstyrelsen i övrigt anfört för inmätning av eget virke genom opartiska organ, äro enligt förbundets uppfattning lika litet övertygande. Påståendet att sådan mätning skulle vara mera tillförlitlig än den egna mätningen är alldeles obestyrkt. Men även om så skulle vara förhållandet, kan detta knappast tillmätas betydelse, så länge virkesägaren själv anser den av honom utförda mätningen tillfyllest för de ändamål, den skall tjäna. Uttalandet att även det allmänna kan ha stort intresse av att mätningen utföres på riktigt sätt förefaller vidare betydligt överdrivet. Mätningens resultat kunna sålunda näppeligen ha någon inverkan på skatteunderlagets storlek i vad gäller de allmänna skatterna, vilka utgå i förhållande till taxeringsvärde respektive nettovinst men knappast kunna influeras av måttliga variationer i mätningens resultat. I fråga om skogsaccisen kan däremot sättet för mätningens verkställande tänkas påverka skattebeloppets storlek, men frånsatt att denna skatt för flertalet hithörande skattskyldiga är obetydlig i förhållande till deras totala skattebörd är denna skatteform enligt avgivet förslag till revision av kommunalbeskattningen avsedd att upphävas. Skulle skärpt skattekontroll här erfordras — vilket skogsstyrelsen icke direkt gjort gällande — böra andra och enklare metoder för dess effektuerande tillgripas.

Opartisk mätning säges vidare kunna motiveras därmed, att mätningens resultatet ligger till grund för betalningen av avverkningsarbetet och utkörningen av virket. Det torde icke på något håll inom näringslivet förekomma att staten engagerat sig för kontroll av ackordslöner. Någon sådan ordning bör givetvis icke heller mot parternas önskan införas. I samband med tillkomsten av 1935 års lag framhöll också föredragande departementschefen att de skäl, som talade för införande av mätningsmonopol beträffande köpvirke, icke föreläge med avseende å den vida enklare mätning, varom nu är fråga.

Slutligen framhåller skogsstyrelsen att jämväl intresset av en riktig fördelning av flottningskostnaderna talar för obligatorisk opartisk mätning. De virkeskvantiteter, på vilka flottningskostnaderna beräknas, äro emellertid föremål för kontroll genom flottningsföreningarna. Några åtgöranden från skogsägarnas sida i syfte att obehörigt påverka denna kostnadsberäkning ha vederligt icke påvisats.

Med det sagda har förbundet ingalunda velat hävda att eget virke under alla förhållanden bör inmätas genom virkesägarens egen försorg. Tvärtom äro förhållandena ofta sådana, att mätning av eget virke med fördel kan anförtros åt mätningsförening. Såsom skogsstyrelsen framhåller praktiserad

sådan mätning redan nu i ett stort antal fall. Virkesägaren har alltså möjlighet att fritt välja det system, som ur olika synpunkter är för honom mest ändamålsenligt. Att genom lagstiftning ålägga en näringsidkare att anlita utomstående för en förrättning, vilken han anser sig själv kunna utföra lika bra eller bättre och vars resultat i varje fall icke i någon nämnvärd grad berör andras intressen, vore enligt förbundets åsikt bestämt förkastligt. Detta omdöme gäller även om dispens från mätningstvånget i särskilda fall skulle kunna utverkas. Förslaget synes vara uttryck för en uppfattning att den enskilde saknar förmåga att ordna enkla praktiska angelägenheter inom sin egen näring på ett ändamålsenligt sätt och att statens bistånd för den skull är erforderligt. Förslagets realiserande skulle, långt ifrån att underlätta de berörda företagarnas arbete, för dem närmast framstå såsom en utökning av den mångfald onödiga förbud och restriktioner, som man nu på statligt håll säger sig vara angelägen att avveckla. Någon motsvarighet till det föreslagna mätningstvånget lär knappast kunna påvisas inom något annat område av näringslivet.

Av *Sveriges skogsägareförbund* har beträffande nu förevarande fråga uttalats i huvudsak följande.

Ur principiell synpunkt finner förbundet det vara oberättigat att ett helt internt förfarande i den enskildes ekonomiska förvaltning av sin egendom genom tvångslagstiftning skall överflyttas till offentligt organ. Vid mätning av eget virke beröras ingen säljareparts intressen. Det är antingen fråga om virke, som skogsägaren huggit å egen skog och därefter själv konsumerar, eller ock om virke, som han köpt på rot med likvid i en klumpsumma för hela posten. Köpeskillningens storlek influeras icke av mätningen av det virke, som utfaller ur rotposten. Det kan visserligen sägas att körarnas samt i Norrland även huggarnas avlöning är beroende av virkets vid mätningen konstaterade kubikmassa. Dessa parter ha emellertid sedan gammalt vant sig att själva genom egen mätning i skogen under arbetets gång kontrollera kvantiteten. I den mån de finna sina intressen trädde för nära, böra de kunna äga rätt påkalla kontrollmätning. Deras rätt torde därigenom i varje fall bliva fullt tillgodosedd. Inom näringslivet finnes det ett mycket stort antal arbeten, som betalas på ackord och där mätningen kan vara lika komplicerad som vid virkesmätning men där det allmänna dock ej funnit sig ha anledning vidtaga åtgärder för att kontrollera mätningen. Förbundet anser att det icke finnes något rimligt fog för att speciellt inom skogshanteringen det allmänna skall stiga in och till arbetarnas tjänst mäta arbetsackorden.

Då sålunda icke någon utomstående part kan lida skada av att skogsägaren själv mäter sitt eget virke, som han skall använda för egen förädling eller i egen konsumtion, anser förbundet att det bör vara honom obetaget att även mäta detta virke själv. Detta krav kan resas i näringsfrihetens intresse. Det allmänna skall icke i sin regleringsiver och sin strävan att i alla detaljer normera den enskildes handlande tränga in på verksamhetsområden, där icke några allmänna intressen finnas att bevaka. Skogsstyrelsen har visserligen sökt framföra några bevis för att allmänna intressen kunna beröras av den enskildes mätning av sitt eget virke. Dessa bevis äro dock knappast bärande.

Först har skogsstyrelsen uttalat att skattefiskaliska intressen berättigade ett tvång till kontrollerad virkesmätning även beträffande eget virke. Det kan emellertid påvisas att uttalandet av rent skattetekniska orsaker saknar bärkraft. Sedan krigskonjunkturskatten numera upphört, utgår företagens beskattning dels som inkomst- och förmögenhetsskatt till staten, dels som kommunal fastighetsskatt och däröver i vissa fall som kommunal inkomstskatt

samt dels slutligen som skogsaccis. Av dessa skatter äro den statliga inkomstskatten samt den kommunala fastighets- och inkomstskatten av helt över-skuggande betydelse. Dessa skatter påverkas emellertid i ingen som helst mån av det sätt, varpå bolagens inmätning av virke äger rum. Statsskatten utgår på företagens efter bokföringsmässiga grunder beräknade och framkomna totala nettovinst. Storleken av denna beröres ej av om eget virke inmätes i överkant eller underkant. Den kommunala fastighetsskatten utgår efter taxeringsvärdet. Den kommunala inkomstskatten beräknas efter i huvudsak samma grunder som inkomstskatten till staten. Det är sålunda blott skogsaccisen, vilken utgör en mycket ringa del av den samlade skattebördan, som kan tänkas påverkas av mätningsförfarandet. Denna skatteform skall emellertid enligt föreliggande förslag om den kommunala beskattningens revision försvinna.

Såsom ett andra motiv av allmän art för inmätningens av det egna virket tvångsvisa överförande till mätningsförening har skogsstyrelsen anfört att en framtida virkesstatistik skulle för sitt uppgörande underlättas härav. Förbundet måste protestera mot att ingrepp i näringsfriheten göras med motiv att förbättra statistik. I övrigt kan en allmän svensk avverkningsstatistik ej grundas enbart på virkesmätningsföreningarnas inmätningar. Betydande avverkningskvantiteter komma alltid att ligga utanför dessa inmätningar, bl. a. den stora posten husbehovsvirke.

Förut nämnda motiv torde väl sannolikt icke heller ha varit för skogsstyrelsen avgörande vid förslaget framläggande. Det reella motivet har säkerligen varit att mätningsföreningarnas sammanlagda uppdrag skulle väsentligt ökas, om de finge mottaga även de större företagens egna virke. Härigenom skulle föreningarnas organisatoriska arbete i viss mån kunna underlättas och mätningskostnaderna för allt virke, som passerade föreningarna, nedbringas. Då mätningskostnaden påverkar rotvärdet, skulle man alltså kunna ernå att avverkningarna å företagens egna skogar skulle medverka till ett förbättrat rotvärde för köpvirket från bondeskogarna. Om företagen frivilligt vilja anlita föreningarnas mätning, böra de vara berättigade att göra detta. Den totala mätningskostnaden kan därav måhända i vissa fall nedbringas till gemensam nytta. Men lagstiftningen bör icke utnyttjas i syfte att tvinga vissa grupper skogsägare till subvention av mätningskostnaderna för andra grupper.

Till sist får förbundet uttala att det för en skogsägare med egen industri i många fall kan innebära direkta olägenheter av praktisk art att behöva anlita den offentliga mätningen. Skogsägaren kan vilja utnyttja och upp-arbeta sina egna skogsprodukter till sortiment, som kanske icke överensstämmer med de för köpvirke fastställda standardreglerna. Han bör förvisso vara därtill oförhindrad. Det hela är en intern sak i hans egen affär. Nu kan det måhända sägas att obligatorisk mätning genom förening icke behöver innebära att icke en skogsägare skulle kunna få vissa specialsortiment, som han vill tillverka och använda i sin rörelse, inmäta även i föreningens mätning. I teorien står kanske denna möjlighet öppen, men i det praktiska mätningsarbetet låter det sig knappast göra att de olika skogsägarna till föreningsmätning framföra diverse för dem speciella sortiment, som föreningens mätare icke känna till eller ha någon som helst erfarenhet av. Vid föreningsmätning lär man nog få inskränka sig till att använda de allmänt vedertagna sortimenten, för vilka finnas fastställda mätningsregler. Härtill må nämnas att man inom åtskilliga större skogsförvaltningar funnit det vara ändamålsenligt att utföra fullständig mätning av virket i samband med dettas aptering genom företagens personal vid själva avverkningen. Denna tidiga mätning redan i skogen kan medföra flera påtagliga fördelar med

hänsyn till kalkyler om virkets disposition m. m. Då den utföres av eget folk, som ändock befinner sig på platsen, drager den ringa kostnad. Denna mätning i skogen gör emellertid mätning vid flottled eller upplagsplats obehövlig. Ett laga tvång att mäta eget virke genom förening skulle för dessa skogsägare till intet gagn betyda kanske fördubblad mätningkostnad. Särskilt i södra Sverige tillkommer dessutom att det måste anses innebära en praktisk oformlighet att exempelvis en godsägare, som kör timmer från egen skog, kanske med egna bilar till eget sågverk, skall behöva placera in en främmande mätare i denna produktionsprocess, vilken med förbigående av gårdens egen, månadsavlönade skogsvaktare skall mäta virket. Nu kan det kanske sägas att i dylika fall skall givas dispens. Det är möjligt att så skulle ske, men förbundet anser att hela systemet är oriktigt, när dispensförfarande skall behöva tillgripas för att man icke skall komma till direkt orimliga resultat.

I enlighet med det anförda får förbundet avstyrka att den föreslagna nya lagen skall kunna avse även eget virke.

De skäl för avstyrkande av skogsstyrelsens förslag i fråga om inmätning av eget virke, som anförts i de av Sveriges industriförbund och Sveriges skogsägareförbund avgivna yttrandena, ha återopats jämväl av *flertalet handelskamrar, länsstyrelserna i Östergötlands och Jönköpings län, hushållnings-sällskapens förvaltningsutskott i Östergötlands län och Älvsborgs läns södra område samt skogsvårdsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Älvsborgs och Västmanlands län.*

Tveksamhet med avseende å nu förevarande förslag har uttalats i ett par yttranden.

Sålunda har *statens bränstekommission* andragit.

Opårtisk mätning anses enligt skogsstyrelsens förslag böra i princip avse även virke från egna skogar eller från avverkningsrätter. Utvecklingen under senare år visar att de större skogsägarna i Norrland, Dalarna och Värmland i ökad omfattning uppdragit åt virkesmätningföreningarna att inmäta även eget virke. Till övervägande delen mätes dock fortfarande det egna virket av personer, anställda hos skogsägarna själva. Det har framhållits att den egna mätningen skulle medföra sådana olägenheter ur vissa allmänna synpunkter, såsom i fråga om skattekontroll samt betalning av avverknings- och flottningkostnader för virket, att opårtisk mätning med den föreslagna lagens tillhjälp skulle kunna tillgripas, om en önskvärd utveckling på området icke kunde ernås genom ökad frivillig övergång till sådan mätning. Utan att vilja förringa värdet av den opårtiska mätningen ur allmänna synpunkter, anser sig kommissionen tveksam i fråga om det berättigade i en lagtillämpning avseende opårtisk mätning av eget virke i andra fall än då uppenbara missbruk av en skogsägares egen mätning kunde motivera en sådan åtgärd. I fråga om mätningen av det egna virket torde förhållandena norrut vara annorlunda än i södra Sverige, där det för skogar under ordnad förvaltning i många fall kan innebära ett icke rationellt utnyttjande av den egna arbetskraften, om virkesmätningen skulle överlämnas åt ett opårtiskt organ.

Liknande synpunkter ha framförts av *Norrlands skogsvårdsförbund* i följande uttalande.

I fråga om eget virke synes det tveksamt, huruvida ens en fakultativ lagstiftning bör genomföras. Det må visserligen erkännas att en opårtisk mät-

ning även av dylikt virke ur flera synpunkter kan vara önskvärd, men att med lagstiftning såsom påtryckningsmedel söka framtvunga en sådan utveckling torde innebära ett alltför stort ingrepp i den enskildes handlingsfrihet. Därest — såsom borde vara att förvänta — en allmänt genomförd, opartisk mätning av köpvirke vinner förtroende och icke visar sig för dyrbar, torde utvecklingen frivilligt gå i riktning mot överlämnande även av andra mätningssuppgifter åt de opartiska organen. Fall av missbruk eller övergrepp, som kunna vara till skada för arbetarepart, då det gäller likvid för utfört arbete, böra kunna beivras hos och tillrättaläggas av inmätningssammanslutningarnas kontrollnämnder.

Om således från åtskilliga håll den av skogsstyrelsen intagna ståndpunkten till frågan om inmätning av eget virke kritiserats eller i varje fall ansetts diskutabel, ha å andra sidan vissa hörda myndigheter och sammanslutningar uttryckligen deklarerat sin anslutning till styrelsens förslag.

Virkesmätningssammanslutningarna har sålunda beträffande förevarande spörsmål anfört.

Ehuru skogsstyrelsen funnit övertygande skäl tala för att inmätningen jämväl av eget virke i regel bör handhas av opartiska mätningssammanslutningar, har styrelsen emellertid icke ansett sig böra förorda en lagregel av den innebörd, att sådant virke obetingat skulle mätas på dylikt sätt. Utvecklingen har under de senaste åren mer och mer tenderat till att flertalet industriföretag i Norrland, Dalarna och Värmland frivilligt överlämnat inmätningen av det egna virket till vederbörande virkesmätningssammanslutning. Virkesmätningssammanslutningarna finner skäl tala för skogsstyrelsens uppfattning att ett överlämnande av mätningen jämväl av det egna virket till opartiska organ ej bör ske tvångsvis annat än då särskilda skäl tala därför och i varje fall icke när en dylik åtgärd skulle kunna medföra påtaglig skada för vederbörande virkesägare.

Uttalanden av samma innebörd som det nu återgivna ha gjorts av *Norrbottnens läns hushållningssammanslutningsstyrelse* ävensom av *Örnsköldsviks tunningsförening* och *Wermländska inmätningssammanslutningen*; nämnda båda föreningar ha i förevarande sammanhang framhållit att inom deras områden samliga större företag anmälde även eget virke till inmätning genom föreningarnas försorg.

Jämväl *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Stockholms läns och stads och Malmöhus läns hushållningssammanslutningsstyrelse* samt *skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Norrbottens län* ha förklarar sig biträda skogsstyrelsens nu ifrågasatta förslag. Sistnämnda skogsvårdsstyrelse har yttrat.

Som det givetvis icke lär kunna ifrågasättas annat än att jämväl mätning av eget virke bör ske enhetligt och under betryggande kontroll, är det av skogsstyrelsen framlagda förslaget i förenämnda hänseende utan tvekan att hälsa med tillfredsställelse. Ehuru från industriens sida gjorts gällande vissa skäl mot att mätning av det egna virket skulle verkställas av opartiska organ, synes det skogsvårdsstyrelsen uppenbart att, särskilt med tanke på den inom Norrbottens län alltmera tilltagande ökningen av rotköpen, det måste anses som synnerligen nödvändigt att icke allenast köpvirket som regel skulle mätas genom opartiska mätare. Framför allt ur skattekontrollsynpunkt måste det från det allmännas sida anses i hög grad angeläget att vidgade möjligheter sålunda skapas för en fullt opartisk mätning jämväl av eget virke.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och *Sveriges lantbruksförbund*, vilka likaledes anslutit sig till den av skogsstyrelsen uttalade meningen rörande inmätning av eget virke, ha betonat att, därest det bestämdes att allenast köpvirke skulle kunna inmätas av opartiska mätare, effektiviteten av lagstiftningen kunde omintetgöras genom att köparna allmänt överginge till att förvärva virke medelst rotköp.

Längre gående åtgärder på förevarande område än de av skogsstyrelsen föreslagna ha även ifrågasatts.

Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har sålunda uttalat att skäl kunde finnas att påyrka obligatorisk opartisk mätning av eget virke men att, eftersom redan ett flertal industriföretag frivilligt överlämnat all inmätning av virke till opartiskt organ samt utvecklingen på detta område således ginge i önskvärd riktning, en fullmaktslag måhända kunde vara tillräcklig såsom pådrivande faktor.

Sveriges virkesmätares riksförbund har förklarat sig anse några oöverkomliga hinder icke möta mot en obligatorisk opartisk mätning även av virke från egna skogar och avverkningsrätter.

Av *hushållningssällskapetets förvaltningsutskott* och *skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* har förordats införandet av obligatoriska föreskrifter rörande mätning av eget virke i den kungörelse, som av skogsstyrelsen avsetts skola med stöd av den föreslagna lagen utfärdas av Kungl. Maj:t.

I fråga om mätningens organisation ha i de avgivna yttrandena framställt vissa erinringar mot vad av skogsstyrelsen föreslagits. Erinringarna hänföra sig huvudsakligen till den kontrollnämnd, som ansetts böra inrättas inom varje mätningensorgan.

Behovet av en sådan nämnd har ifrågasatts av *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i samma län*, *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* samt två *virkesmätningensföreningar*.

Flertalet av de myndigheter och sammanslutningar, som närmare uttalat sig angående organisationen av mätningensorganen, har däremot ansett tillskapandet av kontrollnämnd lämpligt men funnit den föreslagna sammansättningen av nämnden mindre tillfredsställande. Sålunda har i ej mindre än ett tjugutal yttranden, bland dem de av *domänstyrelsen* och *virkesmätningensrådet* avgivna, framhållits att nämndens auktoritet skulle stärkas och risken för maktgrupperingar inom nämnden minskas, om i denna finge ingå ej endast representanter för virkessäljar-, virkesköpar- och arbetarintressena utan även en opartisk ordförande. *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* och *Sveriges lantbruksförbund* ha ansett att sådan ordförande borde kunna tillkallas, därest mätningensorganet så önskade. I flera av de yttranden, vari nämndens utökande med opartisk ordförande förordats, har understrukits lämpligheten av att ordföranden, som borde besitta domarekompetens, erhöles utslagsröst vid lika röstetal inom nämnden.

Beträffande kontrollnämndens sammansättning i övrigt har *Norrbottnens*

tunningsförening påyrkat att någon representant för arbetarintresset ej skulle ingå i nämnden, enär dylikt representantskap ej kunde anses sakligt motiverat. *Sveriges virkesmätares riksförbund* har hemställt att i nämnden måtte beredas plats jämväl åt en representant för virkesmätarna. *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* och *Sveriges lantbruksförbund* ha — under framhållande av att det enskilda skogsbruket alltid borde vara representerat i kontrollnämnden — ansett önskvärt att antalet ledamöter i nämnden kunde för vissa fall utökas från tre till fem, nämligen två virkessäljare- och två virkesköparerepresentanter samt en arbetarerepresentant. Samma önskemål har framställts av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, som betonat att inom norrlandslänen såväl skogsägareföreningarna som domänverket hade intresse av att erhålla representation i nämnden.

Rörande tillsättandet av kontrollnämnd har *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* anfört.

Inom område, där mätningen handhaves av särskilt förordnad virkesmättningsnämnd, skall enligt skogsstyrelsens förslag kontrollnämndens ledamöter utses av Kungl. Maj:t. Där frivilligt bildade föreningar utgöra mättningsorgan, föreslår skogsstyrelsen att dessa skola själva utse ledamöter i kontrollnämnden. Det synes skogsvårdsstyrelsen vara mera ändamålsenligt och avsett att giva kontrollnämnden en självständigare ställning, om den även för detta fall tillsättes av Kungl. Maj:t.

Enahanda uttalanden ha gjorts av *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *skogsvårdsstyrelsen i samma län*. Nämnda skogsvårdsstyrelse har i förevarande sammanhang anmärkt att, därest kontrollnämnden organiserades såsom helt självständig och sålunda finge en mer eller mindre statlig karaktär, härav visserligen bleve en följd att nämnden måste finansieras med allmänna medel men att, eftersom möjlighet finnes att göra nämnden gemensam för två eller flera mättningsorgan, de nödvändiga utgifterna icke syntes behöva bliva alltför betungande.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har, liksom *virkesmättningsrådet*, föreslagit att den opartiske ordföranden skulle i kontrollnämnd för virkesmättningsnämnd utses av Kungl. Maj:t och i kontrollnämnd för virkesmättningsförening av länsstyrelsen i det län, där föreningen hade sitt säte. Enligt *domänstyrelsens* mening borde ordföranden alltid utses av Kungl. Maj:t eller av myndighet, som Kungl. Maj:t bestämde.

I vissa yttranden, bland dem de som avgivits av *domänstyrelsen*, *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *virkesmättningsrådet*, har betonats att för den händelse kontrollnämnden erhöle ordförande, som besutte domarekompetens och vars röst vid lika röstetal inom nämnden vore utslagsgivande, nämnden borde kunna utgöra slutlig instans för klagan över utförd mätning. En sådan ordning finge anses önskvärd ur den synpunkten, att eftersom mätning av virke kunde utföras endast under av klimatiska förhållanden begränsad tid, det vore av vikt att en överklagad mätning bleve handlagd så snabbt som möjligt.

Skogsstyrelsens förslag att kontrollnämnden ej endast skulle användas såsom klagoinstans utan jämväl borde utnyttjas för inspektion av mättningsar-

betet, har från vissa håll blivit föremål för gensagor. Sålunda har av *länsstyrelsen* och *skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* ävensom av *virkesmätningsrådet* och *flera virkesmätningsföreningar* hemställts att nämndens uppgift måtte begränsas till att utgöra allenast klagoinstans. Som stöd för denna hemställan har åberopats att det löpande arbetet inom ett mätningsorgan borde — såsom hittills varit fallet inom virkesmätningsföreningarna — utföras på dess styrelses odelade ansvar. Även kostnadsskäl har anförts mot ett införande av den utav skogsstyrelsen föreslagna inspektionsrätten för kontrollnämnden.

Utöver de nu återgivna, till kontrollnämnden hänförliga erinringarna har beträffande vad som föreslagits rörande mätningsorganens organisation ytterligare en del uttalanden gjorts i de avgivna yttrandena.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och *Sveriges lantbruksförbund* ha ansett önskvärt att mätningschef hos virkesmätningssammanslutning finge utses endast av sammanslutningens styrelse och icke vid stämma med sammanslutningen; vid stämma kunde nämligen förekomma ensidig representation av köparna.

I ett par yttranden har framhållits vikten av att inom ett mätningsorgan chefen för mätningen intoge en gentemot såväl virkessäljare som virkesköpare oberoende ställning. Med hänsyn härtill har förordats, av *länsstyrelsen i Norrbottens län* att mätningschefen utsåges av statlig myndighet och av *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* att vid tillsättande av mätningschef förslag till befattningen, upptagande tre personer, upprättades och underställdes Kungl. Maj:ts godkännande.

Skogsstyrelsens förslag rörande åtgärder för tillskapandet av enhetliga mätningsföreskrifter har i flertalet yttranden lämnats utan erinran. Vissa hörda myndigheter och sammanslutningar ha uttryckligen uttalat sin tillfredsställelse med berörda förslag.

Domänstyrelsen har sålunda framhållit att för styrelsen, som sålde virke i alla delar av landet, enhetliga mätningsföreskrifter för standardsortimenten inom olika mätningsområden vore av stor betydelse, varför styrelsen anslöte sig till vad härutinnan föreslagits. Kravet på enhetliga bestämmelser finge dock icke leda därefter, att utnyttjandet av virkestillgångarna på bästa sätt försvårades. Fria sortiment måste tillåtas i handeln vid sidan av de kvalitetsbestämda.

Av *statens bränslekommission* har gjorts följande uttalande.

Krisårens erfarenheter ha visat den stora betydelsen av enhetliga mätningsregler för i första rummet brännved och massaved men även för timmer och vissa andra rundvirkessortiment. Det torde finnas grundad anledning antaga att förbättringar i mätningen av ved och annat virke, som konstaterats som följd av 1943 års lagstiftning härom, även i fortsättningen kunna påräknas i samma mån som enhetliga mätningsregler vinna ytterligare tillämpning. Sådana regler synas böra eftersträvas för så stora områden av landet som möjligt. Även om en frivillig reglering anses önskvärd, torde ett genomförande av enhetliga mätningsregler med lagens hjälp i regel medföra sådana

fördelar, att lokala intressen böra underordnas, så att dispenser meddelas endast då aldeles särskilda skäl därtill föranleda. Enligt kommissionens mening är en fortsatt, vidgad enhetlighet i mättningsreglerna en grundförutsättning för ordnad virkesmätning.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har anfört.

Virkesmättningsföreningarnas mycket fria ställning har inneburit att de av föreningarna fastställda mättningsreglerna kunnat anpassas efter för varje mättningsområde rådande förhållanden. Denna frihet har emellertid även medfört den nackdelen, att föreningarna allt efter de växlande konjunkturererna haft möjlighet att skärpa eller mildra mättningsreglerna. En betydlig osäkerhet har därigenom skapats för säljarna. Enligt skogsstyrelsens förslag skola mättningsreglerna hädanefter utformas av styrelsen. I fråga om den kvantitativa mätningen av virket torde dessa regler kunna göras likformiga för hela landet. Den förbistring i fråga om tillämpade måttenheter m. m., som nu råder, kan därigenom bringas att upphöra.

Länsstyrelserna i Malmöhus, Jönköpings och Västernorrlands län ha understrukit den betydelse, enhetliga mättningsregler ägde för skapandet av ordning och reda på virkesmätningens område. Sistnämnda båda länsstyrelser ha emellertid samtidigt betonat angelägenheten av att reglerna i alla hänseenden noga anpassades efter det praktiska livets växlande krav.

Samma synpunkter som de sist återgivna förekomma jämväl i flera andra yttranden.

Sålunda har *skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län* uttalat att det för skapandet av reda och rättvisa på virkesmätningens område otvivelaktigt vore angeläget att enhetliga mättningsföreskrifter fastställdes av offentlig myndighet men att de skiftande förhållandena inom landets olika delar bjöde att man härvidlag ginge fram med en viss försiktighet.

Sveriges skogsägareförbund har yttrat.

Förbundet biträder förslaget om att upprätthållandet av fasta och för lämpliga områden standardiserade mättnings- och kvalitetsregler bör ha stöd i lagstiftning. Då sådana regler redan utfärdats med stöd av 1943 års lag, böra de enligt förbundets mening bibehållas. Detta innebär dock givetvis icke att mättningsreglerna skola vara för all framtid fastlåsta. Ändrade förädlingsprocesser och nya marknadsområden kunna göra det angeläget att mättningsreglerna för visst sortiment ändras eller att helt nya sortiment tillskapas. Sålunda kan det inträffa att ändrade metoder inom cellulosaindustrin göra det lämpligt att jämka dimensionsgränserna, barkningsbestämmelserna eller kvalitetskraven å massaveden. Men dylika ändringar å standardsortimentet massaved böra ske enhetligt och öppet och icke individuellt i de enskilda affärerna, vilket skulle eliminera ett enhetligt bedömande av prisbildningen.

Av *Norrlands skogsvårdsförbund* har anförts att enhetliga mättningsföreskrifter av mera grundläggande natur borde tillämpas inom hela landet. I övrigt torde det vara helt naturligt att mättningsföreskrifterna måste vara lokalt anpassade, vilket dock ej syntes hindra viss enhetlighet inom större områden.

Om således, såsom framgår av vad hittills anförts beträffande förevarande fråga, skogsstyrelsens förslag för åstadkommande av enhetliga bestämmelser vid mätningen av virke från många håll ansetts lämpligen böra godta-

gas, har av en del hörda myndigheter och sammanslutningar den meningen förfäktats, att i lagstiftningen ej borde intagas stadganden, som möjliggjorde införande av obligatoriska föreskrifter angående sättet för mätningen.

Sistnämnda mening har gjorts gällande i yttranden, avgivna av bland andra *länsstyrelsen, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län, länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen i Hallands län samt länsstyrelsen i Kopparbergs län*. I ett par av dessa yttranden har till stöd för den återopade meningen anförts att det vore onödigt tvinga köpare och säljare, vilka vore ense om pris och kvalitetsbestämmelser, att vid mätningen använda sig av ett från överenskommelsen avvikande mätningssätt.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län har ansett det böra stå säljare och köpare fritt att träffa överenskommelse om reglerna för mätningen; först då överenskommelse icke kunde träffas, borde av skogsstyrelsen utfärdade mätningföreskrifter träda i kraft. Åt en liknande uppfattning ha *länsstyrelsen, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och skogsvårdsstyrelsen i Skaraborgs län* ävensom *Västergötlands och norra Hallands handelskammare* givit uttryck.

Virkesmättningsrådet har yttrat.

Virkesmättningsrådet vill understryka att begreppet enhetlighet måste anses vara en av de ledande principerna vid all ordnad virkesmätning. Den praktiska utformningen av denna princip har hittills lett till att inom de olika virkesmätningföreningarnas verksamhetsområden en förhållandevis hög grad av enhetlighet vunnits på frivillighetens väg. I viss grad har denna enhetlighet i mättningsreglerna kunnat utvidgas att gälla inom flera föreningars verksamhetsområden. Som en naturlig utveckling av enhetlighetsprincipen i fråga om mättningsreglerna ha inom åtskilliga föreningar s. k. normalkontrakt fastställts, varigenom de för området gällande mättningsreglerna ytterligare befästs och en välgörande ordning och stabilitet vunnits i virkeshandeln.

Av det anförda framgår att redan nu på frivillighetens väg — i varje fall inom Norrland, Dalarna och Värmland — avsevärda resultat uppnåtts ägnade att befordra önskvärd enhetlighet. Det synes därför virkesmättningsrådet, som om ett statligt ingripande i fråga om mättningsreglerna icke vore av behovet påkallat. Det statliga fastställande av mättningsinstruktionerna, som blev en följd av 1943 års lagstiftning, hade otvivelaktigt sitt berättigande med hänsyn till normalprisregleringen på rundvirke och brännved. Sedan numera normalpriserna upphävts beträffande gagnvirket, synes det rådet som en konsekvens härav, att den tidigare rådande möjligheten för representanter för köpare och säljare i en virkesmättningsförenings styrelse att fritt avtala om mättningsreglerna borde återställas. Erfarenheterna i detta hänseende av tillämpningen av 1943 års lagstiftning ha visat att det i vissa fall varit förenat med stora svårigheter att inom rimlig tid åstadkomma nödvändiga förändringar, varom köpare och säljare varit eniga, i de fastställda instruktionerna. Om rådet sålunda anser att den på området tidigare rådande friheten för varje förening att själv fastställa mättningsreglerna visat sig ändamålsenlig, kan rådet ännu mindre finna att införandet av statligt reglerade enhetliga mättningsbestämmelser för hela riket äro önskvärda. Det kan ifrågasättas, om sådana likriktade mättningsregler äro möjliga att åstadkomma. Även om ett enhetligt mätningssystem skulle kunna genomföras beträffande några av standardsortimenten (sågtimmer och massaved) är det — som

skogsstyrelsen även framhåller i motiven — givet att översyn och eventuell omarbetning erfordras tid efter annan. Nya krav från skogsbrukets och industriens sida, nya mätningsmetoder, överhuvud taget hela utvecklingen å det skogliga och skogsindustriella området kommer med säkerhet att skapa nya sortiment och framtvinga nya mätningsmetoder.

Den åsikt, åt vilken virkesmätningsrådet sålunda givit uttryck, har omfattats jämväl av flera virkesmätningsföreningar ävensom *Älvsborgs läns norra* och *Gävleborgs hushållningssällskaps förvaltningsutskott* samt *Västernorrlands* och *Jämtlands läns handelskammare*.

Frågan om utfärdandet av mätningsinstruktioner har berörts även i andra yttranden än de nu omnämnda.

Av *Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* och *Ångermanälvens tumningsförening* har föreslagits att beträffande områden, inom vilka virkesmätningsföreningar vore verksamma, tillfälle skulle beredas dessa föreningar att själva utarbeta och för godkännande av Kungl. Maj:t eller skogsstyrelsen framlägga förslag till mätningsinstruktioner.

Ljusnans tumningsförening och *handelskammaren i Karlstad* ha helt allmänt uttalat att virkesmätningsföreningarna icke borde betagas möjligheten till medinflytande vid utfärdandet av mätningsföreskrifter.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har gjort följande uttalande.

Riksförbundet finner skogsstyrelsens strävan efter enhetlighet i virkesmätningen riktig. För vissa standardsortiment, t. ex. sågtimmer och massaved, kunna måhända enhetliga mätningsystem framskapas för hela landet, eventuellt endast för större områden med likartade avsättningsmöjligheter. Riksförbundet kommer alltid att söka medverka till likformighet men anser att åstadkommandet härav bör ske på frivillighetens väg. Riksförbundet anser det alltså ej lämpligt att statligt reglerade, för hela landet gällande enhetliga mätningsbestämmelser utfärdas.

Liksom enhetlighet i virkesmätningen för hela landet bör åstadkommas på frivillighetens väg, hävdar riksförbundet att utarbetandet av mätningsföreningarnas instruktioner bör ske utan intrång från myndighets sida. För att främja att enhetlighet erhålles inom större områden, anser riksförbundet det önskvärt att någon myndighet, förslagsvis skogsstyrelsen, får i uppdrag att utarbeta riktlinjer till mätningsinstruktioner. Med ledning av dessa få sedan föreningarna utarbeta sina lokala instruktioner. Styrelserna inom de olika föreningarna finna det då kanske motiverat att fastställa instruktioner, som något avvika från de utfärdade riktlinjerna. Riksförbundet hävdar att den sakkunskap och lokala erfarenhet, som finnas inom föreningarnas styrelser, äro en borgen för att de skiljaktigheter, som eventuellt uppkomma i förhållande till skogsstyrelsens förslag, kunna anses sakligt motiverade.

En mätningsinstruktion måste tid efter annan överses och eventuellt omarbetas. Önskemål om nya eller ändrade mätningsregler kunna framkomma. Dessa ändringar böra så smidigt som möjligt anpassas till de lokala förhållandena. Ha mätningsföreningarna rätt att själva utarbeta sina mätningsinstruktioner, finnes möjlighet att snabbt och smidigt genomföra dessa förändringar. Då myndighet har att utfärda instruktioner, är det naturligt att erforderliga förändringar icke alltid kunna genomföras med samma snabbhet.

I de fall, då köpare och säljare ej äro eniga om huru viss mätningsinstruktion skall utformas, anser riksförbundet att parterna skola kunna vända sig

till ett organ, förslagsvis skogsstyrelsen, som har befogenhet att slita tvisten.

Utformas lagen på sätt som nu antytts, anser riksförbundet att ett tillfredsställande tillvägagångssätt vid utarbetandet av mätningföreningarnas instruktioner erhållits. Det är emellertid av största vikt att jämväl vid den fria mätningen, d. v. s. mätning som ej utföres av föreningar, samma regler användas som tillämpas av föreningarna. Detta gäller då framför allt vid mätning av köpvirke och virke från rotköp. För att möjliggöra detta torde det vara nödvändigt att en offentlig myndighet, förslagsvis skogsstyrelsen, fastställer vilka regler, som skola tillämpas vid fria mätningar. Riksförbundet föreslår att i den mån som köpar- och säljarorganisationerna i mätningföreningens styrelse kunna anses representativa för köpar- och säljarintresset inom sitt område, skogsstyrelsen bemyndigas och blir skyldig att fastställa föreningens mätningregler att gälla för föreningens hela verksamhetsområde. Riksförbundet anser i varje fall virkesmätningföreningarnas styrelser i Norrland, Dalarna, Värmland och Dalsland representativa för köpar- och säljarintresset. Kunna säljar- och köparorganisationerna inom en föreningsstyrelse ej anses vara representativa, bör det ankomma på skogsstyrelsen att i första hand och där så är möjligt försöka verka för att dessa organisationer bliva representativa för de intressen de företräda.

Äro köpare- och säljareparterna i viss virkesmätningförening ej överens om mätningreglernas utformning, bör det, som tidigare framhållits, anses tillkomma skogsstyrelsen att slita tvisten och fastställa mätningregler. De på så sätt fastställda reglerna skola, i likhet med vad förut sagts, genom skogsstyrelsens förordnande tillämpas även för den fria mätningen inom området ifråga.

I detta uttalande har *Sveriges lantbruksförbund* instämt.

Vad skogsstyrelsen i anslutning till sina uttalanden rörande erforderliga tillämpningsföreskrifter till den föreslagna lagen anfört därom, att en auktorisation icke medförde att det auktoriserade organets mätningar över lag betraktades såsom auktoriserade, har föranlett yttranden av några bland de hörda myndigheterna och sammanslutningarna.

Domänstyrelsen har härutinnan andragit.

I betänkandet skiljes på opartisk mätning, utförd av auktoriserade mätare, och fri mätning, utförd utan anlitande därav. Opertisk mätning anges vara antingen frivillig eller auktoriserad, i senare fallet efter det part gjort framställning därom. Det synes önskvärdt att dessa begrepp komma till uttryck i lagtexten, så att deras innebörd blir klarlagd. Styrelsen vill dock uttala viss betänksamhet mot denna uppdelning av den opartiska mätningen. Det synes ligga i sakens natur att mätning, utförd av auktoriserad mätare, utan vidare skall vara auktoriserad, varigenom också, i händelse av parts missnöje med utförd mätning, åtskillig omgång i förfaringssättet kan undvikas.

Jämväl *länsstyrelsen i Västerbottens län*, *virkesmätningrådet* samt *Skellefted tunningsförening* och *Dalälvarnas tunningsförening* ha förklarat sig finna lämpligt att all mätning, som utfördes av auktoriserad mätare, ansåges såsom auktoriserad, oberoende av om den utförts frivilligt eller icke.

Departementschefen.

Ur olika synpunkter är det av stor vikt att ordning och reda härska på virkesmätningens område. Att mätningen av virke sker på ett tillförlitligt

och lämpligt sätt är av betydelse i första hand för dem, som sälja och köpa virke. Eftersom gottgörelsen åt de arbetare, som syssla med virkets avverkning i skogen och med dess transport därifrån, i stor utsträckning grundas på mätning av det virke, med vilket de taga befattning, äro även arbetarna beroende av det sätt, varpå mätningen sker. Jämväl för det allmänna är uppenbarligen i skilda hänseenden en tillfredsställande och väl organiserad virkesmätning av synnerligt intresse.

Tidigare ha inom vårt land avsevärda missförhållanden förelegat på virkesmätningens område. Dessa missförhållanden ha i ganska betydande utsträckning kunnat avhjälpas med stöd av den lagstiftning rörande mätning av virke, som under senare tid genomförts. Sålunda har tillkomsten av 1935 års lag om virkesmätning medverkat till att upphäva den beroende ställning, virkessäljarna dessförinnan intogo i förhållande till köparna av virke; och genom de regler, som innefattas i 1943 års lag om mätning av ved och annat virke, har bl. a. en länge eftersträvad enhetlighet i fråga om mätningsreglerna befrämjats. Det torde dock icke kunna förnekas att åtskilliga brister med avseende å virkesmätningen alltjämt äro för handen. Så är fallet särskilt inom de södra delarna av riket, där lagstiftningen endast hunnit verka en kortare tid, men även vad angår vissa trakter av mellersta och norra Sverige synas anmärkningar kunna riktas mot mätningsförfarandet.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört upphör 1943 års lag inom kort att gälla. Att i fortsättningen lämna virkesmätningsförfarandet helt oreglerat synes knappast kunna ifrågakomma; önskvärda förbättringar på förevarande område torde nämligen, framför allt med hänsyn till de olika intressen som här göra sig gällande, icke kunna åstadkommas utan stöd av lagstiftningen. Det torde snarare kunna befaras att, därest lagstiftningen i fråga om virkesmätning upphörde, de hittills vunna framstegen skulle gå förlorade och de tidigare olägenheterna ånyo vinna insteg eller ock andra dylika framträda. I betraktande härav finner jag påkallat att frågan om fortsatt lagstiftning rörande virkesmätning nu upptages till övervägande. Det framstår härvid helt naturligt såsom önskvärt att på hithörande område erhålla en för hela riket gemensam lagstiftning av mera permanent karaktär. Enligt min mening synes man böra bygga vidare på den grund, som lagts genom 1943 års lag. Erfarenheterna av denna lag ha i stort sett varit goda, och lagen har givit möjligheter till ett smidigt beaktande av de skilda förhållandena inom ifrågavarande verksamhet. Vissa jämkningar synas emellertid påkallade i lagstiftningen med hänsyn till de vunna erfarenheterna. I det följande kommer jag att närmare beröra dessa skiljaktigheter och motiven för desamma.

Genomförandet av en enhetlig och bestående lagstiftning rörande virkesmätning stöter på besvärligheter med hänsyn till de skiftande förhållandena inom landets olika delar. I anseende till de skiljaktigheter, som sålunda föreligga, och då det uppenbarligen bör eftersträvas att nödiga förbättringar avseende virkesmätningen såvitt möjligt komma till stånd på frivillighetens väg, torde lagstiftningen icke lämpligen kunna konstrueras annorlunda än i

form av en fullmaktslag, som lämnar offentlig myndighet tillfälle att ingripa, då så är av nöden. Det av skogsstyrelsen nu framlagda lagförslaget bygger också på denna tankegång, vilken jämväl ligger till grund för 1935 och 1943 års lagar.

Skogsstyrelsens förslag utgår från att de organisationer, som redan existera på virkesmätningens område, liksom hittills skola kunna utnyttjas såväl vid ett frivilligt åvägabringande av önskvärda förbättringar beträffande mätningen som ock då ett ingripande från det allmännas sida i angivet syfte äger rum. Nämda organisationer, virkesmätningens föreningarna, omhändervärdarna redan för närvarande en avsevärd del av virkesmätningen inom riket. Det synes mig under sådana förhållanden synnerligen ändamålsenligt att den erfarenhet och kunnighet, som är till finnas inom föreningarna, tas i anspråk vid genomförandet av den ifrågasatta lagstiftningen. En sådan anordning förefaller av olika anledningar vara att föredraga framför den från vissa håll förordade metoden med tillsättandet av särskilda yrkesmätare, till vilka parter som vore missnöjda med företagen frivillig mätning kunde vända sig för att erhålla omprövning av mätningen.

I åtskilliga yttranden över skogsstyrelsens förslag har gjorts gällande att en i enlighet med förslaget anordnad opartisk mätning icke skulle kunna införas i södra Sverige utan att vålla dem, som därav berördes, betydande kostnader och jämväl besvär av olika slag. Emellertid har även i en del av de yttranden, vari påståenden av denna innebörd framställts, medgivits att i fråga om vissa virkeslag, t. ex. massaved, möjlighet föreläge att utan nämnvärd olägenhet tillämpa dylik mätning jämväl i de sydliga delarna av landet. Enligt min mening bör en opartisk mätning kunna komma till stånd även i södra Sverige, därest behörig hänsyn tas till de där rådande förhållandena. Sådan mätning skulle säkerligen starkt befrämjas genom ett samarbete mellan den uti ifrågavarande del av landet verksamma virkesmätningens föreningen och skogsägarnas organisationer. I detta sammanhang vill jag emellertid kraftigt understryka att under det opartiska mätningens verksamhet ej bör inbegripas annan mätning än sådan, som lämpligen kan omhändervärdas av organet. Även vid själva utförandet av den mätning, som uppdrages åt organet, bör nödig hänsyn till förhållandena tagas. Sålunda torde av praktiska skäl mätningen i vissa fall böra — såsom nu inom en del mellansvenska bygder sker — komma till utförande på så sätt, att mätningen på mätningens organets uppdrag verkställs av köparens egen personal. Hinder synes ej heller böra möta mot att mätningens verkställande anförtros åt personer, som äro i säljarens tjänst. Jämväl hos säljar- och köparorganisationerna anställd personal torde stundom kunna anlitas för ändamålet. All mätning, som företages av andra än organets egna mätare, bör självfallet underkastas noggrann kontroll från organets sida.

Skulle det visa sig nödvändigt att inom viss del av landet införa obligatorisk opartisk mätning, torde även denna mätning böra anordnas efter de riktlinjer, som nyss angivits. I ett sådant läge torde det emellertid ofta komma att visa sig erforderligt att dispens från förordnandet om den opartiska mät-

ningen beviljas. Att, såsom av några hörda myndigheter föreslagits, i själva lagen meddela föreskrifter, varigenom viss mätning av mindre betydighet undantoges från lagens regler, förefaller mig däremot icke lämpligt.

Såsom skogsstyrelsen föreslagit synes det böra ankomma på Kungl. Maj:t att förordna om införandet av obligatorisk opartisk mätning. Då fråga uppkommer om införandet av sådan mätning, böra yttranden i saken införskaffas från alla myndigheter och sammanslutningar, som kunna förväntas sitta inne med kännedom om hithörande förhållanden. Endast då av den förebrogta utredningen klart framgår att utsikt saknas att på frivillighetens väg uppnå erforderliga förbättringar på virkesmätningens område, bör förordnande av nu avsett slag tillgripas.

Rörande frågan, huruvida vid en laglig reglering av virkesmätningen mätningen av eget virke bör likställas med mätningen av köpvirke, råda synnerligen delade meningar. Skogsstyrelsens förslag härutinnan, innebärande att det egna virket skulle i mätningshänseende vara underkastat samma behandling som köpvirket, har sålunda från många håll blivit föremål för bestämda gensagor, medan man å andra sidan i åtskilliga yttranden lämnat sin anslutning till detsamma. De skäl, som åberopats mot ett godtagande av skogsstyrelsens ståndpunkt i frågan, synas icke i och för sig kunna fränkännas berättigande. Det lär nämligen ej kunna bestridas att de motiv, som föreligga för att låta inmätningen av köpvirke under särskilda omständigheter verkställas genom ett opartiskt organs försorg, icke med samma styrka göra sig gällande beträffande mätningen av eget virke. Emellertid måste vid ett ställningstagande till förevarande spörsmål jämväl beaktas den av skogsstyrelsen särskilt betonade synpunkten att, därest i lag bestämdes att allenast köpvirke skulle kunna inmätas genom opartisk mätares försorg, det eftersträfvade syftet med lagen skulle kunna motverkas därigenom, att köparna allmänt överginge till att förvärva virke medelst rotköp. Då en dylik utveckling icke kan anses önskvärd, synes mig spörsmålet böra erhålla sin lösning på det sätt, att rotköpt virke — dock endast sådant, som avverkats av den, vilken driver verksamhet för förädling av virke, för att användas i nämnda verksamhet — i mätningshänseende likställes med köpvirke, medan mätningen av annat eget virke lämnas i huvudsak oberörd av lagstiftningen. Opertisk mätning av sådant eget virke, som sist nämnts, synes sålunda böra komma till utförande endast då virkesägaren därom framställer begäran eller då dylik mätning påkallas av arbetareparten eller annan, som därav har ett rättsligt intresse. Mot en på angivet sätt utformad lagstiftning torde några mera vägande betänkligheter ej kunna resas. Det bör bemärkas att rotköpt virke redan nu i stor omfattning göres till föremål för opertisk mätning.

Den av skogsstyrelsen förordade organisationen av mätningsorganen synes mig i stort sett ägnad att följas vid ett genomförande av lagstiftningen. Då förordnande om opertisk mätning skall meddelas, synes sålunda — såsom jag redan framhållit — mätningen böra, såvitt möjligt, genom auktorisation uppdragas åt en redan verksam virkesmätningförening eller annan sammanslutning med liknande syfte. Enligt 1943 års lag, som även innehåller bestämmelser om auktorisation av virkesmätare, föreligger möjlighet att auktorisera

jämväl enskild person. Denna möjlighet har under den tid, lagen varit gällande, icke i något fall begagnats. Något påtagligt behov av att i den nya lagen bibehålla berörda möjlighet synes icke vara för handen. Då härtill kommer att ett lämpligt förfarande vid överklagandet av auktoriserad mättningsförrättning, verkställd av enskild person, skulle ställa sig svårt att anordna, förefaller mig riktigast att i lagen den auktoriserade mätningen förbehålles virkesmättningsförening eller liknande sammanslutning. För meddelandet av auktorisation åt sådan sammanslutning torde ej vara erforderligt att såsom villkor uppställa att dess stadgar fastställts av Kungl. Maj:t. Det synes vara tillräckligt att vid prövningen av fråga om auktorisation för sammanslutning tillses att stadgarnas innehåll är sådant, att sammanslutningen kan förväntas bliva skickad för det ifrågasatta uppdraget. För att så skall anses vara fallet torde dock i några avseenden särskilda krav böra uppställas. Sålunda synas stadgarna under alla förhållanden böra innefatta föreskrift därom, att virkessäljar- och virkesköparintressena skola vara lika företrädde inom styrelsen, att sammanslutningens mättningspersonal skall antagas av styrelsen samt att inom sammanslutningen skall finnas särskild kontrollnämnd. Vad angår styrelsens sammansättning torde fog ej finnas för fordran på att jämväl arbetareparten skall vara representerad inom styrelsen. Sistnämnda parts intresse av att mätning, som skall ligga till grund för bestämmande av arbetslön, utföres korrekt torde bliva tillräckligt tillgodosett, om — såsom skogsstyrelsen förordat — denna part vid sidan av säljare- och köpareparterna blir företrädde inom kontrollnämnden. För en var av nyssnämnda tre parter bör i kontrollnämnden finnas en representant. Otivelaktigt skulle, såsom i ett flertal yttranden framhållits, åt nämnden kunna beredas en avsevärt starkare ställning än densamma enligt förslaget komme att intaga, därest antalet ledamöter i nämnden utökades från tre till fyra genom föreskrift om att i nämnden skulle förutom säljare-, köpare- och arbetarerepresentanterna ingå även en opartisk ordförande. Då jämväl av andra skäl, vilka torde framgå av vad jag i fortsättningen kommer att anföra, en sådan utökning av nämndens ledamotsantal framstår såsom lämplig, anser jag mig böra förorda densamma. Mången gång torde även kunna vara lämpligt att till ordförande utses en person med domarekompetens. I de fall, då enighet ej kan uppnås inom nämnden, bör ordförandens röst bliva utslagsgivande. I fråga om utseendet av ledamöter i nämnden torde det allmännas intresse av virkesmätningens riktiga handhavande påfordra att ordföranden förordnas av offentlig myndighet. Då antalet auktoriserade virkesmättningsorgan får förutsättas bliva relativt litet, lär utseendet av ordförande kunna uppdragas åt Kungl. Maj:t. Den ledamot, som har att företräda arbetarnas intressen, torde lämpligen böra utses av någon arbetarorganisation, som Kungl. Maj:t bestämmer. På sammanslutningens styrelse torde böra ankomma att tillsätta övriga ledamöter i nämnden. Vid tillsättandet av ledamöter bör noga iakttagas att genom dem en ingående sakkunskap tillföres nämnden. Jag utgår även från att nämnden, i den mån så befinnes behöfligt, i sin verksamhet utnyttjar den insikt och erfarenhet, som på ifrågavarande område är att tillgå inom virkesmätarnas led.

Kontrollnämndens uppgift bör inskränkas till att avse prövning av klagan över mätningsförrättning. För den händelse, såsom av skogsstyrelsen föreslagits, det jämväl ålades nämnden att utöva en generell tillsyn över mätningens arbetet, skulle det bli nödigt att genom lagföreskrifter eller i annan ordning verkställa en ingalunda lätt gränsdragning mellan nämndens och styrelsens åligganden; men även om en sådan gränsdragning företoges med all möjlig omsikt, skulle säkerligen vid den praktiska tillämpningen av de uppställda reglerna tveksamma fall ofta komma att uppstå och vålla tvistigheter.

Därest kontrollnämnden erhåller en sådan sammansättning som nyss angivits, lära större betänkligheter ej behöva möta mot att låta nämndens beslut bli definitiva. På så sätt skulle vinnas den fördelen, att ett snabbt avgörande rörande överklagade mätningsförrättningar kunde komma till stånd. Att så sker är, såsom i vissa yttranden påpekats, av stor betydelse. I detta sammanhang må anmärkas att, enligt vad jag erfarit, under den tid 1943 års lag varit gällande besvär icke blivit hos skogsstyrelsen i något fall anförda över annan mätning än sådan som avsett ved.

Då en virkesmätningsförening eller annan sammanslutning erhåller auktorisation såsom virkesmätare, blir givetvis icke annan av sammanslutningen företagen mätning än sådan, som innefattas under auktorisationen, att betrakta såsom auktoriserad mätning. Sammanslutningen kan alltså komma att utföra såväl auktoriserad som frivillig mätning. Den olägenhet, som enligt vissa hörda myndigheters och korporationers uppfattning är förbunden med berörda förhållande, synes i viss mån kunna avhjälpas, därest sammanslutningen beslutar att all genom dess försorg verkställd mätning skall företagas i enlighet med lagens bestämmelser om auktoriserad mätning.

Om, då fråga uppstår att beträffande ett område föreskriva införandet av opartisk mätning, det icke befinner sig möjligt att för ändamålet auktorisera någon redan existerande inmätningssammanslutning, måste åt statligt organ uppdragas att ombesörja mätningen. Skogsstyrelsen har för nu ifrågavarande fall föreslagit tillsättandet av en särskild nämnd, liksom motsvarande organ enligt 1935 års lag kallad virkesmätningsnämnd. Detta förslag synes böra godtagas, och virkesmätningsnämndens organisation och verksamhet torde kunna regleras i enlighet med de riktlinjer, skogsstyrelsen uppdragit. Sålunda bör i virkesmätningsnämnden ingå en opartisk ordförande jämte fyra eller sex andra ledamöter, av vilka hälften företräder virkessäljar- och hälften virkesköparintressena. Vidare bör inom virkesmätningsnämnden för prövning av klagan över mätningsförrättning finnas en kontrollnämnd, sammansatt på sätt förut angivits beträffande dylik nämnd hos enskild sammanslutning för virkesmätning. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att utse ledamöter i virkesmätningsnämnden och i dess kontrollnämnd även som att utfärda närmare föreskrifter angående virkesmätningsnämndens verksamhet.

Därest virkesmätningsnämnd skulle komma att tillsättas, torde för bestridandet av dess organisationskostnader och löpande utgifter under den första

tiden för verksamheten lån ur virkesmätningsslånefonden böra kunna utlämnas till nämnden.

I 1935 års lag finnes föreskrivet att sådan i enlighet med lagen företagen mätning, som avser köpvirke, skall lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen. Motsvarande föreskrift saknas i 1943 års lag, varför hinder ej torde föreligga att draga en jämlikt denna lag verkställd mätning av köpvirke under domstols prövning. Ej heller enligt den nu ifrågasatta lagstiftningen synes möjligheten att bringa en av auktoriserad sammanslutning eller virkesmätningdsnämnd ombesörjd mätning under domstols bedömande böra vara sakägare betagen. Det torde vara tydligt att även då sådan möjlighet står sakägare till buds, betydelsen av en opartisk mätning är avsevärd. Det ligger nämligen i sakens natur att en i föreskriven ordning tillkommen mätning bör tillerkännas en hög grad av tillförlitlighet i fråga om såväl vad vid mätningförrättningen förekommit som riktigheten av mätarnas iakttagelser och omdömen.

Enligt min mening böra strävandena att åstadkomma fasta och för så stora områden som möjligt gällande regler för inmätningen av virke uppmuntras. De bestämmelser, som för närvarande tillämpas av de inom landet verksamma virkesmätningföreningarna, äro i skilda hänseenden sinsemellan olika. I den mån så lämpligen låter sig göra synes en ändring beträffande detta förhållande böra åvägabringas. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för yttrandena över nu föreliggande lagförslag ha virkesmätningrådet och virkesmätningföreningarna ävensom vissa andra korporationer intagit den ståndpunkten, att utfärdandet av mätningföreskrifter framdeles liksom hittills borde vara respektive mätningorgans ensak. Med den inställning till frågan, åt vilken jag nyss givit uttryck, kan jag icke ansluta mig till denna ståndpunkt. Jag vill emellertid å andra sidan ej förorda att tillskapandet av mätningsregler generellt sker medelst statligt tvång. Liksom beträffande den opartiska mätningen synes man, såsom skogsstyrelsen ock förordat, böra i fråga om reglerna för inmätningen närmast eftersträva en frivillig reglering. Till en sådan reglering bör initiativ tagas av skogsstyrelsen genom utarbetandet av ändamålsenliga föreskrifter avsedda att tillämpas inom större områden. Först därest det skulle visa sig att önskvärda förbättringar icke kunna åstadkommas på denna väg, bör det bliva en på det allmänna ankommande angelägenhet att få till stånd dylika förbättringar. Såsom redan är fallet jämlikt 1943 års lag bör alltså Kungl. Maj:t utrustas med befogenhet att förordna om tillämpning inom riket eller del därav av mätningföreskrifter, som utarbetats av Kungl. Maj:t eller skogsstyrelsen. Vid meddelandet av sådant förordnande måste givetvis stor varsamhet iakttagas. Det är sålunda självfallet att dessförinnan yttranden skola inhämtas från de mätningorgan, som ha sin verksamhet inom det område varom fråga är, ävensom från virkessäljare- och virkesköparensammanslutningar samt vissa myndigheter och korporationer därstädes. Dylika yttranden böra i erforderlig omfattning införskaffas jämväl då utfärdade föreskrifter ifrågasättas skola ändras eller upphävas.

Såsom jag tidigare omnämnt innefattar mätningen av virke ej allenast ett bestämmande av virkets kvantitet utan även ett bedömande av dess kvalitet. Vid en strävan att åvägabringa enhetlighet beträffande föreskrifterna om mätning är denna mätningens karaktär av betydelse. Sålunda synes den eftertraktade enhetligheten med avsevärt större lätthet kunna främjas i fråga om den kvantitativa mätningen än beträffande den kvalitativa. På sistnämnda område bör särskild försiktighet iakttagas.

En reglering av virkesmätningen i enlighet med vad jag nu anfört förutsätter tydligen en viss tillsyns- och upplysningsverksamhet från det allmännas sida. Denna verksamhet synes böra uppdragas åt skogsstyrelsen, som redan har sig anförtrodd motsvarande uppgift enligt 1943 års lag. I sitt föreliggande förslag har styrelsen till behandling upptagit jämväl spörsmålet om virkesmätningens ärendenas handläggning inom styrelsen vid ett genomförande av förslaget; och i anslutning därtill har styrelsen även ingått i ett bedömande av frågan om styrelsens personalbehov för ändamålet, därvid avsetts att inrätta en särskild byrå inom styrelsen för att handhava bl. a. virkesmätningens frågor. Emellertid bör, enligt mitt förmenande, med ett ståndpunkts-tagande härutinnan anstå, tills närmare erfarenheter vunnits angående den nya lagens tillämpning och de krav densamma kommer att ställa på styrelsens personal. Jag vill i samband härmed erinra om att enligt vad jag tidigare föreslagit klagan över mätningförrättning skulle slutligt behandlas av kontrollnämnden och alltså icke kunna bringas under skogsstyrelsens prövning; därest detta förslag godtages, skulle följaktligen den arbetsbörda, med vilken styrelsen räknat, komma att undergå viss minskning. Tills vidare synes man i betraktande härav liksom hittills böra anställa erforderlig personal mot arvode.

Skogsstyrelsen har avsett att vid ett genomförande av den nya lagstiftningen den nuvarande ordningen å virkesmätningens område skulle i huvudsak bibehållas. I detta läge skulle således den kungörelse, som Kungl. Maj:t hade att i samband med lagens ikraftträdande utfärda, erhålla i stort sett samma innehåll som den i anslutning till 1943 års lag tillkomna, nu gällande kungörelsen nr 944/1943. Även för egen del hyser jag den uppfattningen, att för närvarande anledning ej föreligger för det allmänna att i vidare mån än redan skett ingripa reglerande beträffande virkesmätningen. De mindre ändringar i förhållande till innehållet i kungörelsen nr 944/1943 som av skogsstyrelsen ifrågasatts till införande i den till den nya lagen anknutna kungörelsen böra bli föremål för närmare övervägande sedan själva lagstiftningsfrågan lösts.

I överensstämmelse med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till lag om virkesmätning. Jag övergår nu till behandling av de särskilda bestämmelserna i detta lagförslag i den mån desamma icke redan i det föregående blivit av mig berörda.

Specialmotivering.

1 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Förevarande paragraf — motsvarande 1 och 2 §§ i skogsstyrelsens lagförslag — innehåller dels bestämmelser om rätt för Kungl. Maj:t att meddela förordnande såväl rörande mätning av virke i enlighet med därom utfärdade föreskrifter som ock angående mätningens ombesörjande av auktoriserad mätare eller virkesmätningssnämnd, dels ock en definition å begreppet virkesmätning. Beträffande skogsstyrelsens motivering till de i paragrafen innefattade bestämmelserna hänvisas till betänkandet s. 106—108.

Yttrandena.

Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förklarat sig anse att förordnande med stöd av lagen borde få utfärdas av Kungl. Maj:t endast efter framställning av vederbörande hushållningssällskap och handelskammare; och *skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län* har föreslagit att dylikt förordnande skulle vara beroende av om flertalet av följande myndigheter och sammanslutningar, nämligen länsstyrelse, hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse, handelskammare, skogsägareförening, virkesköparorganisation och länsavdelning av Riksförbundet landsbygdens folk, uttalade sig därför.

Enligt vad *länsstyrelsen i Gotlands län* och *Södra Sveriges virkesmätningssällskap* framhållit borde i lagtexten angivas att förordnande om mätning i enlighet med utfärdade föreskrifter finge meddelas blott då skäl därtill vore samt efter hörande av virkessäljare, virkesköpare, hushållningssällskap och handelskammare.

Liknande önskemål ha framställts av flera andra hörda myndigheter och sammanslutningar.

Domänstyrelsen, länsstyrelsen i Kronobergs län och *Gotlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* ha förmått sig hysa den uppfattningen, att i lagtexten borde inflyta föreskrift om hörande av virkessäljare och virkesköpare samt hushållningssällskap och handelskammare, innan förordnande om mätning genom auktoriserad mätare utfärdades; nämnda länsstyrelse har tillika ifrågasatt, om icke föreskriften borde avse hörande jämväl av arbetareparten.

Av *mynt- och justeringsverket* har anmärkts att i lagen borde uttryckligen stadgas att skogsstyrelsen före utfärdandet av bestämmelser beträffande mätningstekniska frågor skulle samråda med verket.

Rörande den av skogsstyrelsen uppställda definitionen å begreppet virkesmätning har i två yttranden, nämligen de av *Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* och *skogsvårdsstyrelsen i samma län* avgivna, hemställts att definitionen måtte omformuleras så, att kvalitetsbedömning av virke ej inkluderades i begreppet; endast då framställning där- om gjordes borde nämligen dylik bedömning ingå i mätning.

Departementschefen.

Såsom framgår av vad jag förut anfört bör förordnande om tillämpandet av fastställda mättningsregler eller om opartisk mätning meddelas först sedan det visat sig att virkesmätningen icke kan på frivillighetens väg ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Detta förhållande torde böra komma till uttryck i lagen genom ett uttalande därstädes av innebörd att särskilda skäl skola föreligga för att förordnande skall få tillgripas.

Att göra utfärdandet av förordnande, som i lagen avses, beroende därav, att vissa lokala myndigheter eller sammanslutningar framställt begäran i detta hänseende, förefaller mig ej lämpligt. Såsom jag tidigare framhållit torde däremot, innan förordnande meddelas, erforderliga yttranden i saken böra inhämtas. Då i en sådan situation givetvis är av vikt att de speciella förhållandena inom det område, beträffande vilket förordnandet avses skola gälla, bliva så allsidigt och ingående belysta som möjligt, synes icke gärna i lagen kunna angivas från vilka myndigheter och korporationer yttranden skola införskaffas. Omständigheterna i varje särskilt fall torde böra vara avgörande för den omfattning i vilken de, som kunna tänkas komma att beröras av förordnandet, böra erhålla tillfälle att ge sin mening till känna. Till de uttalade meningarna bör tydligen synnerlig hänsyn tagas, men det synes ej böra fastslås att avgörandet av den föreliggande frågan nödvändigtvis skall träffas i överensstämmelse med den åsikt, som omfattas i flertalet yttranden.

Det torde vara tydligt att yttranden av nyss angivet slag icke skola behöva infordras, om vid den nya lagens ikraftträdande någon skärpning av den redan företagna regleringen ej genomföres.

Därest skogsstyrelsen erhåller bemyndigande att utfärda mätningstekniska föreskrifter, bör styrelsen givetvis i hithörande frågor samråda med mynt- och justeringsverket. Särskild föreskrift härom i lagen torde icke kunna anses behövlig.

Mätning av virke omfattar, såsom förut angivits, regelmässigt ej endast ett bestämmande av virkets kvantitet utan även ett bedömande av dess kvalitet. Detta förhållande har kommit till uttryck såväl i 1935 års lag som i lagen av år 1943. Den i dessa lagar lämnade, i huvudsak likalydande definitionen å virkesmätning torde böra bibehållas i nu förevarande lag.

2 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Skogsstyrelsen har föreslagit att auktorisation som virkesmätare skulle få meddelas allenast den, som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Där så prövades lämpligt skulle auktorisation kunna meddelas virkesmättningsförening eller annan sammanslutning, som hade till syfte att åstadkomma en betryggande och opartisk mätning och vars stadgar fastställts av Kungl. Maj:t (3 § första stycket i lagförslaget). Vid prövning av stadgar för virkesmättningsförening eller annan sammanslutning skulle särskilt tillses att stad-

garna innehölle föreskrift därom, att virkessäljar- och virkesköparintressen skulle vara lika företrädda inom sammanslutningens styrelse samt att hos sammanslutningen eller gemensamt för flera sammanslutningar skulle finnas kontrollnämnd (4 § första stycket i förslaget). I fråga om motiveringen till skogsstyrelsens förslag i nu angivna delar hänvisas till betänkandet s. 108 och 109—110.

Yttrandena.

Av *Kronobergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* ävensom av *skogsvårdsstyrelserna i samma län* och i *Blekinge län* har framhållits att i lagen borde uttryckligen föreskrivas att i styrelse för auktoriserad virkesmätningssammanslutning skulle ingå en opartisk ordförande.

Domänstyrelsen har rörande sammansättningen av styrelse för auktoriserad virkesmätningssammanslutning anfört.

Då mätningssammanslutningarnas verksamhet i många avseenden är ett det allmännas intresse, bör det vara påkallat att kronan är representerad i styrelsen för dylik förening. Kronan är genom domänverket virkessäljare inom samtliga nu auktoriserade tio virkesmätningssammanslutningars verksamhetsområden och genom domänverket representerad i styrelsen för sex av föreningarna. Domänstyrelsen får föreslå att vid den prövning av stadgar för virkesmätningssammanslutning eller annan sammanslutning, som förutsättes i lagförslaget, särskilt skall tillses att stadgarna jämväl innehålla föreskrift därom, att minst en av säljarerepresentanterna skall utses av domänstyrelsen.

Departementschefen.

De i denna paragraf upptagna bestämmelserna ha till stor del redan i det föregående behandlats av mig. I nu förevarande sammanhang kan jag därför inskränka mig till att göra följande anmärkningar.

Det förefaller mig önskvärt att, då auktorisation meddelas en virkesmätningssammanslutning eller annan sammanslutning, den frivilliga karaktären hos sammanslutningen i största möjliga utsträckning bibehålles. Bindande föreskrifter rörande sammanslutningens organisation synas följaktligen böra uppställas endast då så av allmänna hänsyn påkallas. Vissa föreskrifter av nu angiven art ha i det föregående av mig förordats. Det kan enligt mitt förmenande icke anses lämpligt att härutöver i lagen upptaga bestämmelser av tvingande natur. Jag vill emellertid i detta sammanhang erinra om mitt tidigare gjorda uttalande, att vid prövningen av fråga om auktorisation av sammanslutning bör tillses att stadgarnas innehåll är sådant, att sammanslutningen kan förväntas bli skickad för det ifrågasatta uppdraget. Skulle vid auktorisationsfrågans behandling finnas att stadgarna i ett eller annat hänseende icke kunna anses lämpliga för ett auktoriserat organ, bör tillfälle beredas sammanslutningen att åvägabringa ändring härutinnan.

I likhet med skogsstyrelsen anser jag hinder ej böra föreligga för att samma personer ingå såsom ledamöter i två eller flera auktoriserade sammanslutningars kontrollnämnder. Ej heller synes det böra möta hinder att kontrollnämnd är gemensam för virkesmätningssammanslutning och auktoriserad sammanslutning. Särskilda bestämmelser härom i lagtexten torde få anses överflödiga.

3 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Av skogsstyrelsen har föreslagits att virkesmättningsnämnd skulle bestå av en opartisk ordförande samt ytterligare fyra eller sex ledamöter, av vilka ena hälften företrädde virkessäljar- och andra hälften virkesköparintressen (5 § i lagförslaget).

Yttrandena.

Domänstyrelsen har uttalat den åsikten, att i virkesmättningsnämnd en av representanterna för säljareparten borde föreslås av styrelsen.

Av *Svenska lantarbetareförbundet* har ifrågasatts, om icke betydelsen av enhetlig och opartisk virkesmätning för skogsarbetarna vore så stor, att även deras intresse borde tillgodoses beträffande sammansättningen av virkesmättningsnämnd.

Departementschefen.

Virkesmättningsnämnden torde, såsom skogsstyrelsen framhållit, lämpligen böra organiseras i nära anslutning till vad som föreslagits beträffande auktoriserad virkesmättningsförening. Nämnden synes följaktligen böra sammansättas av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare, varjämte i nämnden bör ingå en opartisk ordförande. Arbetarepartens intresse bör beaktas på det sätt, att i kontrollnämnden hos virkesmättningsnämnd plats beredes en representant för denna part.

Vid utseendet av ledamöter i virkesmättningsnämnd bör givetvis, om så finnes påkallat, tillses att företrädare såväl för det enskilda skogsbruket som för domänverket erhålla säte i nämnden.

6 §

Skogsstyrelsens förslag.

Skogsstyrelsen har föreslagit att över vad vid mättningsförrättning förekommit skulle upprättas mätbesked (6 § i lagförslaget).

Yttrandena.

Norrbottens tunningsförening har anmärkt att innebörden av begreppet mätbesked borde förtydligas; och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* ävensom *Sveriges lantbruksförbund* ha hemställt att till det föreslagna stadgandet måtte fogas ett tillägg av innehåll att i mättningsförenings stadgar skulle finnas föreskrivet vad mätbesked skulle innehålla.

Departementschefen.

I såväl 1935 års lag som lagen av år 1943 förekomma om mätbesked stadganden, som i huvudsak överensstämmer med innehållet i förevarande paragraf. I det betänkande, som låg till grund för förstnämnda lag, anfördes till motivering av bestämmelsen om mätbesked följande. Mätbeskedet

vore närmast att anse såsom ett förrättningsprotokoll, som jämväl upptoge förrättningsmännens beslut. I beskedet borde sålunda, bl. a., angivas tid och ort för förrättningen, sökandens eller, i fråga om mätning av köpvirke, köparens och säljarens fullständiga namn och hemvist, det eller de virkesslag, förrättningen avsett, den eller de fastigheter, varå virket avverkats, sättet för sakägares kallande till förrättningen, därvid närvarande sakägare, av dessa framställda yrkanden, efter vilka regler mätningen ägt rum, de erhållna mätningsresultaten och förrättningsmännens beslut i övrigt samt sättet för mätningens utförande. Avsåge förrättningen mätning av köpvirke, borde i mätbeskedet jämväl angivas dagen för avtalets ingående. Där förrättningsmännen funnit sig böra vägra mätning, borde skälen för beslutet angivas i beskedet. Vore förrättningsman av skiljaktig mening, borde denna självfallet antecknas.

Då nu ifrågavarande stadgande anknyter till vad som redan för närvarande sedan ganska lång tid tillbaka gäller, synes ej vara nödigt att i lagtexten meddela ytterligare föreskrifter utöver dem som enligt förslaget där förekomma.

7 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Enligt skogsstyrelsens förslag skulle sakägare, som vore missnöjd med auktoriserad mätningsförrättning, äga däröver föra talan hos vederbörande kontrollnämnd inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen (9 § första stycket i lagförslaget). Rörande motiveringen till de föreslagna bestämmelserna hänvisas till betänkandet s. 111.

Yttrandena.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och *Sveriges lantbruksförbund* ha anmärkt att stadgandet om den tid, inom vilken överklagande skulle ske, borde förtydligas, så att därav framginge att tiden skulle räknas från det vederbörligt mätbesked utfärdats och expedierats.

Departementschefen.

Liksom i 1943 års lag har i förevarande lag utsagts att tiden för anförandet av klagan över verkställd mätningsförrättning skall utgöra tio dagar, räknade från förrättningens avslutande. Vid tillämpningen av 1943 års lag har ansetts att mätningsförrättning icke vore att betrakta såsom avslutad förrän mätbesked utfärdats och expedierats från den auktoriserade virkesmätaren. Med hänsyn till den praxis, som sålunda utbildat sig, torde något förtydligande av stadgandet ej vara erforderligt.

Klagan skall givetvis ske hos kontrollnämnden inom det mätningsorgan, genom vars försorg den överklagade mätningen verkställts. För den händelse köpare av inmätt virke mottagit detta på ort utanför mätningsorganets verk-

samhetsområde, kan, då mätningen överklagas och ommätning prövas böra komma till stånd, ommätningens utförande av kontrollnämnden uppdragas åt mätare på mottagningsorten. Det är självfallet köparen obetaget att själv påkalla mätning av sådan mätare i syfte att förse sig med bevisning att åberopas inför kontrollnämnden.

8 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Skogsstyrelsen har föreslagit att kostnader, som uppkomme i anledning av auktoriserad mätningsförrättning, skulle gäldas av sakägaren och, om flera sakägare funnes, av dessa enligt grunder, varom överenskommelse kunde ha träffats; förelåge icke sådan överenskommelse, skulle sakägarna svara för kostnaderna i enlighet med föreskrifter, som meddelades av Kungl. Maj:t. Därjämte har styrelsen föreslagit att mätnings sökande skulle vara pliktig att erlagga förskottsersättning för mätningen (7 § i lagförslaget). Motiveringen till vad sålunda föreslagits återfinnes i betänkandet s. 111, vartill här hänvisas.

Yttrandena.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har — med instämmande av *Sveriges lanbruksförbund* — anfört.

Riksförbundet anser det ur praktisk synpunkt vara lämpligast att köpareparten helt gäldar de kostnader, som uppkomma i anledning av sådan auktoriserad mätningsförrättning, som icke föregåtts av frivillig mätning. Inbetalning av förskott till virkesmätningsförening för mätningskostnader m. m. måste nämligen kunna ske betydligt smidigare, om den utföres av köparna, som i antal alltid äro mycket färre än säljarna. Ur kostnadssynpunkt spelar det icke någon roll, eftersom virkespriset sättes med tanke på vilka som betala mätningskostnaderna.

Virkesmätningsrådet och *Sundsvalls virkesmätningsförening* ha anmärkt att part, som hos kontrollnämnden förde talan mot auktoriserad mätningsförrättning, borde vara skyldig erlagga förskottsersättning på enahanda sätt som i skogsstyrelsens lagförslag förutsatts skola ske vid begäran om dylik förrättning.

Departementschefen.

Skogsstyrelsen har ansett sig böra föreslå att i lagen intoges regler angående gäldandet av de kostnader, som uppkomme i anledning av auktoriserad mätningsförrättning. Vid utformandet av dessa regler har emellertid skogsstyrelsen funnit att andra bestämmelser än sådana, som få anses vara självklara, icke lämpligen kunde erhålla plats i lagen; och styrelsen har förty nöd gats förorda att övriga erforderliga bestämmelser skulle meddelas i administrativ ordning.

Enligt 1943 års lag skola föreskrifter angående kostnadernas gäldande meddelas av Kungl. Maj:t.

Den metod, som i sistnämnda lag begagnats för lösningen av förevarande problem, synes vara att föredraga framför den av skogsstyrelsen i förslaget tillämpade.

Vid utarbetandet av kostnadsbestämmelser torde de för närvarande gällande reglerna böra i huvudsak bibehållas. De torde emellertid böra kompletteras med föreskrifter om skyldighet att erlægga förskottsersättning såväl vid påkallande av auktoriserad mätningsförrättning som ock då dylik förrättning överklagas.

10 §.

Skogsstyrelsens förslag.

Av skogsstyrelsen har föreslagits att om någon visade vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt lagen eller om någon ombesörjde auktoriserad virkesmätning utan att vara därtill berättigad, han skulle straffas med dagsböter; och detsamma skulle gälla, där någon förhindrade eller försvårade verkställande av mätning eller åsidosatte vad på honom ankomme till fullgörande av föreskrift, som meddelats med stöd av lagen (11 § i iagförslaget). Böterna skulle tillfalla kronan (12 § i förslaget).

Yttrandena.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund ha ansett straffbestämmelserna böra kompletteras med föreskrift om skyldighet för den dömda att ersätta part den förlust, denne genom det straffbelagda förfarandet kunde komma att lida.

Departementschefen.

Förevarande lagrum överensstämmer till innehållet med 6—8 §§ i 1943 års lag. Frågan om skyldighet för den, som ådömes straff jämlikt lagrummet, att jämväl utgiva skadestånd, synes böra bedömas efter allmänna regler.

Slutbestämmelsen.

Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1947, då giltighetstiden för 1943 års lag utgår. Genom den nya lagen avses 1935 års lag skola upphöra att gälla.

Det allmännas kostnader i anledning av nuvarande virkesmätningslagens bestämmelser gäldas för närvarande från förslagsanslaget under nionde huvudtiteln till Kostnader för virkesmätning. Även det allmännas kostnader i anledning av den nya lagstiftningen synas böra utgå från nämnda förslagsanslag. För innevarande budgetår medgavs att från anslaget finge gäldas kostnaderna för vissa genom skogsstyrelsens försorg verkställda undersökningar rörande virkesmätningens tillförlitlighet med avseende å massaved. Skogsstyrelsen har ifrågasatt att få fortsätta med dessa undersökningar, så-

vitt angår mätning av sågtimmer. Då det synes mycket önskvärt att även denna utredning kommer till stånd, torde, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, kostnaderna få utgå från ifrågavarande förslagsanslag. För nästa budgetår synes detta böra upptagas med oförändrat belopp 80 000 kronor. Liksom för löpande budgetår torde för budgetåret 1947/48 böra uppföras ett obetecknat anslag å 10 000 kronor till Kurser för virkesmätare m. m. Någon särskild medelsanvisning för att möjliggöra långivning till virkesmätningensnämnd synes för närvarande icke påkallad.

Föredraganden hemställer härefter att lagrådets utlåtande över förutnämnda förslag till *lag om virkesmätning*, av den lydelse *Bilaga* till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.

F ö r s l a g
till
L a g
om virkesmätning.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Konungen äger då särskilda skäl därtill äro förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av virke skall, där mätningen är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller där den som driver verksamhet för förädling av virke låtit på grund av avverkningsrätt avverka virket för att använda detta i nämnda verksamhet, utföras i enlighet med föreskrifter som meddelas av Konungen eller skogsstyrelsen. Om förhållandena därtill föranleda må Konungen tillika förordna, att sådan mätning skall ombesörjas av virkesmätare, som av Konungen eller skogsstyrelsen därtill erhållit tillstånd (auktorisation), eller ock av virkesmätningssnämnd varom i denna lag förmäles. Finnes visst slag av virke böra undantagas från förordnande eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras.

Undantag från meddelat förordnande må för särskilt fall medgivas av skogsstyrelsen.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i travat mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt.

2 §.

Auktorisation som virkesmätare må meddelas allenast virkesmätningssnämning eller annan sammanslutning med liknande syfte vars stadgar innehålla föreskrift därom, att virkessäljar- och virkesköparintressen skola vara lika företrädda inom sammanslutningens styrelse, att sammanslutningens mätningssnämning skall antagas av styrelsen samt att hos sammanslutningen skall finnas kontrollsnämning med uppgift att pröva klagan över auktoriserad mätningssnämning. Sådan nämning skall bestå av ordförande samt tre andra

ledamöter, av vilka en skall företräda virkessäljar-, en virkesköpar- och en skogsarbetarintressen. Ordförande skall utses av Konungen och ledamot, som företräder skogsarbetarintressen, på sätt Konungen bestämmer; övriga ledamöter skola tillsättas av sammanslutningens styrelse. För varje ledamot skall finnas en i enahanda ordning utsedd suppleant. Om omröstning i nämnden skall gälla vad i lag finnes stadgat rörande omröstning beträffande tvistemål i rådhusrätt.

Auktorisation kan begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Auktorisation må när som helst återkallas.

3 §.

Virkesmättningsnämnd skall enligt Konungens bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter jämte enahanda antal suppleanter. Ledamöter och suppleanter förordnas av Konungen. Ordförande och suppleant för denne utses bland personer som ej kunna anses företräda virkessäljar- eller virkesköparintressen. Av övriga ledamöter och suppleanter skall hälften företräda virkessäljar- och hälften virkesköparintressen.

Hos virkesmättningsnämnd skall för prövning av klagan över mättningsförrättning finnas av Konungen utsedd kontrollnämnd. Beträffande sammansättningen av kontrollnämnden och omröstningen i denna skola bestämmelserna i 2 § första stycket lända till efterrättelse.

Konungen utfärdar reglemente för virkesmättningsnämnd.

Vad nedan i denna lag stadgas om auktoriserad mätning skall ock gälla beträffande mätning som ombesörjes av virkesmättningsnämnd.

4 §.

Har förordnande jämlikt 1 § första stycket andra punkten meddelats, skall där så påfordras även annan mätning av virke än sådan som omfattas av förordnandet verkställas såsom auktoriserad mätning.

5 §.

Auktoriserad mätning skall utföras av mätningpersonal som är anställd hos virkesmätaren eller ock av denne förordnats att utföra sådan mätning. Innan någon verkställer auktoriserad mätning, skall han avgiva skriftlig försäkran att efter bästa förstånd och samvete med oväld och redlighet utföra anförtrodda uppdrag angående dylik mätning samt att icke för obehörig yppa förhållanden som avse mätningen.

6 §.

Över vad vid auktoriserad mättningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked).

7 §.

Den som är missnöjd med auktoriserad mättningsförrättning äger däröver föra klagan hos kontrollnämnden inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen.

Över kontrollnämndens beslut må klagan ej föras.

8 §.

Föreskrifter angående gäldande av kostnader, som uppkomma i anledning av auktoriserad mättningsförrättning, meddelas av Konungen.

9 §.

Tillsyn över efterlevnaden av förordnande, som meddelats jämlikt 1 §, utövas av skogsstyrelsen.

10 §.

Visar någon vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt denna lag eller ombesörjer någon sådan i lagen avsedd mätning som han icke är berättigad verkställa, straffes med dagsböter.

Med dagsböter straffes ock den som förhindrar eller försvårar verkställande av mätning, som avses i denna lag, eller som åsidosätter vad på honom ankommer till fullgörande av föreskrift, som meddelats med stöd av lagen.

Böter tillfalla kronan.

11 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller efter Konungens bestämmande av skogsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947, då lagen den 20 juni 1935 (nr 369) om virkesmätning upphör att gälla.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 27 februari 1947.

Närvarande:

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 14 februari 1947 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 31 januari 1947, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till *lag om virkesmätning*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av häradshövdingen Å. Braunstein.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Lagrådet:

För vinnande av större överskådlighet torde andra och följande punkter i första stycket av 2 § böra, med någon redaktionell jämkning, utbrytas till ett särskilt stycke, varav skulle föranledas en ändring uti hänvisningen i andra stycket av 3 §.

Bättre överensstämmelse i redaktionellt avseende mellan 2 och 3 §§ skulle erhållas, om i första stycket av sistnämnda paragraf — utan saklig ändring — stadgades, *att virkesmättningsnämnd* skall bestå av ordförande samt fyra eller sex andra ledamöter, av vilka hälften skall företräda virkessäljar- och hälften virkesköparintressen, *att* för varje ledamot skall finnas en suppleant *samt att* ledamöter och suppleanter förordnas av Konungen.

Då det icke lär vara avsett att i 4 § omnämnd mätning skall vara undantagen från den tillsyn som enligt 9 § skall utövas av skogsstyrelsen, förordas, att 9 § får det innehåll, att uppsikt över mätning varom stadgas i den föreslagna lagen utövas av skogsstyrelsen.

Virkesmättningsnämnd och för dess mätningar tillsatt kontrollnämnd lära vara att betrakta som statliga organ, vilkas befattningshavare böra vara underkastade bestämmelserna i 25 kap. strafflagen. Främst med hänsyn därtill torde i 10 § före sista stycket böra inskjutas en föreskrift att vad här (i paragrafens första och andra stycken) stadgats icke skall äga tillämpning å gärning, som är straffbar enligt allmänna strafflagen.

Justitierådet Lawski och regeringsrådet Kuylenstierna:

Då lagstiftningen om virkesmätning nu föreslås icke längre skola vara av provisorisk karaktär, synes lämpligt att i lagen gives en definition å termen auktoriserad mätning, vilken är av grundläggande betydelse för denna lagstiftning. Med termen torde enligt förslaget avses sådan i första stycket andra punkten av 1 § behandlad mätning, vilken ombesörjes av auktoriserad virkesmätare, något som icke tydligt framgår av termen. Från lagteknisk synpunkt är det också lämpligt att all den i nyssberörda punkt omnämnda mätningen erhåller en gemensam beteckning. Dessa båda önskemål kunna enklast tillgodoses på det sätt att termen auktoriserad virkesmätning upptages med kursivstil och inom parentes i slutet av punkten. Att därigenom under auktoriserad mätning omedelbart kommer att falla mätning, företagen av statlig virkesmättningsnämnd, kan näppeligen anses oegentligt.

Iakttages vad sålunda förordats, föranledes därav en jämkning i andra stycket av 3 §, varjämte sista stycket i samma paragraf bör utgå.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1947.

N ä r v a r a n d e :

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och folkhushållningsdepartementen lagrådets den 27 februari 1947 avgivna utlåtande över det den 31 januari 1947 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om virkesmätning*.

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredragande departementschefen följande.

Lagrådets erinringar mot lagförslaget, vilka huvudsakligen äro av rent formell natur, har jag funnit mig böra beakta. Därjämte ha i förslaget vissa mindre redaktionella jämkningar vidtagits. Vad två av lagrådets ledamöter anført har däremot icke föranlett mig att göra ändring i förslaget.

Såsom framgår av vad jag vid lagrådsremissen yttrat torde det allmännas utgifter i anledning av den nya lagstiftningen böra utgå från förslagsanslaget under nionde huvudtiteln till *Kostnader för virkesmätning*. Från detta förslagsanslag lära kostnaderna för de av skogsstyrelsen ifrågasatta undersökningarna rörande mätning av sågtimmer böra gäldas. Förslagsanslaget synes för budgetåret 1947/48 böra upptagas med oförändrat belopp 80 000 kronor. Liksom för löpande budgetår torde för budgetåret 1947/48 böra uppföras ett obetecknat anslag å 10 000 kronor till *Kurser för virkesmätare m. m.*

Under åberopande av vad sålunda och i förenämnda statsrådsprotokoll för den 31 januari 1937 anförts hemställer jag

dels att omförmälda förslag till lag om virkesmätning måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande;

dels ock att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

ej mindre till *Kostnader för virkesmätning*
ett *förslagsanslag* av kronor 80 000;
än även till *Kurser för virkesmätare m. m.*
ett anslag av kronor 10 000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 95.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Benno Gårdsten.